CLICHY'DE SESSİZ GÜNLER

HENRY MILLER

Avi Pardo

SİREN

Henry Miller

Alman göçmeni bir ailenin ilk çocuğu olarak, 1891 yılında New York'ta dünyaya geldi. Yaşamı boyunca bulaşıkçılıktan liman işçiliğine, barmenlikten gazeteciliğe varana dek pek çok farklı işte çalıştı. Céline, Rabelais, Dostoyevski gibi büyük ustalardan, ayrıca Henry David Thoreau, Walt Whitman ve Jack London'ın özgürlük odaklı arayışlarından etkilenmiştir.

1917'de Beatrice Wickens ile evlenen Henry Miller, ikinci evliliğini -yazınında da etkisini gösteren- June Mansfield ile 1924 yılında yaptı. Oradan oraya sürüklendiği yıllarda yazmayı sürdürse de yazdıklarını yayımlatmakta büyük zorluklar çekti. Paris'te aylaklık ederek yaşadığı yıllar boyunca sanat ve edebiyat çevreleriyle içli dışlı olmuş, filizlenmekte olan gerçeküstücülük akımını yakından takip etmiştir. İnsanlığa karşı bir hakaret olarak nitelediği ve başyapıtı sayılan *Yengeç Dönencesi*, bu yılların ürünüdür. Fransa'da 1934 yılında yayımlanan bu kitabın ABD ve İngiltere'ye sokulması dahi yasaklanmış, kitabı ve yazarını kuşatan yasaklar, suçlamalar ve tartışmalar alevlenerek sürmüştür. 1964'te hakkında açılan davalardan 'beraat' eden *Yengeç Dönencesi*, ABD'de yirmiden fazla eyalette altmışın üzerinde farklı davayla yargılanmış olmasıyla tarihe geçmiştir.

Henry Miller'ın *Clichy'de Sessiz Günler*'i, Paris'te bulunduğu yıllarda ve *Kara İlkbahar*'ı yazdığı sıradaki yaşantısından izler barındırır. Miller, bu süreçte yazar dostu Alfred Perlès ile Clichy semtinde yaşamış, bu günlerden yola çıkarak yazdığı ve burada yer alan *Clichy'de Sessiz Günler* ve *Mara-Marignan* adlı novellalar 1940 yılında New York'tayken kaleme alınmıştır. 1956 yılında Kaliforniya'nın Big Sur yöresinde yaşarken yeniden üzerinden geçtiği iki novelladan oluşan bu metin, ancak 1965 yılında, Miller'a uygulanan yasaklar ortadan kalktıktan sonra yayımlanabilmiştir.

Biri Fransız yönetmen Claude Chabrol'a, diğeri de Danimarkalı Jens Jørgen Thorsen'e ait olan ve *Clichy'de Sessiz Günler*'den yola çıkan iki farklı beyazperde uyarlaması da mevcuttur. Kitapta yer alan *Mara-Marignan* adlı novella, Mike Figgis'in bir filmine de ilham vermiş ve Mara rolü Juliette Binoche tarafından canlandırılmıştır.

Henry Miller, 1980 yılında hayata veda etmiştir.

Eserlerinden bazıları: *Yengeç Dönencesi, Oğlak Dönencesi, Seksus, Pleksus, Neksus, Cennette Bir Şeytan, Çılgın Üçlü, Big Sur ve Hieronymus Bosch'un Portakalları, Kara İlkbahar, Merdivenin Dibindeki Gülümseyiş.*

Quiet Days in Clichy

© Henry Miller, 1956

Bu kitabın Türkçe yayın hakları, Onk Ajans aracılığıyla Siren Yayınları'na aittir. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar haricinde yayıncının izni olmaksızın hiçbir surette kullanılamaz.

Siren Yayınları - Novella
Sertifika No: 16232
ISBN: 978-605-5903-46-6
Birinci Baskı: Haziran 2013

Yayın Yönetmeni: Sanem Sirer
Yayın Danışmanı: Erol Aydın
Çeviren: Avi Pardo
Sayfa Tasarım: Adem Şenel
Kapak Tasarım: Nazlım Dumlu
Baskı: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, No: 12/197-203
Topkapı, İstanbul. Tel: 212 567 80 03

Asmalı Mescit Mah. Ensiz Sokak No. 9/312
Beyoğlu-İSTANBUL
t *(212) 243 45 65* **f** *(212) 251 05 32*
www.sirenyayinlari.com
info@sirenyayinlari.com
sireninsesi.blogspot.com

HENRY MILLER

Clichy'de Sessiz Günler

Türkçesi: Avi Pardo

CLICHY'DE SESSİZ GÜNLER

Ben bu satırları yazarken karanlık çöküyor ve insanlar akşam yemeğine gidiyor. Paris'te sıklıkla görülen gri günlerden biriydi bu. Düşüncelerimi havalandırmak için mahallede bir tur atarken iki kent (New York ve Paris) arasındaki muazzam çelişkiyi düşünmeden edemedim. Aynı saat, aynı türden bir gün, fakat bu çağrışıma neden olan gri sözcüğünün kendisinin bile, Fransızlarda bir düşünce ve duygu dünyası uyandırma yetisine sahip *gris* sözcüğüyle ortak bir yanı yok sanki. Uzun zaman önce, Paris sokaklarında gezinip dükkân vitrinlerinde sergilenmekte olan suluboya tabloları incelerken, Payne grisi olarak bilinen rengin eksikliğinin farkına vardım. Buna değiniyorum çünkü Paris, herkesin bildiği gibi, grinin hâkim olduğu bir kenttir. Buna değiniyorum çünkü Amerikalı ressamlar suluboyada bu ısmarlama griyi aşırı ve saplantılı bir biçimde kullanır. Fransa'da grinin tonları sonsuzdur sanki ve burada grinin asıl etkisi hissedilmez.

Paris'te tanıdığım bu muazzam grilerin dünyasını düşünüyorum çünkü normal olarak bulvara doğru yürümem gereken bu saatte eve dönüp yazma arzusu duyuyorum; olağan alışkanlığımın aksine. New York'ta bu saatte günüm sonlanırdı ve içgüdü-

sel bir biçimde kalabalığın içine karışmış olurdum. Burada bütün renklerden, nüanslardan ve farklılıklardan yoksun olan kalabalık beni kendi içime yönlendirip odama dönmeye; imgelemimde şu anda eksik olan ve harmanlanıp sindirildikten sonra istikrarlı ve uyumlu bir varoluşun yaradılışı için gereken yumuşak, doğal grileri bir kez daha üretebilecek unsurları aramaya itiyor. Böyle bir günde, bu saatte, Rue Laffitte'in herhangi bir noktasından Sacré-Coeur Kilisesi'ne bakmak, beni mest etmeye yeter. Aç ve yatacak yerden yoksun olduğum zamanlarda bile bendeki etkisi böyleydi. Burada, cebimde binlerce dolar olsa bile beni bu şekilde mest edecek başka bir manzara bilmiyorum.

Paris'te, gri bir günde kendimi genellikle Montmartre'daki Clichy Meydanı'na doğru yürürken bulurum. Clichy'den Aubervilliers'e kadar kafelerden, tiyatrolardan, sinemalardan, tuhafiyecilerden, otellerden ve randevuevlerinden oluşan uzun bir zincir uzanır. Burası, Paris'in Broadway'idir; Broadway'in 42. Cadde ile 53. Cadde arasındaki kısa bölümüne denk düşen bölgesi. Broadway hızlı, göz kamaştırıcı, baş döndürücüdür ve insanın oturacağı bir yer değildir. Montmartre ise uyuşuk, tembel, kayıtsız, biraz dökük ve köhnedir; görkemli olmaktan ziyade baştan çıkarıcı, harikulade olmaktan ziyade için için yanan bir ateş. Broadway heyecan verici görünür, hatta bazen büyülü; fakat ateş yoktur, sıcaklık yoktur orada – ışıl ışıl bir asbest sergisi, reklam ajanslarının cenneti. Montmartre dökük, soluk, köhne, ihmal edilmiş, tehlikeli, ticari ve bayağı bir semttir. Çekici olmaktan ziyade iticidir, fakat sinsice iticidir, ahlâksızlığın kendisi gibi. Neredeyse yalnızca fahişelerin, pezevenklerin, gangsterlerin ve kumarbazların doldurduğu küçük barlar vardır, ki önlerinden binlerce kez geçmiş bile olsan, sonunda seni bir şekilde içeri çekip ağlarına düşürürler. Bulvara çıkan ara sokaklardaki oteller o denli çirkindir ki içlerine girme düşüncesi bile insanı irkiltir;

fakat yine de onlardan birinde bir gece, belki de bir hafta ya da bir ay geçirmek kaçınılmazdır. Hatta otele o kadar bağlanırsın ki günün birinde bütün hayatının dönüştüğünü keşfedersin; bir zamanlar pis, iğrenç, sefil bulduğun yer şimdi sana büyüleyici, müşfik ve harikulade görünmektedir. Montmartre'ın bu meşum cazibesi, büyük ölçüde açık seks trafiğinde yatar kanımca. Seks romantik değildir, özellikle ticarileşmişse, fakat Broadway'in en parıltılı halinden çok daha görkemli ve tahrik edici olan keskin ve nostaljik bir aroma yaratır. Cinsel hayatın loş ışıkta çok daha iyi serpildiği malumdur aslında; neon ışığın parlaklığında değil de, evdeki gölge ve ışık oyunlarında.

Clichy Meydanı'nın köşesinde Café Wepler bulunur; uzun süre gözde mekânımdı burası. Orada günün muhtelif saatlerinde ve her çeşit havada, içeride ve dışarıda oturmuşluğum var. Garsonların, işletmecilerin, kasiyerlerin, fahişelerin, müşterilerin, hatta tuvalet görevlilerinin yüzleri belleğime her gün okuduğum bir kitabın resimleri gibi kazınmış. Café Wepler'e ilk girdiğim günü anımsıyorum, 1928 yılıydı ve yanımda karım vardı; fahişenin tekinin terastaki küçük masalardan birinin üstüne kör kütük sarhoş yığıldığını ve kimsenin yardıma koşmadığını gördüğümde yaşadığım şoku anımsıyorum. Fransızların stoik kayıtsızlığı karşısında şaşırmış, dehşete düşmüştüm; hâlâ öyle düşünüyorum, o günden sonra keşfettiğim bütün iyi niteliklerine rağmen. *"Önemli değil, fahişenin teki sadece... sarhoş."* Kulaklarımda hâlâ yankılanan bu sözcükler beni bugün bile ürpertir. Fakat bu tavır fazlasıyla Fransızdır ve kabullenmeyi öğrenmezsen, Fransa'da geçireceğin zamandan pek hoşnut kalmazsın.

Büyük kafeler dışında her yerin soğuk olduğu gri günlerde akşam yemeğinden önce Café Wepler'de birkaç saat geçirmek için sabırsızlanırdım. Mekânı kaplayan pembemsi ışık genellikle

kapının yakınında kümelenen fahişelerden yayılırdı. Fahişeler giderek müşterilerin arasına dağılırken mekân sıcak ve pembemsi olmakla kalmaz, güzel de kokardı. Parfüme bulanmış ateşböcekleri gibi dolanırlardı o loş ışıkta. Kendine müşteri bulacak kadar şanslı olmayanlar yavaşça sokağa çıkar, genellikle kısa bir süre sonra dönüp eski yerlerini alırlardı. Kimi kırıtarak girerdi içeri, dinlenmiş ve gece mesaisine hazır halde. Genellikle toplandıkları köşe pazar yerlerini andırırdı, seks pazarı, ki bütün pazar yerleri gibi inişli çıkışlı seyrederdi. Yağmurlu bir gün iyi bir gün olurdu genellikle, bana öyle gelirdi en azından. Ne demişler, yağmurlu bir günde yapılacak iki şey vardır ve fahişeler zamanlarını asla iskambil oynayarak harcamaz.

Café Wepler'de gözüme yeni bir çehre iliştiğinde yağmurlu bir günün öğleden sonrasıydı. Alışveriş yapmıştım, kollarım kitap ve gramofon plaklarıyla doluydu. O gün Amerika'dan beklenmedik bir havale almış olmalıydım, çünkü yaptığım harcamaya rağmen, cebimde yine de birkaç yüz frank kalmıştı. Pazar yerine yakın bir masaya oturdum. Etrafım aç, aranan fahişelerle çevriliydi ama ben onları dikkate almamakta hiç mi hiç zorlanmıyordum, çünkü gözlerimi kafenin köşesinde tek başına oturan soluk kesici afetten alamaz olmuştum. Sevgilisiyle randevulaşmış ve randevuya biraz erken gelmiş çekici bir genç kadın izlenimi uyandırmıştı bende. Sipariş ettiği aperatife dokunmamıştı bile. Masasının önünden geçen erkeklere doğrudan ve sabit bir bakış atıyordu, fakat bu bir şey ifade etmezdi – Fransız kadınlar, İngiliz ve Amerikalı kadınlar gibi bakışlarını kaçırmaz. Sessizce, değer biçermiş gibi etrafını seyrediyordu, fakat dikkat çekmeye yönelik bariz bir çaba sergilemiyordu. Ketum ve vakur bir hali vardı; başı dik, bağımsız. Bekliyordu. Ben de bekliyordum. Kimi beklediğini görmek istiyordum. Yarım saat sonra, ki o süre zarfında birkaç kez göz göze gelip bakışmıştık, uygun girişi yapacak herhangi bi-

rini beklediğine karar verdim. Genellikle bir el ya da baş işareti kızın masasını terk edip sana katılmasına yeterdi – o tür bir kızsa şayet. Ben hâlâ emin olamamıştım. Fazla iyi görünüyordu; fazla zarif, fazla sağlıklı.

Garsonun bir sonraki gelişinde kadını işaret ettim ve onu tanıyıp tanımadığını sordum. Tanımadığını söylediğinde masama gelip bana katılmasını iletmesini önerdim. Garson mesajımı iletirken kadının yüzünü izledim. Gülümsediğini ve bana bakıp başını onaylar biçimde salladığını görmek beni bir hayli heyecanlandırdı. Hemen kalkıp gelecek sandım, fakat yerinde oturmaya devam edip tekrar gülümsedi, bu kez daha mesafeliydi ama. Ardından başını çevirip hülyalı bir biçimde pencereden dışarıyı seyretti. Hamlemi yapmadan önce bir süre bekledim, ancak yerinden kalkmaya niyetli olmadığını görünce masasına gittim. Beni içtenlikle selamladı, bir arkadaşını selamlar gibi, fakat biraz heyecanlı olduğunu fark ettim, mahcuptu neredeyse. Oturmamı arzu edip etmediğinden emin olamadım, ama yine de oturdum ve içkileri söyledikten sonra hemen sohbete başladım. Sesi gülümsemesinden bile daha heyecan vericiydi; ahenkli, hayli pes ve gırtlaksı. Hayatta olmaktan hoşnut, kendini şımartmayı bilen, gamsız ve yoksul, sahip olduğu küçük özgürlüğü korumak için her şeyi göze alabilecek bir kadının sesi. Verici, hovarda bir kadının sesiydi bu; cazibesi insanın yüreğinden ziyade diyaframına işliyordu.

Bana masasına gelerek kabalık ettiğimi söylediğinde şaşırdığımı itiraf etmeliyim. "Seninle dışarıda buluşacağımı anladığını sanmıştım," dedi. "Uzaktan bunu söylemeye çalışmıştım." Orada profesyonel biri olarak tanınmak istemediğini ima etti. Kabalığım için özür dileyip masayı terk etmeyi önerdim. Özrümü iyi ni-

yetimin göstergesi kabul edip teklifimi ciddiye almadığını belirtir biçimde hafifçe elimi sıktı ve kibar kibar gülümsedi.

"Nedir bütün bunlar?" dedi, konuyu değiştirip masanın üstüne koyduğum paketlerle ilgileniyormuş gibi görünerek.

Onun ilgi alanına gireceğini sanmadığımı belli ederek, "Kitap ve plak," dedim.

"Fransız yazarların kitapları mı?" diye sordu, samimi bir merakla.

"Evet," diye yanıtladım, "fakat oldukça sıkıcı kitaplar, korkarım ki. Proust, Céline, Élie Faure... Sen Maurice Dekobra'yı yeğlersin herhalde, değil mi?"*

"Bakabilir miyim, lütfen? Bir Amerikalının ne tür Fransızca kitaplar okuduğunu görmek istiyorum."

Paketi açıp ona bir Élie Faure kitabı uzattım. *Ateşin ve Suyun Üstünde Dans.* Oradan buradan bir şeyler okurken gülümseyip küçük nidalar koparark sayfaları çevirdi. Sonra kitabı masaya koydu, kapattı ve elini kitabı kapalı tutmak istermiş gibi üstüne yerleştirdi. "Yeter, daha ilginç şeylerden konuşalım." Bir anlık sessizlikten sonra, *"Celui-là, est-il vraiment français?"*** diye ekledi.

*"Un vrai de vrai,"**** diye yanıtladım, geniş bir gülümsemeyle.

Kafası karışmıştı sanki. "Mükemmel bir Fransızca," diye devam etti, kendi kendine konuşur gibi, "fakat yine de Fransızca değil... *Comment dirais-je?*"*****

---

* Élie Faure: (1873-1937) sanat, felsefe ve tarih alanlarında pek çok eseri bulunan Fransız sanat tarihçisi. Maurice Dekobra: (1885-1973) mizahı ile öne çıkan popüler romanları ve seyahatnameleriyle bilinir.

** (Fr.) "Bu Fransız mı gerçekten?"

*** (Fr.) "Kesinlikle."

**** (Fr.) "Nasıl söylesem?"

Ne demek istediğini çok iyi anladığımı söylemek üzereyken sırtını yastığa dayayıp elimi tuttu ve samimiyetini vurgulamayı amaçlayan çapkın bir gülümsemeyle, "Bak," dedi, "ben bütünüyle tembel bir yaratığım. Kitap okuyacak sabrım yok. Benim cılız zihnime fazla gelir."

"Yapacak pek çok başka şey var hayatta," diye yanıtladım, gülümsemesine karşılık vererek. Bunu söylerken elimi bacağının üstüne koyup samimiyetle sıktım. Bir anda elini elimin üstüne koyup yumuşak, etli kısma doğru kaydırdı. Sonra, neredeyse aynı çabuklukla, elimi çekip, "*Assez, nous ne sommes pas seuls ici,*" dedi.

İçkilerimizi yudumlayıp biraz gevşedik. Onu aceleye getirmek gibi bir niyetim yoktu. Bir kere o farklı, Parisli olmadığını belli eden konuşma tarzıyla beni büyülüyordu. Saf bir Fransızca konuşuyordu ve benim gibi bir yabancı için onu dinlemek zevkti. Her sözcüğü belirgin bir biçimde telaffuz ediyordu, argo ya da gündelik ifadeleri neredeyse hiç kullanmadan. Sözcükler ağzından bütünüyle biçimlenmiş ve yavaşlamış bir tempoyla çıkıyordu, sesin ve anlamın hızla değişime uğradığı boşluğa teslim etmeden önce onları damağında yuvarlarmış gibi. O şehvetli uyuşukluğu sözcükleri yumuşak bir havla kaplıyordu; tüy topakları gibi uçuşuyorlardı kulaklarıma doğru. Vücudu ağırdı, dünyayı sırtlanmış gibi, fakat gırtlağından çıkan sesler bir çanın berrak notalarıydı sanki.

Fahişe olmak için yaratılmıştı, dedikleri gibi, ama bende tam bir fahişe izlenimi uyandırmamıştı. Benimle geleceğini ve karşılığında para alacağını biliyordum – fakat bu, bir kadını fahişe kılmak için yeterli değildir.

---

* (Fr.) "Kâfi, yalnız değiliz burada."

Elini bacaklarımın arasına yerleştirdi ve kamışım, elinin yumuşak okşayışına eğitimli bir fok gibi, sevinçle dikilerek karşılık verdi.

"Kendine hâkim ol," diye fısıldadı, "bu kadar çabuk heyecanlanmak iyi değil."

"Çıkalım buradan," dedim, garsona işaret ederek.

"Evet," dedi, "rahat rahat konuşabileceğimiz bir yere gidelim."

Ne kadar az konuşursak o kadar iyi, diye düşündüm, eşyalarımı toparlayıp onunla birlikte sokağa çıkarken. Döner kapıdan çıkışını seyrederken içimden, muhteşem bir kıç, diye geçirdim. Kamışımın ucunda sallanırken tahayyül edebiliyordum onu, tuzlanıp baharatlanmayı bekleyen iri bir et parçası.

Bulvarda karşıya geçerken benim gibi birini bulmuş olmaktan memnuniyet duyduğunu söyledi.

Paris'te kimseyi tanımıyor, yalnızlık çekiyordu. Onu biraz gezdirip kenti gösterebilirdim belki? İnsanın, ülkesinin başkentini bir yabancının rehberliğinde gezmesi eğlenceli olurdu. Daha önce Amboise, Blois ya da Tours'a gitmiş miydim? Belki bir gün birlikte gidebilirdik. "*Ça vous plairait?*"*

Bu şekilde konuşarak yürümeye devam ettik, bildiği bir otelin önüne gelinceye kadar. "Temiz ve rahattır burası," dedi. "Biraz soğuk olsa da yatakta ısıtırız birbirimizi." Kolumu şefkatle sıktı.

Oda gayet hoş ve sıcak bir görünüme sahipti. Sabun ve havluların gelmesini bekledikten sonra hizmetçiye bahşiş verip kapıyı kilitledim. Şapkasını ve kürk etolünü çıkardı ve pencerenin önünde durup ona sarılmamı bekledi. Ne müthiş bir parçaydı! Temasımın altında tohumu patlayacakmış gibi hissediyordum.

* (Fr.) "Hoşuna gider miydi?"

Birkaç dakika sonra soyunmaya başladık. Bağcıklarımı çözmek için yatağın kenarına oturdum. Yanımda durmuş giysilerini çıkarıyordu. Başımı kaldırıp baktığımda üstünde çoraplarından başka bir şey kalmamıştı. Orada öylece durup onu dikkatle incelememi bekledi. Kalkıp onu tekrar kollarıma aldım, ellerimi yavaşça, dalgalı kıvrımlarında gezdirdim. Kollarımdan sıyrıldı ve biraz geri çekilip aldanmış olup olmadığımı sordu cilveyle.

"Aldanmış mı?" diye tekrarladım. "Ne demek istiyorsun?"

"Çok şişman değil miyim?" dedi, gözlerini indirip göbeğine bakarak.

"Şişman mı? Hayır, harikuladesin. Bir Renoir tablosu gibisin."

Bunu duyunca yüzü kızardı. "Renoir tablosu mu?" diye tekrarladı, Renoir'in adını daha önce duymamış gibi. "Olamaz, şaka ediyorsun."

"Boş ver. Buraya gel, izin ver de şu amcığını okşayayım biraz."

"Bekle, önce tuvaletimi yapmam gerek." Bideye doğru yürürken, "Sen yatağa gir. Güzelce ısıt, tamam mı?" dedi.

Hızla soyundum, kamışımı nezaketen yıkadıktan sonra çarşafların arasına daldım. Bide yatağın hemen yanındaydı. Temizlendikten sonra kendini ince, aşınmış bir havluyla kurulamaya başladı. Uzanıp karmakarışık çalısını elledim, hâlâ yaştı biraz. Beni yatağa geri itti, üstüme eğildi ve sıcak, kırmızı ağzıyla kamışıma saldırdı. Sulandırmak için parmağımı yarığına soktum. Sonra onu üstüme çekip köküne kadar gömdüm. Kamışı eldiven gibi saran amcıklardandı. O hünerli kasılmalarıyla beni soluk soluğa bırakması çok sürmedi; bir yandan da boynumu, koltukaltlarımı, kulak memelerimi yalıyordu. İki elimle onu kaldırıp

indiriyor, pelvisini döndürüyordum. Sonunda bir inilti çıkararak bütün ağırlığıyla üstüme yığıldı; onu sırtüstü yatırdım, bacaklarını omuzlarıma attım ve çılgınlar gibi düzdüm. Boşalmam hiç bitmeyecek sandım; sürekli bir akış halinde geliyordu, bahçe hortumundan fışkırıyormuş gibi. Kamışımı içinden çektiğimde, soktuğumda olduğundan daha sertmiş gibi geldi bana.

*"Ça c'est quelque chose,"** dedi, elini kamışıma dolayıp kıymetini bilirmiş gibi okşayarak. "İşini biliyorsun, değil mi?"

Kalktık, yıkandık ve tekrar yatağa girdik. Dirseğimin üstünde doğrulup elimi vücudunda gezdirdim. Gözleri parlıyordu sırtüstü yatarken; bütünüyle gevşemiş, bacakları açık, teni ürpermiş. Bir süre ikimiz de tek kelime etmedik. Ona bir sigara yakıp dudaklarının arasına sıkıştırdıktan sonra yatağa gömülüp doygunlukla tavanı seyrettim.

"Tekrar görüşecek miyiz?" diye sordum bir süre sonra.

"Sana bağlı," dedi, sigaradan derin bir nefes çekerek. Dönüp sigarayı söndürdükten sonra bana sokuldu ve gözlerini benden ayırmadan, gülümseyerek fakat ciddiyetle, o pes ve çağıldayan sesiyle, "Dinle, seninle ciddi bir şey konuşmam gerek," dedi. "Bana büyük bir iyilik yapmanı isteyeceğim... başım belada, hem de büyük belada. Bana yardım etmeni rica etsem, eder misin?"

"Elbette," dedim, "ama nasıl?"

"Parayı kastediyorum," dedi, yavaş ve açık bir biçimde. "Çok paraya ihtiyacım var. *Bulmam gerek*. Nedenini açıklayamam. Sadece bana inan, olur mu?"

Uzandım ve iskemlenin üstünden pantolonumu çektim. Cebimde ne kadar banknot ve bozukluk varsa çıkarıp ona verdim.

* (Fr.) "Vay canına."

"Sana bütün paramı veriyorum," dedim. "Bundan fazlasını yapamam."

Parayı bakmadan alıp yanındaki şifonyerin üstüne koydu, sonra eğilip alnımdan öptü. "Adam gibi adamsın," dedi. Gözlerime sessiz, bastırılmış bir minnetle baktıktan sonra beni dudaklarımdan öptü, tutkuyla değil ama, yavaşça, uzun uzun, sözcüklere dökemediği ve bedenini sunarak ifade edemeyeceği incelikli sevgisini aktarmaya çalışarak.

"Şu anda bir şey söylemeyeceğim," dedi, başını yastığa koyarak. "*Je suis émue, c'est tout.*"* Sonra, kısa bir duraklamanın ardından, "İnsanın yakınlarının asla yabancılar kadar müşfik davranamaması tuhaf şey. Siz Amerikalılar çok müşfik, çok naziksiniz. Sizden öğreneceğimiz çok şey var," diye ekledi.

Çok eski bir teraneydi benim için, kendimi bir kez daha cömert Amerikalı gibi sunduğum için utandım neredeyse. Ona cebimde bu kadar çok para bulunmasının tesadüf olduğunu söyledim. Bunun davranışımı daha da harikulade kıldığını söyledi. "Bir Fransız olsa, parasını saklardı," dedi. "Yardıma ihtiyacı var diye karşısına çıkan ilk kıza asla vermezdi. Ona inanmazdı bir kere. '*Je connais la chanson,*'** derdi."

Başka söz söylemedim. Hem doğruydu bu, hem de değildi. Dünyada çeşit çeşit insan vardı; her ne kadar o güne kadar cömert bir Fransız tanımadıysam da var olduklarına inanıyordum. Ona arkadaşlarımın, yurttaşlarımın ne kadar pinti olduklarını anlatsaydım bana asla inanmazdı. Beni yönlendiren şeyin cömertlik değil de kendime acıma duygusu, bunun kendime verdiğim bir şey (çünkü hiç kimse bana karşı benim kadar cömert

* (Fr.) "Duygusalım, hepsi bu."

** (Fr.) "Bu şarkıyı biliyorum."

olamazdı) olduğunu söyleseydim birkaç tahtamın eksik olduğunu düşünürdü muhtemelen.

Ona sokulup başımı göğüslerine gömdüm. Başımı aşağı kaydırıp göbeğini yaladım. Daha aşağılara inip o gül çalısını öptüm. Başımı yavaşça yukarı kaldırıp beni üstüne çektikten sonra dilini ağzıma daldırdı. Kamışım anında sertleşti ve makas değiştiren bir trenin rahatlığıyla içine kayıverdi. Kadınları çıldırtan türde uzun, kalıcı sertliklerden biriydi. Keyfimce düzdüm onu, bir üst, bir alt, sonra yanlamasına, sonra yavaşça çekip şişmiş başını vulvasının dudaklarına sürtüp kıvrandırarak. Sonunda bütünüyle çıkarıp göğüslerinin etrafında çevirdim. Hayretle baktı bana. "Boşaldın mı?" diye sordu. "Hayır," dedim, "şimdi başka bir şey deneyeceğiz." Onu yataktan kaldırıp arkadan delmeye uygun konuma getirdim. Elini bacaklarının arasına sokup kamışımı benim için yerleştirdi, bunu yaparken bir yandan da davetkâr bir biçimde kıçını salladı. Belinden sıkıca kavrayıp bağırsaklarına kadar kökledim. "Ah, ah, muhteşem, *harikulade,*" diye homurdandı. Havalandırmak için tekrar çıkarıp kıçına sürttüm. "Hayır, hayır," diye yalvardı, "yapma. Sok, köküne kadar... bekletme beni." Bir kez daha uzanıp kamışımı yarığına yerleştirdi, bu kez sırtını biraz daha eğip hedefi vurmak için yukarı doğru bastırdı. Belimin tekrar gelmekte olduğunu hissettim, omurgamın ortasından; dizlerimi hafifçe büküp bir-iki çentik daha soktum. Sonra tombala! – Havai fişek gibi patladı.

Bir pisuarın önünde ayrıldığımızda akşam yemeği saati gelmişti. Onunla randevulaşmamış, adresini de sormamıştım. Onu bulacağım yerin Café Wepler olacağı konusunda örtülü olarak anlaşılmıştı. Ayrılırken birden adını sormayı akıl etmediğimi idrak ettim. Ona seslenip adını sordum – ön adını sadece. "N-Y-S," dedi, harfleri telaffuz ederek. "Nice kenti gibi." Harfleri kendi

kendime tekrarlayarak uzaklaştım. Daha önce böyle bir ada sahip bir kız tanımamıştım. Değerli taşlardan birinin adını andırıyordu.

Clichy Meydanı'na vardığımda kurt gibi acıkmış olduğumu fark ettim. Clichy Bulvarı'nda bir balık restoranının önünde durup dışarı asılmış mönüyü inceledim. Canım midye, ıstakoz, istiridye, salyangoz, lüfer ızgara, domatesli omlet, kuşkonmaz, otlu peynir, bir somun ekmek, bir şişe soğuk şarap, biraz incir ve ceviz yemek istiyordu. Restorana girmeden önce mutlaka yaptığım gibi elimi cebime attım ve bir metelik buldum. "Kahretsin," dedim kendi kendime, "hiç olmazsa birkaç frank bırakabilirdi bana."

Evdeki kilerde bir şeyler vardır diye umut ederek adımlarımı sıklaştırdım. Clichy'nin yerleşim alanının ardındaki eve doğru yarım saatlik bir yürüyüştü bu. Carl yemeğini yemişti muhtemelen, fakat masanın üstünde bir parça kuru ekmekle biraz şarap kalmıştı belki. Giderek daha hızlı yürüyordum ve açlığım attığım her adımla biraz daha artıyordu.

Mutfağa daldığımda Carl'ın yemek yememiş olduğunu bir bakışta anladım. Her yeri aradım fakat bir parça kuru ekmek bile bulamadım. Depozito alabileceğim boş bir şişe de yoktu. Çılgına döndüm.

Clichy Meydanı yakınında sıklıkla yemek yediğim küçük restorandan veresiye istemeye kararlı bir şekilde kendimi sokağa attım. Restoranın önüne geldiğimde cesaretimi yitirip oradan uzaklaştım. Mucizevî bir biçimde tanıdık birine rastlamayı umarak amaçsızca yürümeye başladım. Bir saat kadar gezindim, sonra kendimi o kadar yorgun hissettim ki eve dönüp yatmaya karar verdim. Yolda, dış bulvarda oturan bir arkadaşım geldi aklıma, bir Rus. Uzun zaman olmuştu onu görmeyeli. Onca zamandan sonra nasıl kapısını çalıp sadaka isteyebilirdim? Sonra parlak bir

fikir geldi aklıma; eve gidecek, plakları alacak ve ona hediye edecektim. Bu şekilde, hal hatır sorduktan sonra, bir sandviç ya da bir parça kek yemeyi önermek daha kolay olacaktı. Bitkinliğime ve bacaklarımın dermansızlığına rağmen adımlarımı sıklaştırdım.

Eve vardığımda vaktin gece yarısına yaklaşmakta olduğunu gördüm. Bu beni bitirdi. Evde yiyecek bir şeyler aramaya devam etmenin yararı olmayacaktı; yatacak ve sabahleyin bir şeyler bulmayı umut edecektim. Soyunurken aklıma bir fikir daha geldi, bu kez o kadar parlak sayılmazdı, ama olsun... Evyeye gidip çöp kutusunun durduğu küçük dolabı açtım. Kapağını kaldırıp içine baktım. Dibinde birkaç kemikle bir parça kuru ekmek vardı. Kuru ekmeği aldım, ziyan etmemeye çalışarak kirli kısımlarını dikkatle kazıdıktan sonra musluğun altında ıslattım. Yutarken bir gülümseme yerleşti yüzüme, giderek genişleyen bir gülümseme. Yarın, diye geçirdim içimden, dükkâna gidip kitapları yarı fiyatına satmayı önereceğim, ya da üçte bir fiyatına veya dörtte bir. Plaklar keza. En azından on frank geçerdi elime. Sıkı bir kahvaltı edecektim, sonra... Ondan sonra her şey mümkündü. Görecektik... Biraz daha gülümsedim, karnım güzelce doymuş gibi. Keyfim yerine gelmeye başlıyordu. Şu Nys, kendine muhteşem bir ziyafet çekmiş olmalıydı. Sevgilisiyle muhtemelen. Sevgilisi olup olmadığına dair en ufak bir fikrim yoktu. Onun büyük sorunu, ikilemi, kuşkusuz sevgilisini nasıl doyuracağından, ona güzel giysiler ve canının çektiği diğer şeyleri nasıl satın alacağından ibaretti. Adam sen de, muhteşem bir sikişti, arada kendimi de sıkıntı olmama rağmen. Onu, zihnimde, peçetesini dolgun dudaklarına götürüp sipariş ettiği tavuk göğsünün sosunu ağzından silerken canlandırabiliyordum. Şarap tercihi nasıldı acaba? Ah, Touraine kırsalına gidebilseydik keşke! Fakat çok para gerekirdi. Hiçbir zaman o kadar param olmayacaktı benim. Asla. Olsun,

düş kurmaktan zarar gelmez. Bir bardak su daha içtim. Ve bardağı yerine koyarken dolabın köşesinde bir parça Rokfor peyniri gördüm! Bir parça kuru ekmek daha olsaydı! Gözümden bir şey kaçmadığından emin olmak için çöp kutusunun kapağını açtım yine. Küflenmiş yağ pisliğinin içinde birkaç kemikten başka bir şey yoktu.

Bir parça ekmek daha istiyordum, ölüyordum bir parça ekmek için. Yan komşudan bir dilim ekmek ödünç isteyebilirdim belki. Kapıyı açıp usulca hole çıktım. Çıt çıkmıyordu. Kulağımı kapılardan birine yaslayıp dinledim. Hafif bir çocuk öksürüğü duydum. Yararsız. Uyanık biri olsa bile yapılacak şey değildi. Bir Fransızın bir dilim ekmek istemek için gecenin bir saatinde komşusunun kapısını çaldığı nerede görülmüş? "Kahretsin!" diye homurdandım kendi kendime, "çöpe attığımız onca ekmeği düşün!" Suratımı asıp dişlerimi Rokfor'a geçirdim. Bayat ve ekşiydi; idrara batırılmış bir parça alçı gibi ufalandı. Ah, o Nys kancığı! Adresini bilseydim gidip birkaç frank dilenirdim. Biraz bozukluk saklamayı akıl edemeyecek kadar çıldırmış olmalıydım. Ha bir fahişeye para vermişsin, ha lağıma atmışsın. Büyük gereksinimlermiş! Yeni bir kombinezondu muhtemelen ya da önünden geçtiği bir vitrinde gözüne çarpan saf ipekten bir çift şoset çorap.

Giderek öfkeleniyordum. Bütün bunlar evde bir parça ekmek olmadığı içindi. Aptalca! Gerçekten aptalca! Hezeyanımın içinde *milkshake*'leri düşünmeye başladım, Amerika'da nasıl her zaman çalkalama kabında seni bekleyen bir bardak dolusu ekstra *milkshake* olduğunu. O ekstra bardak kışkırtıcıydı. Amerika'da her zaman ihtiyaç duyduğundan fazlası olurdu, azı değil. Giysilerimi çıkarırken kaburgalarımı elledim. Bir akordeonun yan kısımları gibi dışa doğru çıkmışlardı. Ah, o tombul kancık, Nys – açlıktan

ölmek üzere olmadığına hiç kuşku yoktu. Bir kez daha, kahretsin! – ve yatağa.

Yorganı üstüme çekmemle tekrar gülmeye başlamam bir oldu. Bu kez ürkütücüydü. O denli isterik bir gülme krizine girmiştim ki durduramıyordum. Aynı anda binlerce havai fişek patlıyor gibiydi. Ne düşünürsem düşüneyim -kasvet verici, korkunç şeyler düşünüyordum- gülmeye devam ediyordum. *Küçük bir parça kuru ekmek için!* Aralıklı olarak yinelenen ve her seferinde gülme krizine girmeme neden olan cümle buydu.

Yatakta bir saat kadar geçirdikten sonra Carl'ın kapıyı açtığını duydum. Doğru odasına gidip kapıyı kapattı. Gidip bana bir sandviçle bir şişe şarap satın almasını istememek için zor tuttum kendimi. Sonra daha iyi bir fikir geldi aklıma. Erkenden, o henüz derin uykuda iken kalkacak ve ceplerini yağmalayacaktım. Yatakta bir o yana bir bu yana dönerken odasının kapısının açıldığını ve banyoya girdiğini duydum. Kıkırdayıp fısıldaşıyordu – eve gelirken yoldan kaldırdığı sürtüğün tekiyle muhtemelen.

Banyodan çıktığında ona seslendim.

"Uyanıksın demek?" dedi sevinçle. "Neyin var, hasta mısın?"

Ona kurt gibi aç olduğumu söyledim. Üstünde biraz bozukluk var mıydı?

"Meteliksizim," dedi. Neşeli bir biçimde söyledi bunu, hiç önemi yokmuş gibi.

"Bir frangın bile yok mu?" dedim.

"Boş ver frankları," dedi, yatağın kenarına önemli bir sırrını açmak üzereymiş gibi oturarak. "Düşünmek zorunda olduğumuz daha önemli meseleler var şimdi. Eve bir kız getirdim – evsiz barksız. On dört yaşında bile yok. Az önce becerdim onu. Duydun mu beni? Umarım hamile bırakmamışımdır. Bakire."

"Bakire *idi* demek istiyorsun," dedim.

"Bak, Joey," dedi, daha ikna edici kılmak için sesini alçaltarak, "onun için bir şeyler yapmak zorundayız. Kalacak yeri yok... evden kaçmış. Yolda trans halinde yürürken buldum. Önce aklını biraz yitirmiş olduğunu düşündüm. Merak etme, sorunlu değil. Çok zeki sayılmaz, fakat iyi bir tip. İyi bir aileden geliyor muhtemelen. Çocuk henüz... görürsün. Reşit olduğunda onunla evlenirim belki. Her neyse, hiç param yok. Bütün paramı ona yemek ısmarlamak için harcadım. Akşam yemeği yemeden yatmana üzüldüm şimdi. *Bizimle* yeseydin keşke. İstiridye, ıstakoz, karides yedik ve harikulade bir şarap içtik. Chablis, yılı..."

"Sikmişim yılını!" diye bağırdım. "Neler yediğinizi anlatma bana. Midem çöp tenekesi kadar boş. Doyurmak zorunda olduğumuz boğaz sayısı şimdi üçe çıktı ve meteliğe kurşun atıyoruz."

"Sakin ol, Joey," dedi gülümseyerek, "acil durumlar için cebimde her zaman birkaç frank bulundurduğumu biliyorsun." Elini cebine sokup bozuklukları çıkardı, dört frank kadar. "Bu kadarı kahvaltıya yeter," dedi. "Gün doğmadan neler doğar."

O anda kız başını kapının eşiğinden içeri uzattı. Carl yerinden fırlayıp onu yatağa getirdi. "Colette," dedi, ben elimi kıza uzatırken. "Nasıl buldun onu?"

Yanıt vermeye fırsat bulamadan kız Carl'a dönüp, neredeyse korkmuş gibi, hangi dilde konuştuğumuzu sordu.

"İngilizceyi duyunca tanımaz mısın sen?" dedi Carl, fazla zeki olmadığını söylemiştim gibisinden bir bakış atarak.

Kız mahcubiyetle kızarıp telaşla Almanca ya da Belçikaca konuştuğumuzu sandığını söyledi.

"Belçikaca diye bir dil yok!" diye homurdandı Carl. Sonra bana döndü: "Küçük bir budala. Fakat şu göğüslere bak! On dört

yaşında bir kız için oldukça gelişmiş sayılır, değil mi? On yedi yaşında olduğuna yemin ediyor, ama inanmıyorum."

Colette orada durmuş konuşulan tuhaf dili dinliyor, Carl'ın Fransızca dışında herhangi bir dil bildiğini kavramakta zorlanıyormuş gibi görünüyordu. Sonunda Carl'ın gerçekten Fransız olup olmadığını bilmek istedi. Bunu önemsediği anlaşılıyordu.

"Tabii ki Fransızım," dedi Carl pür neşe. "Konuşmamdan belli olmuyor mu? Alman gibi mi konuşuyorum yoksa? Pasaportumu görmek ister misin?"

"Göstermesen iyi edersin," dedim, Çek pasaportu taşıdığını hatırlayınca.

"İçeri gelip çarşaflara bakmak ister misin?" dedi Carl, kolunu Colette'in beline dolayarak. "Onları atmamız gerekecek sanırım. Çamaşırhaneye götüremem, cinayet işlediğimden kuşkulanabilirler."

"*O*'na yıkat," dedim şaka yollu. "Ev işlerini görecekse yapabileceği çok şey var."

"Kalmasını istiyorsun yani? Yasadışı olduğunu biliyorsun. Hapse girebilirsin bu yüzden."

"Ona bir pijama ver sen en iyisi ya da bir gecelik," dedim, "çünkü geceleyin, senin bu çılgın iç gömleğinle dolanmaya devam edecekse kendimi tutamayıp ona tecavüz edebilirim."

Carl Colette'e bakıp bir kahkaha patlattı.

"Ne var?" diye haykırdı Colette. "Benimle alay mı ediyorsunuz? Arkadaşın neden Fransızca konuşmuyor?"

"Haklısın," dedim. "Şu andan itibaren sadece Fransızca konuşacağız. *D'accord?*"

Çocuksu bir gülümseme yayıldı yüzüne. Eğilip beni iki yanağımdan öptü, bu sırada göğüsleri dışarı taştı ve yüzümü sıyırdı. Küçük iç gömleği aşağı kadar açıldı ve enfes dolgunluktaki genç vücudu göründü.

"Tanrım, onu götür ve odana kilitle," dedim. "Sen dışarıdayken bu kılıkta dolanırsa olacaklardan sorumlu tutulamayacağımı bilmeni isterim."

Carl onu odasına götürdükten sonra gelip tekrar yatağın kenarına oturdu. "Ciddi bir sorunla karşı karşıyayız, Joey," diye başladı, "ve senin bana yardım etmen gerek. Arkam dönükken onunla ne yaptığın beni ilgilendirmez. Kıskanç değilimdir, biliyorsun. Fakat polisin eline düşmesine izin vermemelisin. Polisin eline düşerse onu bir yere kapatırlar – muhtemelen bizi de bir yerlere kapatırlar. Mesele şu ki, kapıcıya ne diyeceğiz? Onu bir köpek gibi odaya kilitleyemeyiz. Belki kuzinim olduğunu ve beni ziyaret ettiğini söylerim. Geceleri, ben işe gittiğimde, onu sinemaya götür. Ya da yürüyüşe çıkar. Onu hoşnut etmek zor değil. Coğrafya falan öğret ona – hiçbir şey bilmiyor. Senin için de iyi olur, Joey. Fransızcanı geliştirirsin... ve onu hamile bırakma mümkünse. Şu anda kürtaj parası falan düşünecek durumda değilim. Hem Macar doktorumun şimdilerde nerede yaşadığını da bilmiyorum."

Onu sessizce dinledim. Başına iş açmakta üstüne yoktu Carl'ın. Sorunu ya da erdemi demek gerekir belki, hayır demeyi bilmeyişiydi. Çoğu insanın olaylar karşısında ilk tepkisi, körlemesine ve koruyucu bir içgüdüyle hayır demektir. Carl ise her zaman evet, elbette, kesinlikle derdi. Anlık bir dürtüyle, sanıyorum derinde bir yerde başkalarının Hayır demesine neden olan koruyucu içgüdünün kritik bir anda devreye gireceğini bilerek, hayatını tehlikeye atardı. Bütün o samimi, cömert dürtülerine, içgü-

düsel şefkatine ve duyarlılığına rağmen, aynı zamanda ömrüm boyunca tanıdığım en kaypak insandı. Yılan balığı kadar kaygan, kurnaz, yaratıcı ve bütünüyle pervasız. Tehlikeyle flört eder, fakat bunu cesaretinden çok ona zekâsını bileme ve jiujitsusunu geliştirme olanağı tanıdığı için yapardı. Sarhoşken düşüncesiz ve küstah bir tavır sergilerdi. Bahis üzerine bir polis karakoluna girip avazı çıktığı kadar '*Merde!*'* diye bağırırdı. Tutuklanırsa özür diler, aklını geçici olarak yitirmiş olması gerektiğini söyleyip onları inandırırdı! Bu küçük numaraları genellikle o kadar hızlı çekerdi ki asayişin şaşkın bekçileri kendilerine gelemeden o birkaç blok uzaklaşmış, belki de terasın birinde, bir kuzu kadar masum görünerek birasını yudumluyor olurdu.

Dara düştüğünde Cari hep daktilosunu rehine verirdi. Başlarda dört yüz frank kadar alabiliyordu, ki o zaman için iyi bir meblağ sayılırdı. Sık sık rehine vermek zorunda kaldığı için daktilosuna gözü gibi bakardı. Ne zaman yazmaya otursa önce tozunu alır, onu yağlar, yazmayı bitirince kılıfına özenle yerleştirirdi. Daktiloyu rehine verdiğinde içten içe bir rahatlama yaşadığını da fark ederdim; çünkü vicdan azabı çekmeden tatil yapabileceği anlamına gelirdi bu. Fakat parayı harcayıp zamanıyla ne yapacağını bilemeyince huysuzlaşır ve en parlak fikirlerin ona böyle dönemlerde geldiğine dair yeminler ederdi. Bu fikirler gerçekten yakıcı ve saplantılı bir hal aldıklarında kendine bir not defteri satın alır ve onları el yazısıyla, ömrümde gördüğüm en güzel Parker dolmakalemle not almak üzere bir yerlere giderdi. Gizlice not aldığını da kimselere söylemezdi, üstünden çok zaman geçtikten sonra, ancak o zaman. Hayır, eve suratı bir karış girer, bütün gününü ziyan etmek zorunda kaldığından yakınırdı. Gece vardiyasında çalıştığı gazetenin ofisine gidip oradaki daktilolardan biri-

* (Fr.) Bok!

ni kullanmasını önerecek olsam bunu yapmanın olanaksızlığına dair iyi bir neden yaratırdı.

Bu daktilo meselesinden ve ona ne zaman ihtiyaç duysa rehinde olmasından söz ediyorum çünkü bu, Carl'ın, kendi hayatını zorlaştırma yöntemlerinden biriydi. Aksi yöndeki bütün delillere rağmen bu her zaman onun yararına işleyen, sanatsal bir yöntemdi. Belli aralıklarla daktilosuz kalmasa benzinini tüketecek, melankoliye kapılıp normal verim eğrisinin çok altında kalacaktı. Suyun altında kalma yeteneği, sözün gelişi yani, olağanüstüydü. Bu dibe vurmuş halini gözlemleyen çoğu insan genellikle ondan umudu keserdi. Fakat dibi sonsuza dek boylama tehlikesi hiçbir zaman söz konusu değildi; böyle bir izlenim uyandırmasının nedeni sevgiye ve ilgiye her zamankinden daha fazla ihtiyaç duymasıydı. Suyun yüzeyine çıkıp su altı deneyimlerinden söz etmeye başlaması vahiy gibiydi. Bir kere bütün o süreç zarfında fazlasıyla dirimli olduğunu kanıtlıyordu. Sadece dirimli değil, fevkalade gözlemci aynı zamanda. Suyun içinde çanakta bir balık misali yüzerken her şeyi bir büyütecin ardından izlemiş gibi.

Tuhaf bir herifti Carl, pek çok yönden. Dahası, kendi duygularını bir İsviçre saatinin parçalarını söker gibi söküp inceleyebilen biriydi.

Bir sanatçı için zor zamanlar iyi zamanlar kadar verimlidir, bazen daha da fazla. Carl için bütün deneyimler verimliydi ve krediye çevrilebilirdi. Kredisini yitirmekten korkan türde bir sanatçıydı Carl. Deneyim alanım genişletmektense kredisini korumayı yeğlerdi. Bunu da doğal akışını en düşük düzeyde tutarak yapardı.

Hayat bize sürekli yeni fırsatlar, yeni kaynaklar sunar, hareketsizliğe indirgendiğimizde bile. Hayatın hesap defterinde dondurulmuş kredi diye bir şey yoktur.

Demek istediğim şu ki; Carl, farkında olmadan, kendini aldatıyordu. Kendini bırakıvermektense sürekli geri çekmeye çaba-

lıyordu. Bu yüzden, ansızın koptuğunda, serüvenleri sanrılı bir nitelik kazanıyordu. Yaşamaktan ya da ifade etmekten korktuğu şeyler tam da yanlış zamanlarda, yani hazırlıksız yakalandığında baş etmek zorunda kaldığı şeylerdi. Küstahlığı, dolayısıyla, umutsuzluğundan kaynaklanıyordu. Bazen köşeye kıstırılmış bir fare gibi davranırdı, işinde bile. İnsanlar belli şeyleri yapma ya da söyleme cesaretini nereden aldığını merak ederdi. Normal bir insanı intihara sürükleyecek noktanın her zaman ötesinde yaşadığını unutuyorlardı. İntihar çözüm değildi Carl için. Ölüp de ölümüne dair yazabilecek olsaydı, sorun kalmazdı. Bazen kendini ölürken tasavvur edemediğini söylerdi, evrensel bir felaket olmadığı takdirde. Bunu muazzam bir yaşama gücüne sahip birinin şevkiyle değil, enerjisini tüketmeyi reddeden, zamanın dolmasına asla izin vermeyecek biri gibi söylerdi.

Clichy'de birlikte yaşadığımız o dönem bana Cennet'te bir gezinti gibi geliyor şimdi. Gerçek anlamda tek sorunumuz vardı, o da yemekti. Onun dışındaki bütün dertler hayal mahsulüydü. Bazen, köle gibi yaşamaktan yakındığında, ona da söylerdim bunu. İflah olmaz bir iyimser olduğumu iddia ederdi, fakat iyimserlik değildi benimkisi; dünya kendi mezarını kazmakla meşgulken hayatın tadını çıkarmak, eğlenmek ve gamsız olmak için hâlâ zamanımız olduğuna yönelik derin bir kavrayıştı sadece.

Bu dönem bir yıl kadar sürdü ve ben o süre zarfında *Kara İlkbahar*'ı yazdım, bisikletimle Seine kıyısında bir aşağı bir yukarı gezindim, Midi'ye ve Châteaux kırsalına seyahat ettim ve sonunda Carl ile çılgın bir Lüksemburg pikniğine çıktım.

Ortalık amcıktan geçilmiyordu. İngiliz kızlar Casino de Paris'te takılıyor, yemeklerini Blanche Meydanı yakınındaki tabldot restoranlarda yiyorlardı. Bütün grupla arkadaş olduk ve sonunda harikulade güzellikte bir İskoçyalı ve onun Seylan

kökenli, Avrasyalı arkadaşıyla eşleştik. İskoçyalı kız, Melody Bar'daki siyahî sevgilisinden kaptığı, harikulade bir doz belsoğukluğu bulaştırdı Carl'a nihayetinde. Fakat atlayarak anlatıyorum hikâyemi. Carl'ın çalışmadığı gecelerde uğradığımız Rue Fontaine'deki küçük dans salonundaki vestiyerci kız vardı mesela. Nemfomandı; çok neşeli, taleplerinde gayet makul bir tip. Bara takılan ve bizden iyisini bulamayınca gecenin sonunda yok pahasına bizimle birlikte olan bir sürü kızla tanıştırdı Carl ile beni. İçlerinden bir tanesi ikimizi birden eve götürmekte ısrar ederdi hep – onu heyecanlandırıyordu dediğine göre. Sonra bir şarküteri dükkânında çalışan, Amerikalı kocası tarafından terk edilmiş kız vardı; önce sinemaya götürülmekten, sonra yatağa atılmaktan hoşlanırdı. Yatakta sabaha kadar, gözünü kırpmadan, bozuk İngilizcesiyle konuşup dururdu. Hangimizle yattığı önemli değildi onun için, çünkü ikimiz de İngilizce konuşuyorduk. Arkadaşım Fillmore tarafından reddedilen Jeanne vardı bir de. Jeanne günün ya da gecenin tuhaf saatlerinde çıkagelirdi, kendini avutmak için deliler gibi içtiği beyaz şarapla yüklü olarak. Bizimle yatmak dışında her şeyi yapardı. İsterik bir tipti, aşırı neşeyle koyu melankoli arasında gidip gelen türde. Sarhoşken şehvetli ve yaygaracı bir ruh haline girerdi. Onu soyabilir, amcığını okşayabilir, hatta yalayabilirdin içinden geliyorsa, fakat kamışını amcığına yaklaştırdığın anda zıvanadan çıkardı. Bir an seni tutkuyla ısırıp o güçlü köylü elleriyle kamışını kavrarken birden hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlar, seni ayaklarıyla iteler ya da körlemesine yumruk sallamaya koyulurdu. O gittikten sonra evin altı üstüne gelmiş olurdu genellikle. Bazen, ani nöbetlerinden birinin ortasında, evden yarı çıplak dışarı fırlar, hemen ardından uysal bir kedi gibi geri dönüp özür üstüne özür dilerdi. Böyle anlarda, istendiği takdirde onu güzelce becermek mümkündü, fakat yapmazdık. Carl'ın, "Onu sen hallet, ben bıktım bu kancıktan, de-

linin teki," dediğini duyar gibiyim. Ben de öyle hissediyordum. Bazen dostluğumuzun hatırına onu radyatöre dayayıp ayaküstü becerir, midesini konyakla doldurduktan sonra gönderirdim. Böyle zamanlarda bu ilgi kırıntısı için olağanüstü müteşekkir davranırdı. Çocuk gibi.

Daha sonra Jeanne vasıtasıyla tanıdığımız biri daha vardı; masum görünümlü fakat engerek yılanı kadar tehlikeli bir yaratık. Pocahontas saplantısı yüzünden tuhaf giyinirdi, hatta gülünç. Parisli ünlü bir sürrealist şairin metresiydi, fakat biz o zaman bunu bilmiyorduk.

Tanışmamızdan kısa bir süre sonra bir gece surların yakınında tek başına yürürken karşımıza çıktı. Gecenin o saatinde orada tek başına dolaşması tuhaf ve hayli kuşku uyandıran bir şeydi. Bakışlarımıza transtaymış gibi karşılık verdi. Yüzlerimizi hatırlıyor, fakat nerede tanıştığımızı çıkaramıyordu besbelli. Belleğini tazelemeye çabalıyormuş gibi de görünmüyordu. Refakatimizi karşısına çıkan herhangi birinin refakatini kabul eder gibi kabul etti. Konuşmak için herhangi bir çaba sarf etmiyordu; konuşması bizim arada sırada kestiğimiz bir monologu andırıyordu daha çok. Bu tür durumlarda daha hünerli olan Carl, kendi şizofrenik tarzıyla onu besliyordu. Onu yavaş yavaş eve yönlendirip yukarı çıkardık – bir uyurgezeri yönlendirir gibi. Nereye gittiğimize, ne yaptığımıza dair tek soru bile sormadı. İçeri girdi ve kendi evindeymiş gibi divana oturdu. Bir kafede garsona hitap edeceği ses tonuyla çay ve sandviç istedi. Sonra aynı ses tonuyla bizimle kalması için ona kaç para vereceğimizi sordu. Yine o duygusuz ses tonuyla ertesi gün kirayı ödemesi gerektiğini ve iki yüz franga ihtiyacı olduğunu söyledi. İki yüz frank muhtemelen yüklü bir meblağ idi, fakat ihtiyacı olan buydu. Kilerin durumunu değerlendiren biri gibi konuşmuştu. "Bir bakalım hele, yumurta, biraz

ekmek, belki de biraz reçel lazım." Aynen böyle. "Sizi emmemi ya da domalmamı isterseniz keyfiniz bilir, benim için fark etmez," dedi, çayını yardım kermesinde bir düşes edasıyla yudumlayarak. "Göğüslerim hâlâ diri ve kışkırtıcı," diye devam etti, bluzunun düğmelerini çözüp göğüslerini avuçlayarak. "Benimle yatmak için bin frank ödemeye razı olacak erkekler tanıyorum, fakat onları avlamakla uğraşamam. İki yüz frank gerek bana, ne bir frank eksik, ne bir frank fazla." Sonra duraklayıp masanın üstündeki kitaba baktı, ardından aynı ruhsuz sesle devam etti: "Benim de bazı şiirlerim var, size daha sonra gösteririm. Bunlardan iyi olabilirler," dedi az önce göz attığı kitabı kastederek.

Kapının eşiğinde durmakta olan Carl o noktada bana sağır-dilsiz usulü kızın kaçık olduğunu işaret etti. Çantasında şiirlerini aramakta olan kız birden başını kaldırdı ve Carl'ın yüzündeki mahcup ifadeyi yakalayınca aklını kaçırmış olabileceğini söyledi. "Banyoda bide var mı?" diye sordu aynı solukta. "Size birazdan bir şiirimi okuyacağım, geçen gece gördüğüm düşe dair." Bunu söyledikten sonra ayağa kalktı, yavaşça bluzunu ve eteğini çıkardı. "Arkadaşına hazırlanmasını söyle," dedi saçını açarak. "Önce onunla yatacağım."

Carl irkildi bunu duyunca. Kızdan giderek korkuyor, bir yandan da katıla katıla gülmemek için kendini zor tutuyordu.

"Dur bir dakika," dedi Carl, "yıkanmadan önce biraz şarap iç." Hemen bir şişe şarap çıkarıp ona bir bardak şarap koydu. Kız, şarabı, bir bardak suyla susuzluğunu giderircesine kafaya dikti. "Ayakkabılarımı ve çoraplarımı çıkar," dedi Carl'a, bardağını tekrar doldurulması için uzatarak. "*Ce vin est une saloperie*,"* dedi sonra, monoton bir ses tonuyla, "fakat alışığım kötü şaraba. İki yüz frank vardır sizde herhalde? Tamı tamına iki yüz franga ih-

* (Fr.) "Bu şarap berbat."

tiyacım var. Yüz yetmiş beş ya da yüz seksen olmaz. Bana elini ver..." Carl'ın kızın jartiyerini kurcalamakla meşgul olan elini alıp amcığının üstüne yerleştirdi. "Bunu ellemek için beş bin frank ödemeye hazır budalalar var. Erkekler salak. Sana bedavaya elletiyorum. Bir bardak şarap daha koy bana. Çok içince tadı o kadar kötü gelmiyor. *Saat kaç?*"

Banyoya girip kapıyı kapatmasıyla Carl'ın kendini salması bir oldu. Deli gibi gülüyordu. Kızdan korkuyordu, işin doğrusu buydu. "Yapmayacağım," dedi. "Kamışımı ısırıp koparabilir. Çıkaralım onu buradan. Elli frank verip bir taksiye bindireceğim."

"Bunu yapmana izin vereceğini sanmıyorum," dedim, sıkıntısının keyfini çıkararak. "Kız ciddi. Hem, gerçekten deliyse para konusunu unutabilir."

"Bu iyi fikir, Joey," dedi Carl coşkuyla. "Bunu hiç düşünmedim. Kriminal bir zihnin var senin. Ama beni onunla yalnız bırakmayacaksın, tamam mı? Bizi izleyebilirsin – umurunda bile olmaz. Bir köpeği düzmesini bile istesek yapar. Uyurgezer bu."

Pijamamı giyip yatağa girdim. Kız uzun süre kaldı banyoda. Kaygılanmaya başladık.

"Gidip ne yaptığına baksan iyi olacak," dedim.

"Sen git," dedi. "Ben korkuyorum ondan."

Kalkıp banyonun kapısını çaldım.

"Gir," dedi, aynı cansız sesle.

Kapıyı açtığımda çırılçıplak buldum onu, sırtı bana dönük. Rujuyla duvara şiir yazıyordu.

Carl'ı çağırmaya gittim. "Aklını yitirmiş olmalı," dedim. "Şiirleriyle duvarları kirletiyor."

Carl dizeleri yüksek sesle okurken aklıma parlak bir fikir geldi. İki yüz frank istiyordu. *Güzel.* Benim üstümde para yoktu, fakat Carl'ın parası olduğundan kuşkulanıyordum. Odasına gidersem *Faust* başlıklı kitabın sayfalarının arasında düzleşmiş iki ya da üç adet yüz franklık banknot bulacağımdan emindim. Carl bilmiyordu zulasını keşfettiğimi. Bir gün sözlük ararken tesadüfen keşfetmiştim. *Faust* kitabına para gizlemeye devam ettiğini biliyordum, çünkü birkaç kez doğrulamak için gidip bakmışlığım vardı. Bir keresinde, orada parası olduğunu bilmeme rağmen, benimle birlikte iki gün açlık çekmesine göz yummuştum. Parasını benden daha ne kadar saklayacağını merak ediyordum.

Şimdi kafam süratle çalışıyordu. Bu ikisini *benim* odaya yönlendirecek, parayı alacak, kıza verecek ve bir dahaki banyoya gidişinde parayı çantasından alıp Goethe'nin *Faust*'una geri koyacaktım. Carl'ın sözünü ettiği elli frangı kıza vermesine ses çıkarmayacaktım; taksi parasını karşılardı. Kız ertesi sabaha kadar parayı çantasında aramayacak ve eğer gerçekten deliyse paranın eksikliğini hissetmeyecekti, deli değilse de parayı takside düşürdüğünü sanacaktı. Her halükârda evden nasıl girdiyse öyle çıkacaktı – trans halinde. Çıkarken adrese bakmayı akıl etmeyecekti, bundan emindim.

Planım mükemmel işledi, kızı sepetlemeden önce düzmek zorunda kalmamız dışında. Beklenmedik bir şekilde oluverdi. Ona iki yüz frank verdiğimde Carl'ın gözleri fal taşı gibi açıldı. Taksi için elli frank vermeye ikna ettim Carl'ı. Bütün bu süre zarfında kız kitaplardan birinden kopardığı bir sayfaya yeni bir şiir yazmakla meşguldü. Ben divanda oturuyordum ve o, önümde çırılçıplak duruyordu, kıçı yüzüme dönük. Parmağımı yarığına sokarsam yazmaya devam edip etmeyeceğini görmek istedim. Bunu usulca yaptım, bir gülün narin yapraklarını inceliyormuş

gibi. İşimi kolaylaştırmak için bacaklarını biraz araladı ve olumlu ya da olumsuz bir inilti bile çıkarmadan yazmaya devam etti. Bir anda kamışım kemik gibi oldu. Kalkıp kamışımı içine soktum. Kalemi tutmaya devam ederek masanın üstüne yayıldı. Carl yatakta yatıyordu, solucan gibi kıvranarak, "Onu buraya getir," dedi. Onu çevirdim, önüne geçip soktum ve kucaklayarak yatağa taşıdım. Carl bir yaban domuzu gibi homurtular çıkararak üstüne atıldı. Carl'ın hevesini almasına izin verdim, sonra ona bir kez daha soktum, bu kez arkadan. Bittiğinde biraz şarap istedi ve ben bardağını doldururken gülmeye başladı. O güne dek duymadığım tuhaf bir gülüştü bu. Birden durdu, kâğıt kalem ve kâğıdın altına koyacak bir şey istedi. Doğruldu, ayaklarını yatağın kenarına yerleştirdi ve yeni bir şiir yazmaya koyuldu. Birkaç dize yazdıktan sonra tabancasını istedi.

"*Tabanca* mı?" diye haykırdı Carl, yataktan tavşan gibi fırlayarak. "*Ne tabancası?*"

"Çantamdaki," diye yanıt verdi sakince. "İçimden birini vurmak geliyor. Siz iki yüz frank karşılığında iyi vakit geçirdiniz. Şimdi sıra bende." Çantasına doğru bir hamle yaptı. Üstüne atılıp onu yere yatırdık. Var gücüyle bizi ısırdı, tırmaladı, tekmeler savurdu.

"Çantasında silah olup olmadığına bak," dedi Carl, onu yere yapıştırarak. Ayağa fırladım, çantayı kaptım ve içinde tabanca falan olmadığını gördüm; aynı zamanda iki yüz frangı alıp masanın üstündeki kâğıt ağırlığının altına gizledim.

"Yüzüne biraz su serp, *çabuk*," dedi Carl. "Fenalaşıyor galiba."

Evyeye koştum, sürahiye su doldurup üstüne boşalttım. Soluğu kesildi, sudan çıkmış bir balık gibi kıvrandı, sonra doğruldu

ve tuhaf bir gülümsemeyle, *"Ça y est, c'est bien assez... laissez-moi sortir,"** dedi.

İyi, diye geçirdim içimden, ondan kurtulacağız nihayet. Carl'a dönüp, "Gözünü üstünden ayırma, ben giysilerini toplayacağım. Giydirip bir taksiye bindireceğiz onu," dedim.

Kızı kuruladıktan sonra elimizden geldiğince giydirdik. Evden çıkaramadan yine ortalığı ayağa kaldıracağına dair kötü bir his vardı içimde. Ya sokakta bağırmaya başlarsa, o zaman ne yapardık?

Onu atmaca gibi izleyerek biz de hızla giyindik. Çıkmak üzereyken masanın üstüne bıraktığı kâğıt parçası aklına geldi -- bitmemiş şiir. El yordamıyla kâğıdı ararken gözleri kâğıt ağırlığının altındaki banknotlara takıldı.

"Param!" diye bağırdı.

"Saçmalama," dedim sükûnetle, kolundan tutarak. "Seni soyacağımızı düşünmüyorsun herhalde? Paran çantanda."

Bana tez ve delici bir bakış attıktan sonra gözlerini indirdi. *"Je vous demande pardon,"*** dedi. *"Je suis très nerveuse ce soir."****

"Çok doğru söyledin," dedi Carl, onu kapıya doğru götürerek. Merdivenden inerken bana İngilizce, "Zekâna hayranım, Joey," dedi.

"Nerede oturuyorsun?" diye sordu Carl, bir taksi durdurduktan sonra.

"Hiçbir yerde," diye yanıt verdi. "Yorgunum. Ona beni bir otele bırakmasını söyle, herhangi bir otele."

---

* (Fr.) "Tamam, bana yetti... Bırakın, gideyim."

** (Fr.) "Affınızı diliyorum."

*** (Fr.) "Bu gece çok asabiyim."

Bu Carl'a dokundu sanki. "Seninle gelmemizi ister misin?" diye sordu.

"Hayır," dedi kız. "Uyumak istiyorum."

"Hadi," dedim, Carl'ı kolundan çekerek. "O, başının çaresine bakar." Kapıyı çarptım ve elimi sallayarak iyi geceler diledim. Carl sersemlemiş bir halde orada durup taksinin ardından bakakaldı.

"Neyin var senin? Onun için endişe etmiyorsun, değil mi? Gerçekten deliyse ne paraya ne de otele ihtiyaç duyacak."

"Biliyorum, ama yine de... Bak, Joey, sen katı yürekli orospu çocuğunun tekisin. *Ve para!* Tanrım, onu tam anlamıyla düzdük."

"Evet," dedim, "paranı nereye sakladığını bilmem büyük şans."

"*Benim* param mıydı?" dedi, ne dediğimi birden kavrayarak.

"Evet, Carl, ebedi dişi bizi her daim içine doğru çeker.* Muhteşem bir manzume, şu Faust."

Bunu duyunca duvara gitti, yaslandı ve iki büklüm olarak isterik bir kahkaha krizine tutuldu. "Bir de kendimi kurnaz sanırdım," dedi, "fakat henüz çaylakmışım. Yarın o parayı harcarız. Bir yerlerde güzel bir yemek yeriz. Değişiklik olsun diye seni gerçek bir restorana götüreceğim."

"Bu arada," dedim, "şiiri iyi miydi bari? Ben incelemeye fırsat bulamadım. Banyo duvarındaki dizelerden söz ediyorum."

"Bir tane iyi dize var, gerisi KAÇIKÇANA."

"KAÇIKÇANA mı? Yok ki öyle bir sözcük."

* Faust'un ikinci bölümünün kapanış dizesidir. (e.n.)

"Ama öyle. Deli sözcüğü yetersiz kalır. Yeni bir sözcük icat etmek zorundasın. *KAÇIKÇANA*. Sevdim bu sözcüğü. Kullanacağım bundan sonra... Şimdi de *ben* sana bir şey söyleyeceğim, Joey. Tabancayı hatırlıyor musun?"

"Ne tabancası? *Yoktu* tabanca falan."

"Evet, vardı," dedi tuhaf bir gülümsemeyle. "Onu ekmek kutusunun altına sakladım."

"Çantasını benden önce sen karıştırdın, öyle mi?"

"Biraz bozukluk arıyordum," dedi, başını mahcup olmuş gibi eğerek.

"Buna inanmıyorum," dedim. "Başka bir nedeni olmalı?"

"Oldukça zekisin, Joey," diye karşılık verdi, "fakat arada sırada gözünden bir şeyler kaçtığı oluyor. Çişini yapmak için çömeldiğini hatırlıyor musun – surların orada? Tutmam için çantasını bana verdi. İçinde sert bir şey hissetim ve silah olabileceğini düşündüm. Seni korkutmak istemediğim için bir şey demedim. Fakat onu eve doğru yürütmeye başladığında korkuya kapıldım. Banyoya gittiğinde çantasını açtım ve tabancayı buldum. Doluydu. İşte mermiler, bana inanmıyorsan..."

Büyük bir şaşkınlıkla baktım ona. Kuyruk sokumuma kadar ürperdim.

"Gerçekten deliydi galiba," dedim, derin bir oh çekerek.

"Hayır," dedi Carl, "deli falan değil. Oynuyor sadece. Şiirleri de delice değil – kaçıkçana. Hipnoz altındaydı belki. Biri onu uyuttu, silahı eline verdi ve iki yüz frank bulup getirmesini söyledi."

"Bu gerçekten delice!" diye haykırdım.

Karşılık vermedi. Başını öne eğip birkaç dakika hiç konuşmadan yürüdü. "Beni gerçekten hayrete düşüren, tabanca meselesini bu kadar çabuk unutması," dedi sonra. "Ve sen ona yalan söylediğinde parayı çantasında aramaması. Tabancanın gitmiş olduğunu biliyordu bana kalırsa, paranın gittiğini de. Bizden korktu sanırım. Şimdi de ben tekrar korkuya kapılıyorum. Bu gece bir otelde kalsak iyi ederiz bence. Yarın bir yerlere gideriz... birkaç gün Paris'ten uzak kalırız."

Tek kelime daha etmeden döndük ve hızla Montmartre'a doğru yürümeye başladık. Paniğe kapılmıştık...

Bu küçük olay Lüksemburg'a kaçışımızı hızlandırdı. Fakat şu anda hikâyemde aylarca ileriye atlamış bulundum. Önce üçlü ilişkimizin bahsine geri dönmeme izin verin.

Colette, o evsiz barksız kız, kısa bir süre sonra bir Kül Kedisi, bir tür kapatma ve aşçı birleşimine döndü. Ona, diş fırçalama sanatı da dahil olmak üzere, her şeyi öğretmemiz gerekti. Sakarlık çağındaydı henüz, sürekli elinden bir şeyler düşürüyor, tökezliyor, kayboluyordu. Bazen birkaç gün ortalıktan yittiği olurdu. O süre zarfında ne yaptığını keşfetmek mümkün değildi. Ona ne kadar çok soru sorarsak o kadar uyuşuk ve şaşkın bir ruh haline bürünüyordu. Bazen sabah yürüyüşüne çıkıyor ve gece yarısı sokakta bulduğu bir kedi ya da köpek yavrusuyla dönüyordu. Bir keresinde onu bütün bir öğleden sonra izledik, sırf zamanını nasıl geçirdiğini öğrenmek için. Bir uyurgezeri izlemekten farksızdı. Bütün yaptığı, bir sokaktan ötekine, amaçsızca, umursamazca, arada sırada durup dükkân vitrinlerine bakarak gezinmekten ibaretti; bazen bir banka oturuyor, kuşları besliyor, kendine bir lolipop satın alıyor, transtaymış gibi dakikalarca öylece duruyor, sonra tekrar aynı amaçsız ve umursamaz tavırla yürümeye de-

vam ediyordu. Onu beş saat boyunca izledik ve keşfettiğimiz tek şey evimizde bir çocuk barındırdığımız oldu.

Carl kızın saflığından etkileniyordu. Aynı zamanda bu ağır cinsel diyetten yorgun düşmeye başlamıştı. Kız bütün boş zamanını yediği için hafiften sinir de oluyordu. Yazma düşüncesini bütünüyle terk etmişti, birinci nedeni daktilosunun rehinde oluşuydu, ikinci nedeni ise boş zamanı olmamasıydı. Zavallım Colette, ne yapacağını bilemiyordu. Bütün bir öğleden sonrayı yatakta çılgınca düzüşerek geçiriyor, Carl işten döndüğünde devam etmeye istekli olabiliyordu. Carl işinden genellikle sabahın üçünde dönerdi. Çoğu zaman akşamın yedisinden önce kalkmaz, bir şeyler atıştırdıktan sonra tekrar işe giderdi. İyice bunaldığı dönemlerde benden onunla şansımı denememi istiyordu. "Ben bittim," diyordu, "aklı fikri amcığında bu yarın akıllının."

Fakat Colette'in cazibesi yoktu benim için. Ben Café Wepler'e takılmaya devam eden Nys'e âşıktım. İyi arkadaş olmuştuk onunla. Para konuşulmuyordu artık aramızda. Tamam, ona küçük armağanlar alıyordum, fakat farklıydı bir şekilde. Bazen onu bir öğleden sonralığına kendine izin vermeye ikna ediyordum. Seine kıyısında küçük mekânlara ya da trene atlayıp yakındaki korulardan birine gidiyor, çimlere uzanıp doya doya düzüşüyorduk. Asla geçmişini öğrenmeye çalışmadım. Sadece geleceğe dair konuşuyorduk biz. *O* konuşuyordu en azından. Fransız kadınlarının çoğu gibi onun da hayali küçük bir kasabada küçük bir ev sahibi olmaktı, tercihen Midi'de. Paris'i pek sevmiyordu. Sağlıksız buluyordu burayı.

"Peki, zamanını geçirmek için ne yapardın orada?" diye sordum bir keresinde.

"*Ne* mi yapardım?" dedi hayretle. "Hiçbir şey yapmazdım. Yaşardım sadece."

Ne fikir! Ne kadar mantıklı bir fikir! Kayıtsızlığını, tembelliğini, gamsızlığını kıskandım. Ondan bu konuda konuşmaya devam etmesini istedim, hiçbir şey yapmamayı kastederek. O güne dek aklıma düşmemiş bir fikirdi bu. Bunu gerçekleştirmek ya boş bir zihin gerektirirdi, ya da çok dolu. Boş bir zihin daha iyi olur diye düşünmüştüm o zaman.

Nys'i yemek yerken izlemek bile insana ilham verirdi. Büyük özenle seçtiği yemeğinin her lokmasının tadına varırdı. Özenle derken kalori ve vitamin kaygısını kastetmiyorum. Hayır, canının çektiği şeyleri seçmeye özen gösterir ve büyük bir iştahla yerdi. Yemeği sonsuz bir biçimde uzatabilirdi ve bütün o süre zarfında mizah duygusu iyice kabarırdı. Uyuşukluğu giderek daha tahrik edici olmaya başlar, daha canlı ve parlak bir ruh haline bürünürdü. Güzel bir yemek, güzel bir sohbet, güzel bir sikiş – günü geçirmenin bundan daha iyi bir yolu olabilir mi? Bilincini kemiren solucanlar yoktu, içinden söküp atamadığı hiçbir kaygısı yoktu. Akıntıyla birlikte yüzüyordu sadece, o kadar. Çocuk doğurmayacaktı, topluma hiçbir katkıda bulunmayacaktı, göçtüğünde ardında herhangi bir iz bırakmayacaktı. Fakat gittiği her yerde hayatı daha kolay, daha çekici, daha hoş kılacaktı. Bu da az şey sayılmazdı. Ondan her ayrıldığımda günümü iyi değerlendirdiğim duygusunu taşırdım. Hayata onun kadar doğal ve rahat yaklaşabilmeyi arzulardım. Bazen kadın olmak isterdim, onun gibi bir kadın, amcığından başka sermayesi olmayan. İnsanın hayatını amcığıyla kazanıp beynini zevki için kullanması ne harikulade! Mutluluğa âşık olmak! Olabildiğince yararsız olmak! Timsah derisi kadar kalın bir vicdan geliştirmek! Ve yaşlanıp cazibesini yitirdiğinde, ihtiyaç duyarsa, sikişi parayla satın almak. Ya da bir köpek alıp onu gerekeni yapmak üzere eğitmek. Ölmek, zamanı geldiğinde; çıplak ve yalnız, suçluluk duymadan, pişmanlık duymadan, kahırlanmadan...

Nys ile bir gün geçirdikten sonra böyle hayallere kapılırdım.

Bir yerden yüklü miktarda para çalıp yola çıkarken eline tutuşturmak ne büyük bir haz olurdu. Ya da ona bir yere kadar eşlik etmek; Orange'a ya da Avignon'a kadar mesela. Onun miskinliğinin tadını çıkararak birkaç ay berduşlar gibi aylaklık etmek. Sırf onun memnuniyetinin tadını çıkarmak için varımı yoğunu vermek.

Onu göremediğim gecelerde –biri tarafından alındığında– kendi başıma dolanır, ara sokaklardaki küçük barlara ya da kızların mesleklerini budalaca ve anlamsızca icra ettiği bodrumlardaki batakhanelere dalardım. Bazen, sırf can sıkıntısından, birini alıp çıkardım ben de, ağzımda kül tadı bırakmasına rağmen.

Eve döndüğümde Colette genellikle uyanık ve Carl'ın onun için pazardan satın aldığı saçma sapan Japon iç gömleğiyle ortalıkta dolanıyor olurdu. Bir şekilde ona pijama alacak parayı bir türlü bir araya getiremiyorduk. Genellikle bir şeyler yerdi. Carl işten döndüğünde onu karşılayabilmek için uyanık kalmaya çalışırdı zavallı şey. Gelişigüzel konuşurduk. Hiçbir zaman dinlemeye değecek bir şey söylemezdi. Bir amacı yoktu, düşleri yoktu, arzuları yoktu onun. Bir inek kadar hoşnut, bir köle kadar itaatkâr, bir oyuncak bebek kadar çekiciydi. Aptal değil, akılsızdı. Bir hayvan nasıl akılsız olursa öyle. Nys, öte yandan, akılsız değildi. Tembeldi, evet. Hem de ne tembel. Fakat Nys'in bahsettiği her şey ilginçti, incir çekirdeğini doldurmayacak şeylere dair konuştuğunda bile. Zekice konuşma yeteneğinden çok daha fazla değer verdiğim bir özellikti bu. Hatta, bu bana en makbul konuşma biçimi gibi gelirdi. Hayata katkı yapardı, oysa öteki, o işlenmiş jargon, insanın gücünü azaltırdı; her şeyi steril, abes, anlamsız kılardı. Fakat Colette, dediğim gibi, bir düvenin donuk zekâsına sahipti. Ona dokunduğunda soğuk, sönük bir ten hissederdin, jö-

lemsi. Sana kahveni koyduğu sırada kalçalarını okşayabilirdin, fakat kapı kulpu okşamaktan farkı yoktu. İnsandan çok hayvana özgü bir tevazuydu onunki. Elini amcığının üstüne koyduğunda bunu tehlikeli bir şeyi değil de, çirkin bir şeyi örtmek için yapardı. Amcığını örter, göğüslerini açıkta bırakırdı. Banyoya gelip beni işerken bulduğunda kapı eşiğinde durup benimle olağan bir biçimde konuşurdu. Bir erkeği işerken görmekten heyecan duymazdı; üstüne çıkıp içine işersen ancak.

Eve hayli geç döndüğüm bir gece anahtarımı yanıma almayı unuttuğumu keşfettim. Kapıyı sertçe çaldım fakat yanıt gelmedi. Masum gezintilerinden birine çıkmış olabileceğini düşündüm. Yavaşça Montmartre'a doğru yürüyüp Carl'ı işten eve dönerken yakalamaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu. Clichy Meydanı'na varmadan onunla karşılaştım ve ona Colette'in kümesten uçmuş olabileceğini söyledim. Eve döndüğümüzde bütün ışıklar yanıyordu. Fakat Colette evde değildi, eşyalarını da almamıştı. Yürüyüşe çıkmış olmalıydı. Carl daha o sabah reşit olur olmaz onunla evleneceğini söylemişti. Soytarılıklarıyla beni güldürmüşlerdi epey; Colette yatak odasının penceresinden sarkarken Carl mutfak penceresinden komşuların duyabileceği gürlükte bir sesle, "*Bonjour, Madame Oursel, comment ça va ce matin?*"* diye böğürmüştü.

Şimdi canı sıkılmıştı ama. Polisin gelip onu götürdüğünden emindi. "Yakında *beni* de alırlar," dedi. "Sonum geldi."

Dışarı çıkıp sabahlamaya karar verdik. Saat üçü biraz geçiyordu. Clichy Meydanı sabaha kadar açık birkaç bar dışında ölüydü. Tahta bacaklı fahişe, Gaumont Meydanı'nın karşısındaki yerindeydi hâlâ; ona yeten küçük ve sadık bir müşteri profili vardı. Pigalle Meydanı'nda, bir grup sabah akbabasının arasın-

* (Fr.) "Günaydın Bayan Oursel, nasılsınız bu sabah?"

da, bir şeyler yedik. Arkadaşımız olan vestiyerci kızın çalıştığı küçük dans salonuna bir göz attık, fakat kapatmak üzereydiler. Zikzak çizerek Sacré-Coeur'e doğru tepeyi tırmandık. Katedralin eteğine vardığımızda mola verip bir süre parıldayan ışık denizini seyrettik. Harikuladedir Paris geceleyin. Yukarıdan dökülen yumuşak ışık sokakların gaddarlığını ve sefaletini azaltır. Geceleyin, Montmartre'dan bakınca Paris büyüleyicidir; bir çanağın oyuğunda duran parçalanmış, devasa mücevher misali.

Tan ağarırken Montmartre tarifsiz bir güzelliğe bürünür. Yumuşak beyaz duvarları pembemsi bir dalga kaplar. Soluk duvarlara parlak kırmızı ve mavi renklerle boyanmış devasa reklamlar, keyif verici bir tazelikle göze çarpar. Tepenin yamacına ulaştığımızda bir grup rahibeyle karşılaştık; o kadar saf, bakir, dinlenmiş, dingin, vakur görünüyorlardı ki kendimizden utandık. Biraz daha ilerideki sarp yamaçtan aşağı dağınık bir biçimde inmekte olan bir keçi sürüsüyle rastlaştık; arkalarında budalanın teki onları hiç acele etmeden izliyor, arada sırada kavalıyla tuhaf sesler üflüyordu. Huzur ve barış vardı havada; bir on dördüncü yüzyıl sabahı gibiydi.

Neredeyse akşama kadar uyuduk o gün. Colette'ten henüz bir haber çıkmamış, polis kapımızı çalmamıştı. Fakat ertesi sabah, öğleye doğru, kapı uğursuz bir biçimde çalındı. Ben odamda daktiloyu örseliyordum. Kapıya Carl baktı. Önce Colette'in sesini duydum, sonra bir erkek sesi. Ardından bir kadın sesi. Yazmaya devam ettim. Aklıma ne gelirse yazıyordum, sırf meşgulmüş gibi görünmek için.

Sonra Carl belirdi, bezgin ve endişeli bir hali vardı. "Saatini burada mı bıraktı?" diye sordu. "Saatini arıyorlar."

"*Onlar* kim?"

"Annesi burada... adamın kim olduğunu bilmiyorum. Özel dedektif olabilir. Bir dakikalığına içeri gel, seni tanıştırayım."

Annesi orta yaşlı, harikulade güzellikte bir yaratıktı; bakımlı, mükemmele yakın bir vücut. Ağırbaşlı bir biçimde giyinmiş olan adam avukatı andırıyordu. Herkes alçak sesle konuşuyordu, sanki az önce biri ölmüş gibi.

Mevcudiyetimin işe yarayacağını hemen fark ettim.

"Siz de yazar mısınız?" diye sordu adam.

Öyle olduğumu söyledim kibarca.

"Fransızca mı yazıyorsunuz?" diye sordu.

Buna çok zarif ve pohpohlayıcı bir yanıt verdim; beş altı yıldır Fransa'da yaşamama ve Fransız edebiyatına aşina olmama, hatta zaman zaman çeviri yapmama rağmen, doğuştan gelen yeteneksizliğim bu harikulade dili kendimi dilediğim gibi ifade edebileceğim düzeyde öğrenmemi engelliyordu.

Bu saçmalığı zarifçe ve düzgün biçimde dillendirmek ciddi bir konsantrasyon gerektiriyordu. Hedefi tam on ikiden vurdum gibi geldi bana.

Anneye gelince; Carl'ın çalışma masasının üstüne istiflenmiş kitapların başlıklarını inceliyordu. Fevri bir biçimde içlerinden birini çekip adama uzattı. Proust'un ünlü yapıtının son kitabıydı. Adam başını kitaptan kaldırıp Carl'a farklı gözlerle baktı. Anlık, gönülsüz bir saygı ifadesi belirdi yüzünde. Carl, mahcubiyetle, Proust'un metafiziği ile mistisizm geleneği, özellikle de çok düşkün olduğu Hermes Trismegistus doktrini arasındaki bağlantıyı göstermeyi hedefleyen bir deneme üzerinde çalıştığını izah etti.

"Etkileyici," dedi adam, kaşını kaldırıp bize sert, fakat bütünüyle kınayıcı sayılmayacak bir bakış atarak. "Lütfedip bizi bir-

kaç dakikalığına arkadaşınızla yalnız bırakabilir misiniz?" dedi, bana dönerek.

"Elbette," dedim. Odama dönüp gelişigüzel yazmaya devam ettim.

Carl'ın odasına kapandılar. Yarım saatten fazla kaldılar içerde. Veda etmek üzere odama geldiklerinde en çılgın gerçeküstücünün bile anlam veremeyeceği zırvalarla dolu sekiz-on sayfa yazı yazmıştım. Colette ile, sokaklardan kurtardığımız ve şimdi uzun zaman önce yitirmiş olduğu ailesine güvenle teslim ettiğimiz küçük bir yetimle vedalaşır gibi vedalaştım. Saati bulup bulmadıklarını sordum. Bulamamışlardı, fakat *bizim* bulacağımızı umuyorlardı. Küçük bir yadigâr olduğunu izah ettiler.

Carl kapıyı arkalarından kapatır kapatmaz koşarak odama geldi ve kollarım boynuma doladı. "Joey, hayatımı kurtardığını düşünüyorum. Belki de Proust kurtardı hayatımı. O ekşi suratlı puşt kesinlikle etkilendi. *Edebiyat!* Ne kadar Fransız, değil mi? Polisler bile edebiyata düşkün burada. Amerikalı olman itibarımızı büyük ölçüde artırdı, onlara ünlü bir yazar olduğunu söyledim. Sen odadan çıktıktan sonra bana ne dedi biliyor musun? Colette'in yasal vasisi olduğunu. Colette on beş yaşındaymış bu arada, fakat evden daha önce de kaçmış. Neyse, benden şikâyetçi olursa on yıl yiyeceğimi söyledi. Bana bunu bilip bilmediğimi sordu. Bildiğimi söyledim. Kendimi savunmaya kalkışmamam onu şaşırttı sanıyorum. Fakat onu asıl şaşırtan ikimizin de yazar olduğunu keşfetmesi oldu galiba. Fransızlar yazarlara büyük saygı duyarlar, bilirsin. Yazar asla sıradan bir suçlu olamaz. Karşısında iki Apaçi bulacağını sanmıştı herhalde. Ya da iki şantajcı. Seni görünce yumuşadı. Daha sonra bana senin ne tür kitaplar yazdığını, eserlerinin Fransızcaya çevrilip çevrilmediğini sordu.

Ona filozof olduğunu ve metinlerini çevirmenin hayli güç olduğunu söyledim..."

"Hermes Trismegistus'u araya sıkıştırman olağanüstüydü," dedim. "Nasıl akıl ettin?"

"Etmedim," dedi Carl. "O kadar korkmuştum ki, aklıma ne geldiyse söyledim... Bu arada, onu etkileyen bir başka şey de *Faust* oldu – çünkü Almancaydı. Birkaç İngilizce kitap da vardı – Lawrence, Blake, Shakespeare. Kendi kendine, "Bu adamlar o kadar da kötü olamaz. Çocuk çok daha kötü ellere düşebilirdi," dediğini duyabiliyorum."

"İyi de anne ne dedi?"

"*Anne!* Dikkatlice baktın mı kadına? Sadece güzel değil, ilahiydi. Görür görmez âşık oldum ona, Joey. Görüşmenin tamamında ağzını bıçak açmadı neredeyse. Sonunda bana dönüp şöyle dedi: "Beyefendi, Colette'i bir daha görmeye çalışmayacağınıza söz vermeniz kaydıyla sizden şikâyetçi olmayacağız. Anlaşıldı mı?" Kafam o kadar karıştı ki sözlerini zor duydum. Küçük bir çocuk gibi kızarıp kekeledim. "Beyefendi, bizimle polis karakoluna kadar gelin," demiş olsaydı, "Başüstüne Madam, emrinizdeyim," derdim herhalde. Elini öpmeyi düşündüm, fakat sonra aşırı kaçacağında karar kıldım. Kullandığı parfümü fark ettin mi?" Etkilenmem gereken numaralı bir marka adı söyledi. "Parfümlerden hiç anlamazsın sen, unuttum. Dinle, bu tür parfümleri ancak soylu kadınlar kullanır. Bir düşes ya da markiz olmalı. Anneyi kaldırmış olsaydım keşke. Bu arada, kitabım için güzel bir son oluşturmaz mı bu?"

Çok güzel bir son, diye geçirdim içimden. Nitekim öyküyü birkaç ay sonra yazdı ve o güne dek yazdığı en iyi şeylerden biriydi, özellikle Proust ve *Faust*'a dair bölüm. Bütün yazma süre-

ci boyunca anneyi sayıkladı. Colette aklından tamamen çıkmıştı sanki.

Neyse, bu bölüm henüz sonlanmamışken İngiliz kızlar peydahlandı, sonra şarküteri dükkânında çalışan ve İngilizce öğrenmeye can atan kız, sonra Jeanne, arada vestiyerci kız, bazen Café Wepler'in arkasındaki çıkmaz sokakta takılan şıllık – tuzak diye adlandırırdık orayı, çünkü geceleyin eve dönerken o sokaktan geçmek bir tür meydan okuma sayılırdı.

Derken birkaç gün boyunca diken üstünde oturmamıza neden olan tabancalı uyurgezer girmişti sahneye.

Bir sabah erken saatte, geceyi Cezayir şarabı içerek geçirdikten sonra, Carl birkaç günlük hızlı bir tatile çıkma fikrini ortaya attı. Duvarımda bir Avrupa haritası asılıydı, kısıtlı olanaklarımızla ne kadar uzağa gidebileceğimizi görmek için hararetle haritayı incelemeye giriştik. Önce Brüksel'e gitmeyi düşündük, fakat tekrar düşününce caydık. Belçikalılar yavan insanlardı, bu konuda hemfikirdik. Aynı yol parasıyla Lüksemburg'a gidebilirdik. Epey sarhoştuk ve Lüksemburg tam da sabahın altısında gidilecek yerdi sanki. Bavul falan yapmadık; ihtiyacımız olan tek şey diş fırçalarımızdı ama onları da trene yetişme telaşıyla unuttuk.

Birkaç saat sonra sınırı geçmiş, bizi, kendi payıma görmeye can attığım, *opera bouffe* ülkesine götürecek olan kumaş kaplamalı, lake trene biniyorduk. Öğleye doğru uykulu ve sersemlemiş bir vaziyette Lüksemburg'a vardık. Ülke şarabı eşliğinde ağır bir öğle yemeği yedikten sonra yatağa devrildik. Altı sularında kalktık ve dışarı çıktık. Huzurlu, rahat, uyumlu bir yerdi; her yerde Alman müziği çalıyor, insanların yüzlerinde ineklere özgü bir mutluluk okunuyordu.

Gar yakınlarındaki kabarenin cazibe odağı Pamuk Prenses ile arkadaş olmamız çok sürmedi. Pamuk Prenses otuz beş yaş-

larındaydı, uzun lepiska saçları ve hayat dolu mavi gözleri vardı. Oraya geleli henüz bir hafta olduğu halde sıkılmaya başlamıştı. Onunla iki viski içtik, birkaç kez vals yaptık, orkestraya içki ısmarladık. Bütün bunlar için olağanüstü gülünç bir hesap ödedik, sonra Pamuk Prenses'i akşam yemeğine davet ettik. Otelde güzel bir akşam yemeği kişi başına yedi-sekiz franga geliyordu. Pamuk Prenses, bir İsviçreli olarak, parasının üstüne yatamayacak kadar aptal ya da iyi huyluydu. Aklında tek düşünce vardı – işe zamanında dönmek. Restorandan çıktığımızda karanlık basmıştı. İçgüdüsel olarak kentin dışına doğru yürüdük, bir süre sonra toprak bir set bulduk ve onu yatırıp bir güzel becerdik. Kokteyl gibi aldı bunu ve daha geç bir saatte onu ziyaret etmemiz için yalvardı; çekici bulacağımızı tahmin ettiği bir arkadaşını da çağıracaktı. Kabareye kadar ona eşlik ettik, sonra kenti derinlemesine araştırmaya çıktık.

Küçük bir café'de yaşlı bir kadın oturmuş kanun çalıyordu, içeri girip şarap söyledik. Hayli kasvet verici bir yerdi, bir süre sonra çok sıkıldık. Çıkmak üzereyken işletme sahibi yanımıza gelip kartvizitini uzattı ve tekrar gelmemizi umduğunu söyledi. Adam konuşurken Carl kartviziti bana verip dirseğiyle yavaşça dürttü. Kartviziti okudum. Üstünde Almanca, "Café - Yahudiler Giremez" yazıyordu. "Café - Limburglular Giremez" yazıyor olsaydı bile bana daha saçma gelemezdi. Adamın yüzüne güldük. Sonra ona, Fransızca olarak İngilizce anlayıp anlamadığını sordum. Evet, dedi. Bunun üzerine şunu söyledim: "Sana şu kadarını söyleyeyim – ben Yahudi olmamakla birlikte seni geri zekâlı telakki ediyorum. Düşünecek başka bir şey bulamadın mı? Uykudasın... kendi bokunda debeleniyorsun. *Bunu anlıyor musun?*" Şaşkınlıkla baktı bize. Sonra bir sokak serserisinin göğsünü kabartacak bir Fransızcayla Carl başladı. "Dinle, tipini siktiğimin eski kaşarı," diye lafa girdi. Adam bir şey söylemeye yeltendi.

"Kapa çeneni," dedi Carl tehditkâr bir tonla, yaşlı budalaya boğazını sıkacakmış gibi hareket çekerek. "Sana söyleyecek iki lafım var: *yaşlı amcığın tekisin sen. İğrenç kokuyorsun!*" Sözünü bitirir bitirmez o felci andıran gülme krizlerinden birine tutuldu. Adamın yüzüne kahkahalarla gülerek ve suratlarımızı ekşiterek geri geri mekândan çıktık. Yaşlı budala o kadar kalın kafalı, o kadar şaşkındı ki, bir iskemleye çöküp alnını silmekten başka bir şey yapamadı.

Sokağın biraz yukarısında mahmur bir polis memuruna rastladık. Carl saygılı bir biçimde adamın yanma gitti, şapkasını çıkardı ve kusursuz bir Almancayla az önce Judenfreies Café'den çıktığımızı ve içeride kavga çıktığını söyledi. Ona acele etmesini söyledi –bu noktada sesini alçalttı– çünkü mekân sahibi sinir krizi geçirmekteydi ve birini öldürmesi işten bile değildi. Polis memuru resmi, ağırkanlı bir biçimde teşekkür ettikten sonra café'ye doğru yürümeye başladı. Köşede bir taksi bulduk ve bizi akşamın erken saatlerinde gözümüze kestirdiğimiz otele götürmesini istedik.

Üç gün kaldık Lüksemburg'da; gönlümüzce yiyip içerek, Almanya'dan gelme mükemmel orkestralar dinleyerek, var olmak için bir nedenleri olmayan insanların sıkıcı yaşamlarını izleyerek; ki inek ya da koyun gibi var olmayı saymazsak aslında yoktular. Pamuk Prenses bizi Lüksemburglu ve sapma kadar salak arkadaşıyla tanıştırdı. Peynir yapmaktan, dikiş nakıştan, halk danslarından, kömür madenciliğinden, ithalat ve ihracattan, kraliyet ailesinden, arada sırada kaptıkları küçük hastalıklardan falan konuştuk. Pfaffenthal'da, Rahipler Vadisi'nde koca bir günümüzü geçirdik. Bin yıllık bir huzur egemendi sanki vadiye. Tanrının serçeparmağıyla açtığı bir koridoru andırıyordu; insanlar, kana duydukları kanmak bilmez susuzluğu bastırıp di-

dişmekten yorgun düştüklerinde orada huzur ve dinginlik bulabileceklerinin anımsatıcısı.

Doğrusunu söylemek gerekirse, harikulade, düzenli, müreffeh, kaygısız bir dünyaydı. Herkes neşeli, hayırsever, nazik ve hoşgörülüydü. Fakat, her nedense, çürüme kokusu vardı havada. Durağanlığın kokusu. Yurttaşların aslında olumsuz nitelikler taşıyan iyiliği ahlâki dokularına zarar vermişti.

Tek kaygıları tereyağını ekmeklerinin hangi yüzüne süreceklerleriydi. Ekmek yapmayı bilmiyorlardı, ama tereyağı sürebiliyorlardı.

İğrenmiştim gerçekten. Burada refah içinde yaşamaktansa Paris'te bit gibi ölmeyi yeğlerim, diye geçirdim içimden.

"Paris'e dönüp belsoğukluğu kapalım," dedim, neredeyse kış uykusuna yatmış olan Carl'ı uyandırarak.

"*Ne?* Neden söz ediyorsun," diye homurdandı.

"Evet," dedim, "gidelim buradan, iğrenç bir yer burası. Lüksemburg Brooklyn'i andırıyor, fakat daha sevimli ve daha zehirli. Clichy'ye dönüp dağıtalım. Buranın ağzımda bıraktığı tadı silmek istiyorum."

Paris'e vardığımızda saat gece yarısına geliyordu. Hemen dostumuz King'in at yarışı sütunu yazdığı gazetenin ofisine gittik. Ondan biraz borç alıp dışarı fırladık.

Karşıma çıkan ilk fahişeyi götürmek niyetindeydim. "Alacağım onu, belsoğukluğu vız gelir," diye geçirdim içimden. "Kahretsin, belsoğukluğu bile bir şeydir en azından. Lüksemburg amcıkları tereyağlı süt doluydu."

Carl yeni bir doz belsoğukluğu kapmaya o kadar istekli değildi. Kamışının hâlâ kaşındığını itiraf etti. Belsoğukluğunu ona

kimin bulaştırdığını tahmin etmeye çalışıyordu, belsoğukluğu idiyse şayet, kuşkulandığı gibi.

"Eğer kaptıysan, bir doz daha kapmanın sakıncası yok," dedim neşeyle. "İki doz olursa yurt dışına ihraç edersin. Hatta bütün kıtaya! Ölümcül bir huzur ve sessizlik ortamına yeğlerim ben belsoğukluğunu. Dünyayı uygar kılan şeyin ne olduğunu biliyorum artık; ahlaksızlık, hırsızlık, yalancılık, çapkınlık. Kahretsin, Fransızlar büyük bir halk, frengili olsalar bile. Bana tarafsız bir ülkeye gitmeyi önerme bir daha. İneklere bakmak istemiyorum, insan kılığında ya da başka türlü."

O kadar celallenmiştim ki bir rahibenin ırzına geçebilirdim.

Vestiyerci arkadaşımızın takıldığı küçük dans salonuna böyle bir ruh hali içinde girdik. Saat gece yarısını biraz geçiyordu ve yanımızda küçük bir hovardalık yapmaya yetecek kadar para vardı. Barda birkaç fahişe ve bir iki ayyaş duruyordu, İngiliz tabii ki. Nonoş, muhtemelen. Birkaç kez dans ettikten sonra fahişeler bize asılmaya başladı.

İnsanın bir Fransız barında herkesin önünde yapabileceği şeyler şaşırtıcıydı gerçekten. Bir fahişe için İngilizce konuşan herhangi biri -erkek ya da kadın fark etmez- dejeneredir. Ayıbalığı belli numaralar yapması için eğitildiğinde ne kadar uygarlaşmış sayılırsa, Fransız bir kız bir yabancı için bir gösteri sergilediğinde o kadar alçalmış sayılır.

Vestiyerci kız Adrienne, bir içki içmek için bara geldi. Yüksek taburelerden birine oturup bacaklarını açtı. Ben kolumu küçük arkadaşlarından birine dolamış yanında duruyordum. Sonra elimi eteğinden içeri soktum. Onu biraz kurcaladıktan sonra taburesinden aşağı kaydı ve kollarını boynuma doladıktan sonra çaktırmadan pantolonumun düğmelerini açıp elini taşaklarımın üstüne yerleştirdi. Orkestra ağır bir vals çalıyordu, ışıklar kısıl-

mıştı. Adrienne sıkıca sarılıp beni dans pistine doğru götürdü. Kendimizi dans pistinin ortasındaki kalabalığın arasında bulduk. Yerimizden kımıldayamıyorduk, o denli sıkışıktı. Elini tekrar pantolonumdan içeri soktu, kamışımı çıkardı ve amcığının üstüne yerleştirdi. İşkenceydi. İşkenceyi daha da artırmak için yanımızda durmakta olan küçük arkadaşlarından biri yüzsüzce uzanıp kamışımı kavradı. O noktada daha fazla dayanamadım ve eline patlattım.

Bara döndüğümüzde Carl köşede duruyordu, yere doğru sarkmakta olan bir kızın üstüne eğilmişti. Barmen bundan pek hoşnut görünmüyordu. "İçki içilen bir yer burası, randevuevi değil," dedi. Carl başını şaşkınlıkla kaldırdı; yüzüne ruj bulaşmış, kravatı çarpık, yeleğinin düğmeleri açık, saçı gözlerinin üstüne düşmüş halde. "Fahişe değil bunlar," diye homurdandı, "nemfoman."

Gömleğinin ucu pantolonunun düğmelerinden dışarı çıkmış bir vaziyette tabureye oturdu. Kız onun için pantolonunun düğmelerini iliklemeye koyuldu ama aniden fikir değiştirip kamışını dışarı çıkardı ve üstüne eğilip öptü. Bu kadarı fazlaydı anlaşılan. İşletmeci yanımıza sokulup davranışlarımıza dikkat etmezsek bizi kapıya koyacağını söyledi. Kızlara öfkelenmiş gibi görünmüyordu ama, onları yaramaz çocukları azarlar gibi azarlamakla yetindi.

O anda oradan çıkmaya hazırdık, fakat Adrienne kapanış saatine kadar kalmamızda ısrar etti. Bizimle eve gelmek istediğini söylüyordu.

Nihayet bir taksi çevirip içine doluştuğumuzda beş kişi olduğumuzu fark ettik. Carl kızlardan birini defetmekten yanaydı, fakat hangisini defedeceğine karar veremiyordu. Yolda sandviç ekmeği, peynir, zeytin ve birkaç şişe şarap almak için durduk.

"Kaç paramız kaldığını öğrendiklerinde hayal kırıklığına uğrayacaklar," dedi Carl.

"İyi," dedim, "o zaman çekip giderler belki. Yorgunum ben. Banyo yapıp yatağa devrilmek istiyorum."

Eve varır varmaz soyundum ve banyoya gidip sıcak su musluğunu açtım. Kızlar nevaleyi masaya yaymakla meşguldü mutfakta. Küvete girip sabunlanmaya başlamıştım ki Adrienne ile kızlardan biri banyoya girdi. Onlar da banyo yapmaya karar vermişlerdi. Adrienne hemen soyunup küvete daldı. Öteki kız da soyundu, gelip küvetin kenarına oturdu. Adrienne ile küvetin içinde yüz yüze oturuyorduk, bacaklarımız birbirine dolanmış halde. Öteki kız elini suyun içine sokup kamışımı okşamaya başladı. Sıcak suyun verdiği rahatlıkla arkama yaslanıp kızın sabunlu parmaklarını kamışıma dolamasına izin verdim. Adrienne de amcığını okşuyordu, "Pekâlâ, bırak o şeyinle biraz oynasın, fakat zamanı geldiğinde elinden kapacağım," der gibiydi.

Sonra üçümüz de küvetin içindeydik; bir elimizde sandviç, ötekinde şarap bardağı. Carl tıraş olmaya karar verdi. Onun kızı bidenin kenarına oturup sandviçini yerken bir yandan da sohbet etmeye başladı. Bir ara kayboldu, sonra dolu bir şişe kırmızı şarapla dönüp şarabı boyunlarımızdan aşağı döktü. Sabunlu su anında permanganat rengine büründü.

Ben her şeye hazırdım artık. Çişimin geldiğini hissedince gayet sakin işemeye başladım. Kızlar dehşete kapıldılar. Etik olmayan bir şey yapmıştım anlaşılan. Birden bizden kuşku duymaya başladılar. Onlara para ödeyecek miydik? Ödeyeceksek, ne kadar ödeyecektik? Carl kayıtsızca onlara ancak dokuz frank verebileceğimizi söyleyince kızılca kıyamet koptu. Sonra şaka yaptığımıza karar verdiler – küçük, kötü bir şaka daha, küvete işemek gibi. Fakat hayır, onlara ciddi olduğumuzu söyledik. Ömürlerinde

böyle bir şey duymadıklarına yemin ettiler; inanılır gibi değildi; canavarlıktı bu, gaddarlıktı.

"İki pis Alman bunlar," dedi kızlardan biri.

"Hayır, *İngiliz*. İki dejenere İngiliz," dedi öteki.

Adrienne kızları yatıştırmaya çalıştı. Bizi uzun zamandır tanıdığını ve ona her zaman centilmence davrandığımızı söyledi. Onunla ilişkimizin doğasını düşününce kulağıma tuhaf gelen bir açıklamaydı. Centilmen sözcüğü küçük hizmetlerinin karşılığını ona her zaman nakit olarak ödememizin ötesinde bir anlam taşımıyordu.

Umutsuzca durumu toparlamaya çalışıyordu. Neredeyse düşündüklerini duyacaktım.

"Onlara bir çek yazamaz mısın?" diye yalvardı Adrienne.

Carl bunu duyunca kahkahalara boğuldu. Çek defterimiz olmadığını söylemek üzereyken araya girip, "Elbette, bu iyi fikir... her birinize birer çek vereceğiz, nasıl?" dedim. Tek kelime daha etmeden Carl'ın odasına gidip eski çek defterini aldım. O harikulade Parker dolmakalemini getirip eline tutuşturdum.

Carl bu noktada kurnazlığını sergiledi. Çek defterini açık ettiğim ve işine burnumu soktuğum için bana kızmış ayağına yatarak şöyle dedi:

"Hep böyle olur zaten." (Kızların anlaması için Fransızca söyledi bunu tabii ki.) "Bu çılgınlıkların bedelini ödeyen hep ben olurum. Neden kendi çeklerinden vermiyorsun?"

Elimden geldiğince mahcup görünerek hesabımda para olmadığını söyledim. Yine de karşı çıktı, karşı çıkıyormuş gibi yaptı daha doğrusu.

"Neden yarına kadar bekleyemiyoruz?" diye sordu, Adrienne'e dönerek. "Neden bize güvenmiyorlar?"

"Neden güvenelim ki?" dedi kızlardan biri. "Biraz önce hiç paranız olmadığını söyledin. Şimdi de yarına kadar beklememizi istiyorsun. Yo, hayır, bu kabul edilemez."

"Pekâlâ, o zaman hepiniz defolup gidebilirsiniz," dedi Carl, çek defterini yere fırlatarak.

"Yapma böyle," diye haykırdı Adrienne. "Her birimize yüz frank ver ve konu kapansın."

"*Her birinize* yüz frank, öyle mi?"

"Elbette," dedi. "Çok değil."

"Hadi," dedim, "pintiliği bırak. Birkaç gün sonra yarısını ödeyeceğim."

"Her seferinde aynı şeyi söylersin," diye karşılık verdi Carl.

"Komediyi kes," dedim, İngilizce. "Çekleri yaz da kurtulalım şunlardan."

"Onlardan kurtulmak mı? Ne, onlara çekleri verdikten sonra kapı dışarı etmemi mi bekliyorsun? Hayır efendim, ben paramın karşılığını almak isterim, çekler karşılıksız bile olsa. *Onlar* bunu bilmiyor. Gitmelerine bu kadar kolay izin verirsek işin içinde bir bit yeniği olduğundan kuşkulanacaklar."

"Hey, *sen!*" diye bağırdı, kızlardan birine çeklerden birini sallayarak. "Ne alacağım bunun karşılığında? Özel bir şey istiyorum, sıradan bir sikiş yetmez."

Çekleri kesip dağıtmaya girişti. Çıplak haliyle çek dağıtması gülünçtü. Çeklerin karşılığı olsaydı bile, sahte görünüyorlardı; hepimiz çıplak olduğumuz için belki. Kızlar da işin içinde bir sahtekârlık olduğundan kuşkulanır gibiydiler. Bize inanan Adrienne dışında.

Bizi "sikiş" rutinine zorlamadan mesele çıkarmalarını umuyordum. Halim haraptı. Bitiktim. Benden yarı-sert bir kamış elde etmeleri bile onlar için büyük başarı olurdu. Carl, öte yandan, üç yüz frangı gerçekten ödemiş biri gibi davranıyordu. Parasının karşılığında bir şey bekliyordu, hem de egzotik bir şey.

Kızlar aralarında konuşurlarken ben yatağa girdim. Zihinsel olarak durumdan o kadar uzaktım ki iki gün önce yazmaya başladığım ve uyandığımda yazmaya devam etmeyi tasarladığım öyküyü düşünmeye başladım. Baltalı bir katile dairdi öykü. Anlatıyı kısa tutup hiçbir zaman sevmediği karısının başsız cesedinin yanında otururken bıraktığım sarhoş katile mi odaklanmalıydım? Belki cinayete dair gazete haberini kullanıp kafanın masadan yuvarlandığı noktada, ya da anda, cinayetin nasıl işlendiğine dair kendi yorumumla devam ederdim. Bu güzel olurdu; geceleri küçük, tekerlekli bir düzenekle platformda gezinen ve başı gelip geçenlerin dizlerinin hizasında bulunan kolsuz-bacaksız adama dair bölümle birlikte. Biraz dehşet istiyordum çünkü yenimde manivela olarak kullanmayı hedeflediğim harikulade bir taşlama saklıyordum.

Bana sunulan bu kısa dalınç süresinde birkaç gün önce uyurgezer Pocahontas'ın belirmesiyle sekte vurulmuş olan ruh halini tekrar yakalama fırsatı bulmuştum.

Kendine yanımda yer açmaya çalışan Adrienne'in beni dürtmesiyle uyandım. Kulağıma bir şeyler fısıldıyordu. Yine parayla ilgili bir şeyler. Tekrarlamasını istedim, ama ben de az önce aklıma gelen fikri kaybetmemek için kendi kendime, "Baş masadan yuvarlanır – baş yuvarlanır... tekerlekli düzenekteki adam... tekerlekler... bacaklar... milyonlarca bacak..." diye tekrarlıyordum.

"Taksi için biraz bozuk para verip veremeyeceğini bilmek istiyorlar. Uzakta oturuyorlar."

"Uzakta mı?" diye tekrarladım, boş gözlerle bakarak. "Ne kadar uzakta?" (*Unutma* – tekerlekli düzenek, bacaklar, baş yuvarlanır... cümlenin ortasında başla.)

"Ménilmontant," dedi Adrienne.

"Bana kâğıt kalem getir – şurada, masanın üstünde," dedim.

"Ménilmontant... Ménilmontant..." diye tekrarladım büyülenmişçesine, birkaç anahtar sözcüğü kaydederek; tekerlekli düzenekler, tahta kafalar, tirbuşon bacaklar...

"Ne yapıyorsun?" diye tısladı Adrienne, beni sertçe sarsarak. "Neyin var senin?"

"*Il est fou,*"* diye haykırdı, yataktan kalkıp kollarını çaresizlikle havaya kaldırarak.

"*Qù est l'autre?*"** dedi, Carl'ı arayarak.

"*Mon Dieu!*"*** dediğini duydum, sesi uzaktan geliyordu sanki. "*Il dort.*"****

Sonra, uzun bir duraklamanın ardından: "Bu kadarına da pes doğrusu! Hadi, gidelim buradan! Biri sarhoş, diğeri esinlenmiş. Boşa zaman harcıyoruz. Böyledir bu yabancılar – sürekli başka şeyler düşünürler. Sevişmek istemezler de içleri gıcıklansın isterler."

İçi gıcıklansın. Bunu da not ettim. Fransızca ne dediğini hatırlamıyorum, fakat her ne idiyse, uzun zamandır unutulmuş bir dostu diriltmişti. *İçi gıcıklansın.* Asırlardır kullanmadığım bir sözcüktü. Ardından nadiren kullandığım başka bir sözcük geldi aklıma: *çisenti.* Ne anlama geldiğinden emin değildim artık. Ne

---

* (Fr.) "Delirmiş bu."

** (Fr.) "Öteki nerede?"

*** (Fr.) "Tanrım!"

**** (Fr.) "Uyuyor."

önemi var? Yine de içine katacaktım. Uzun zamandır yurtdışında yaşadığım için dağarcığımdan düşmüş olan pek çok sözcük vardı.

Arkama yaslandım ve gitmeye hazırlanışlarını izledim. Locadan bir sahne performansı izlemekten farksızdı. Felçli biri olarak gösteriyi tekerlekli iskemlemden izliyordum ben. İçlerinden biri başımdan aşağı bir sürahi dolusu su dökecek olsa yerimden bile kıpırdamazdım. Başımı sallayıp gülümserdim sadece – insan neşeli meleklere nasıl gülümserse öyle. (Var mıydı öyle melekler?) Tek istediğim gitmeleri, beni düşüncelerimle baş başa bırakmalarıydı. Üstümde bozukluk olsaydı fırlatırdım onlara. Uzun bir süre sonra kapıya doğru yöneldiler. Adrienne uzaktan bana bir öpücük uçurdu, o denli sahte bir jestti ki kolunun duruşu beni büyüledi; kolunun uzun holde geriye doğru çekilişini izledim ve sonunda bir huninin dar ağzından içeri emildi, kolu hâlâ bileğinden büyük görünüyordu, fakat o kadar eksilmiş, o kadar küçülmüştü ki sonunda bir saman demetini andırdı.

"*Salaud!*"* diye bağırdı kızlardan biri. Kapı çarpılınca kendimi şöyle yanıt verirken yakaladım: "*Oui, c'este juste. Un salaud. Et vous, des salopes. Il n'y a que ca. Salaud, salope. La saloperie, quoi. C'est assoupissant.*"**

"Kahretsin, ne diyorum ben," diyerek kendimi toparladım.

Tekerlekler, bacaklar, baş yuvarlanıyor... Güzel. Yarın bütün diğer günler gibi bir gün olacak; ama daha iyi, daha özlü, daha pembemsi. Platformdaki adam tekerlekli düzeneğiyle kendini rıhtımdan aşağı yuvarlayacak. Canarsie'de. Ağzında bir ringa balığıyla suyun üstüne çıkacak. Maatjes ringası, aşağısı kurtarmaz.

---

* (Fr.) "Orospu çocuğu!"

** (Fr.) "Orospu çocuğu! Evet, doğru. Orospu çocuğu. Başka bir şey yok zaten. Orospu çocukları ve orospular. Pislik, kısaca. Yorucu."

Karnım acıkmıştı yine. Kalktım ve bir sandviç artığı falan aradım. Tek bir kırıntı bile yoktu masanın üstünde. Dalgın dalgın banyoya doğru yürüdüm, işeyecektim. Yerde iki dilim ekmek, birkaç parça peynir ve birkaç ezik zeytin tanesi vardı. Tiksintiyle fırlatılmış olmalıydılar.

Yenilebilir olup olmadığına bakmak için yerden bir dilim ekmek aldım. Biraz hardal vardı üstünde. Hardal mıydı bu? Bir parça daha deneyeyim en iyisi. Islak döşemenin suyunu hafiften çekmiş, temiz sayılabilecek bir dilim bulup üstüne bir parça peynir koydum. Bidenin yanındaki bardağın dibinde biraz şarap vardı. Şarabı dikip ekmekten temkinli bir ısırık aldım. Hiç fena sayılmazdı. Aksine, güzeldi tadı. Mikroplar aç ya da esinlenmiş insanlara zarar vermez. Bütün bu selofana sarma ve en son kimin elinin değdiği endişesi saçmalıktan başka bir şey değildi. Bunu kanıtlamak için kıçımı sildim onunla. Hızlıca tabii ki. Sonra yuttum. *İşte!* Ne var kaygılanacak? Bir sigara aradım. İzmaritten başka bir şey yoktu. En uzununu seçip yaktım. Nefis bir koku. Amerika'nın o kavrulmuş talaşı değil! Gerçek tütün. Carl'ın mavi Gauloises'larından biri, kuşkusuz.

Ne düşünüyordum ben?

Mutfak masasına oturup ayaklarımı masanın üstüne uzattım. Evet... Neydi?

Hiçbir şey gelmiyordu aklıma. Harikulade hissediyordum kendimi.

Düşüneceksin de ne olacak?

Evet, büyük bir gün bekliyordu beni. *Günler*, hatta. Daha birkaç gün önce burada oturmuş, nereye gitsek diye kafa yoruyorduk. Dün de olabilirdi. Ya da bir yıl önce. Ne fark eder? İnsan

gerilir ve sonunda çöker. Zaman da çöker. Fahişeler çöker. Her şey çöker. Bir çırpıda.

Pencerenin eşiğinde erkenci bir kuş ötmekteydi. Memnuniyet ve uyku sersemliğiyle yıllar önce Brooklyn Heights'da bu şekilde oturduğumu anımsadım. Bir başka hayatta. Brooklyn'i bir daha görmeyeceğim muhtemelen. Canarsie'yi de, Shelter Island'ı da, Montauk Point'u da, Secaucus'u da, Pocotopaug Gölü'nü de, Neversink Nehri'ni de, deniz tarağını ve domuz pastırmasını da, mezgit balığını da, koç yumurtasını da. Tuhaf şey, bu döküntüleri bir tencereye atıp kaynatınca kendini evde sanıyorsun. Ta ki biri Minnehaha diyene kadar – ya da Walla Walla. *Ev.* Ev, ev olduğu sürece evdir. Şapkanı astığın yerdir, başka bir deyişle. Uzakta, dedi, Ménilmontant'ı kastederek. Uzak değil ki. Oysa Çin, orası uzak bak. Ya da Mozambik. Ne hoş, ebediyen sürüklenmek. Paris sağlıksız bir yer. O konuda haklı olabilirdi. Lüksemburg'u dene, küçüğüm. Canım, binlerce yer var, Bali, örneğin. Ya da Caroline Adaları. Delilik, bu sürekli para isteme hali. Para, para. Yok para. Çok para. Evet, çok, çok uzakta bir yerde. Kitap yok, daktilo yok, hiçbir şey yok. Hiçbir şey söyleme, hiçbir şey yapma. Akıntıya bırak kendini. Ah o kancık, Nys. Sırf amcık. *Ne hayat!* Unutma – *iç gıcıklayıcı*!

Kıçımı koltuktan kaldırdım, esnedim ve sendeleyerek yatağa gittim.

Başımı yastığa koymamla uyumam bir oldu. Aşağıya, aşağıya doğru, evrenin merkezindeki fosseptik çukuruna. Güneşin tuhaf bir biçimde aydınlattığı derinlerde yüzen deniz canavarları. Hayat her yerde her zamanki gibi devam etmekte. Kahvaltı saat tam onda. Dişleriyle içki servisi yapan kolsuz ve bacaksız bir adam. Stratosferin içinden dinamik bir düşüş. Jartiyerler dökülüyor, uzun zarif sarmallar halinde. Karnından yaralanmış bir kadın,

kopmuş kafasını yerine yerleştirmeye çabalıyor. Para istiyor bunun için. Ne için? Bilmiyor *ne için*. Sadece para. Bir aşkınerdiveninin üzerinde kurşunlarla delik deşik olmuş taze bir ceset yatıyor. Biri sandviç istiyor. Su, sandviç için fazla çalkantılı. Sözlükte S harfine bak!

Zengin, dölleyici bir düş, gizemli, mavi bir ışıkla çekilmiş. İnsanın, salt mutluluk ve merak ile mebize geri döndüğü o tehlikeli düzeydeydim. Belirsiz, düşsel bir biçimde üstün bir gayret göstermem gerektiğini biliyordum. Yüzeye ulaşma çabası ıstırap vericiydi, zarifçe ıstırap verici. Arada sırada gözümü açmayı başarıyordum: odayı sisin içinden görüyordum, fakat bedenim denizin yanardöner derinliğindeydi. Tekrar dalmak şehvetliydi. Dipsiz dibin içinden aşağı düştüm ve köpekbalığı gibi bekledim orada. Sonra yavaşça yükseldim. Cezbediciydi. Sırf burgu ve sıfır yüzgeç. Yüzeye yaklaştığımda aşağı emildim yine, dibe, dibe, nefis bir çaresizlikle, boş girdabıma emilerek, irademin toparlanıp beni batık bir şamandıra gibi yukarı çekmesi için sonsuz zaman geçişlerinin içinde bekleyerek.

Kulağımda kuş cıvıltılarıyla uyandım. Oda nemli bir sis perdesinin ardında değildi artık, berrak ve bildikti. Masamda iki serçe bir ekmek kırıntısı için kavga ediyordu. Dirseğimin üzerinde doğrulup pencereye doğru kanat çırpışlarını seyrettim, fakat pencere kapalıydı. Bu kez hole uçtular, sonra çılgınca bir çıkış arayışıyla tekrar odaya döndüler.

Kalkıp pencereyi açtım. Odanın içinde uçmaya devam ettiler, sersemlemiş gibi. Hiç kıpırdamadan durdum. Aniden, ok gibi pencereden dışarı uçtular. "*Bonjour, Madame Oursel,*" diye cıvıldadılar.

Öğle vaktiydi, baharın üçüncü ya da dördüncü günü...

MARA-MARIGNAN

Champs-Élysées'deki Café Marignan'ın yakınında rastlamıştım ona.

Mara-Saint-Louis'den ıstıraplı biçimde ayrılmamın açtığı yaralar yeni yeni kapanmaktaydı. Adı bu değildi, fakat biz şimdilik ondan böyle söz edelim, çünkü Île-Saint-Louis'de doğmuştu ve ben geceleri genellikle orada dolanır, pasın içime iyice işlemesine izin verirdim.

Sonsuza dek yitirdiğimi sanırken geçen gün ondan haber aldığım için anlatabiliyorum size bütün bunları. Ancak şimdi, bazı şeyler benim için ilk kez açıklığa kavuştuğu için, hikâye daha karmaşık bir hal aldı.

Hayatımın, tüm diğer Mara'ları yok edip onlara belirgin bir gerçeklik katacak olan *Mara*'ya yönelik uzun bir arayış olduğunu söyleyebilirim belki de.

Her şeyi başlatan Mara, ne Champs-Élysées'nin Mara'sıydı ne de Île-Saint-Louis'nin Mara'sı. Sözünü ettiğim Mara'nın adı Éliane idi. Kalpazanlık yapmaktan cezaevine düşmüş bir adamla evliydi. Arkadaşım Carl'ın metresiydi aynı zamanda. Carl öncele-

ri onun için deli divane olurken, şimdi, söz konusu olan bu öğle vaktinde, onu tek başına ziyaret etme düşüncesine katlanamayacak kadar sıkılmıştı.

Éliane genç, ince, çekici bir hatundu, ne var ki kelimenin tam anlamıyla bol miktarda et beniyle kaplıydı ve üstdudağında tüyler vardı. Bu kusurlar önceleri arkadaşımın gözünde güzelliğini pekiştiriyordu sadece, fakat ondan sıkılmaya başladığında giderek gözüne batar oldular; Carl bu yüzden kızı kimi zaman irkilten yakıcı espriler yapıyordu. Éliane ağladığında, tuhaf bir biçimde, her zamankinden daha da güzel olurdu. Gözyaşlarından ıslanmış yüzüyle Carl'ın âşık olduğu o narin, androjen kızdan ziyade olgun bir kadın gibi görünürdü.

Éliane'ın kocasıyla Carl eski arkadaştılar. Budapeşte'de tanışmışlardı; adam orada Carl'ı açlıktan ölmekten kurtarmış, daha sonra Paris'e dönmesi için gerekli parayı vermişti. Carl'ın adama duyduğu minnet, onun ne kadar aptal ve duyarsız biri olduğunu keşfettikten sonra aşağılama ve alaya dönüşmüştü. On yıl sonra Paris sokaklarından birinde tesadüfen karşılaştılar, yeniden. Adam genç karısının fotoğrafını göstermiş olmasaydı Carl akşam yemeği davetini asla kabul etmezdi. Fotoğrafı görür görmez kıza vurulmuştu Carl. Bana o sıralar hakkında yazmakta olduğu Marcienne adındaki kızı çağrıştırdığını söylemişti.

Éliane ile gizlice buluşmaları giderek sıklaşırken Marcienne'e dair hikâyesinin nasıl dallanıp budaklandığını çok iyi hatırlıyorum. Marcienne, Marly ormanında yanında harikulade bir tazıyla karşısına çıktıktan sonra onu sadece üç ya da dört kez görmüştü. Köpekten özellikle söz ettim çünkü işin başında, hikâyeyle cebelleşirken, köpek sözde âşık olduğu kadından daha fazla gerçeklik içerliyordu bence. Éliane'ın hayatına girmesiyle Marcienne karakterl biçim ve öz kazanmaya başladı; hatta Marcienne'e

Éliane'ın fazla et benlerinden birini verdi, ensesinin tam ortasında bulunan ve her öptüğünde onu özellikle azdıran et benini.

Éliane'ın harikulade et benlerini, özellikle de sol bacağının üstünde, kasığına yakın olanı öpmenin hazzına doymuştu. Onu alevlendirmiyordu artık. Marcienne'in hikâyesini yazmayı bitirmiş, o süreçte Éliane'a olan tutkusu da buharlaşıp gitmişti.

Éliane'ın kocasının tutuklanıp hüküm giymesi Carl için son darbe oldu. Kocası serbestken tehlikenin verdiği heyecan vardı hiç olmazsa; ama şimdi kocası güvenli bir biçimde parmaklıkların ardındaydı ve Carl kendini iki çocuğa bakmak zorunda olan ve doğal olarak onu koruyucu ve tedarikçi konumunda gören bir metresle bulmuştu. Carl cimri biri değildi, fakat tedarikçi olmadığı kesindi. Aslında çocukları da hayli severdi, fakat tiksinti duyduğu bir adamın çocuklarına karşı baba rolü oynamaktan hazzetmiyordu. Bu koşullar altında yapabileceği en iyi şey Éliane'a bir iş bulmaktı ve hemen ona iş aramaya koyuldu. Parasız kaldığında Éliane'da yemek yerdi. Arada sırada Éliane'ın çok fazla çalıştığından, güzelliğini tahrip ettiğinden yakınırdı – tabii ki hoşnuttu bundan içten içe, çünkü Éliane'ın yorgunluktan bitkin düşmesi ondan daha az zaman talep etmesi anlamına geliyordu.

Beni kendisine eşlik etmeye ikna ettiği gün canı hayli sıkkındı. O sabah Éliane'dan serbest olduğunu ve mümkün olduğunca erken gelmesini söyleyen bir telgraf almıştı. Öğleden sonra dört sularında ona gitmeye ve yemekten kısa bir süre sonra benimle birlikte geri dönmeye karar verdi. Oradan olay çıkmadan ayrılabilmesi için iyi bir mazeret bulmak da bana düşüyordu.

Vardığımızda iki değil üç çocuk olduğunu keşfettim – bir de bebek olduğunu söylemeyi unutmuştu bana. Dalgınlık sadece dedi. Atmosferin bir aşk yuvasını pek çağrıştırmadığını söylemek zorundayım. Çocuk arabası kirli avludaki merdivenin dibindeydi

ve piç kurusu avazı çıktığı kadar bağırıyordu. İçeride çocukların giysileri kurumaya asılmıştı. Pencereler sonuna kadar açıktı ve içerisi sinekten geçilmiyordu. Çocukların en büyüğü Carl'a baba diye hitap ediyor, bu da onu had safhada rahatsız ediyordu. Éliane'a aksi bir tonla çocukları göndermesini söyledi. Éliane'ın gözyaşlarına boğulmasına ramak kaldı. Carl bana, "Yine başladı... nasıl katlanacağım bu işkenceye?" anlamına gelen aciz bir bakış attı. Sonra, çaresizlikten, keyfi gayet yerindeymiş gibi davranmaya koyuldu; kadehlere içki koydu, çocukları dizlerinde hoplattı, onlara ezberden şiirler okudu. Arada Éliane'ın kıçını okşadı, alelacele ve isteksizce, bu önemli gece için ısmarladığı özel domuz budunu eller gibi. Daha da ileri gitti yapmacık neşesiyle; elinde bardakla Éliane'a yaklaşmasını işaret ettikten sonra onu en sevdiği beninden öptü, sonra, bana yaklaşmamı işaret ederek serbest elini bluzundan içeri soktu ve memesini çıkarıp serinkanlılıkla benden bir değerlendirme istedi.

Bu tür performanslara daha önce de tanık olmuşluğum vardı – âşık olduğu başka kadınlarla. Duyguları genellikle aynı döngüyü izlerdi; tutku, soğukluk, kayıtsızlık, can sıkıntısı, istihza, aşağılama, tiksinti. Acıdım Éliane'a. Çocuklar, yoksulluk, ağır işler, aşağılanma; bütün bunlar durumu hiç de gülünç kılmıyordu. Jestinin tutukluk yaptığını görünce Carl birden mahcup oldu. Bardağını masaya koydu ve yüzünde yenik düşmüş köpek ifadesiyle kollarını Éliane'ın boynuna dolayıp onu alnından öptü. Bu, kıçı iştah açıcı ve sol göğsü fena halde tahrik edici olsa da, onun hâlâ bir melek olduğunu ima etmek içindi. Sonra yüzüne zevzek bir gülümseme yayıldı ve divana oturup "Ah, Ah," diye homurdanmaya başladı, "Durum budur, üzüntü verici, fakat elden ne gelir?" demek ister gibi.

Ortalığı yatıştırmak için çocukları yürüyüşe çıkarmaya gönüllü oldum, pusetteki de dahil. Carl birden tedirginliğe kapıldı. Yürüyüşe çıkmamı istemiyordu. Éliane'ın arkasından bana kaş göz yapışından âşık görevlerini yerine getirmeye henüz hazır olmadığı anlaşılıyordu. Yüksek sesle çocukları yürüyüşe *kendisinin* çıkaracağını söyledi, sonra Éliane'ın arkasından, işaret diliyle, onu *benim* becermemi istediğini anlatmaya çalıştı. Arzu etsem bile yapamazdım bunu. Gönlüm el vermezdi. Ayrıca Éliane'a kaba davrandığı için ona işkence etmek geliyordu içimden. Bu arada neye dair konuşulduğunu çözen ve annelerinin ardında gerçekleşen sağır-dilsiz gösterisini izlemiş olan çocuklar içlerine şeytan kaçmış gibi davranmaya başladılar. Yalvardılar, yakardılar, böğürdüler ve kontrolsüz bir öfkeyle tepindiler. Pusetteki bebek yine ciyaklamaya koyuldu, papağan ortalığı velveleye verdi ve köpek havlamaya başladı. İstediklerini yaptıramayacaklarını anlayınca çocuklar merak ve şaşkınlıkla izledikleri Carl'ın soytarılıklarını taklit etmeye başladılar. Hareketleri bütünüyle müstehcendi ve zavallı Éliane onlara neler olduğunu anlayamıyordu.

Bu arada Carl bir isteri krizine girmişti. Éliane şaşkınlıkla seyrederken Carl birden aptal soytarılıklarını açıkça yapmaya başladı, bu kez çocukları taklit ediyormuş ayağına yatarak. O noktada ben de kendimi tutamadım. Haykıra haykıra güldüm, ardından çocuklar da gülmeye başladı. Sonra Carl Éliane'ın yakınmalarına son vermek için onu divana itti ve Éliane'ın nefret ettiği o Avusturya lehçesiyle maymun misali bir şeyler geveleyerken korkunç mimikler yapmaya koyuldu. Ardından çocuklar Éliane'ın üstüne yığılıp domuz gibi ciyaklamaya ve müstehcen hareketler yapmaya başladılar. Éliane onları durdurabilecek durumda değildi çünkü Carl onu gıdıklıyor, boynunu, bacaklarını, kıçını ve göğüslerini ısırıyordu. Éliane'ın eteği boynuna kadar sıyrılmıştı ve kıvranıyor, ciyaklıyor, patlayacakmışçasına gülü-

yordu; fakat aynı zamanda öfkeliydi, çılgına dönmüştü. Sonunda Carl'dan kurtulmayı başardı ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Carl onun yanına oturdu, şaşkın ve perişan bir hali vardı ve daha önce yaptığı gibi homurdanıyordu – Ah, Ah. Çocukları ellerinden tutup sessizce avluya indirdim ve iki sevgili aralarındaki anlaşmazlığı giderirken onları elimden geldiğince eğlendirdim.

Döndüğümde yan odaya geçmiş olduklarını keşfettim. O kadar sessizdiler ki önce uyuyakalmış olduklarını düşündüm. Fakat kapı aniden açıldı ve Carl başını uzatıp bana, "Her şey yolunda, ona sıkı bir muamele çektim," anlamına gelen o soytarı gülümsemesiyle baktı. Kısa bir süre sonra Éliane odadan çıktı, yüzü kızarmıştı ve gayet hoşnut görünüyordu. Carl ile Éliane akşam yemeği için alışverişe çıktılar, ben de divana uzanıp çocuklarla oynadım. Döndüklerinde keyiflerine diyecek yoktu. Yemek sözcüğünü duyunca yüzü parlayan Carl, heyecana kapılıp Éliane'a yerine getirmeyi düşünmediği bazı vaatlerde bulunmuş olmalıydı. Tuhaf bir biçimde saftı Éliane; ona sürekli olarak güzelliğinin kusursuz olmadığını hatırlatan et benleri nedeniyle muhtemelen. Onu benleri yüzünden seviyormuş gibi yapmak, ki Carl'ın yaklaşımının bu olduğuna kuşku yoktu, Éliane'ı umutsuzca savunmasız kılıyordu. Her halükârda çehresi giderek parıldıyordu. Birer Amer Picon daha içtik, ki Éliane için fazlaydı, sonra, alacakaranlık usulca solarken, şarkı söylemeye başladık

Bu havaya girdiğimizde her zaman Alman şarkıları söylerdik. Almancadan nefret etmesine rağmen Éliane da katıldı bize. Carl farklı birlydi şimdi. Tedirginliğini üstünden atmıştı. Muhtemelen Éliane'ı güzelce becermiş, üç dört aperatif içmişti ve kurt gibi açtı şimdi. Ayrıca gece yaklaşmaktaydı ve birazdan özgürlüğüne kavuşacaktı. Kısaca, gün her açıdan tatmin edici bir biçimde ilerliyordu.

Carl keyifli ve açık yürekli olduğunda insanın kanma girerdi. Hararetli bir biçimde satın aldığı şaraptan söz ediyordu, çok pahalı bir şaraptı ve bu tür durumlarda her zaman özellikle benim için satın aldığını söylerdi şarabı. Şaraptan konuşurken mezeleri de silip süpürdü. Bu onu daha da susattı. Éliane onu dizginlemeye çalıştı, fakat zapt etmek mümkün değildi artık. Éliane'ın memelerinden birini çekip çıkardı yine. Éliane bu kez karşı çıkmayınca üstüne biraz şarap döküp şapır şupur yalamaya başladı – çocuklar gülmekten kırıldılar. Sonra, tabii ki, bana Éliane'ın sol bacağındaki beni göstermesi gerekti, kasığının yakınındaki beni. Gidişata bakarak tekrar yatak odasına geçecekler sandım, fakat hayır, Carl birden Éliane'ın memesini tekrar bluzunun içine soktu ve oturup, "*J'ai faim, j'ai faim, chérie,*" dedi. Sesinin tonu o her zamanki, "Sik beni, sevgilim, bir saniye daha beklemeyeceğim," ses tonundan pek farklı değildi.

Yemek boyunca, ki mükemmeldi, bazı tuhaf konulara değindik. Yerken, özellikle yemeğin tadını çıkarıyorsa, Carl her zaman ona yemeğe ve şaraba odaklanma fırsatı tanıyan hararetli sohbetlere girerdi. Ciddi, sindirim sistemini etkileyecek kadar ciddi bir tartışmaya girme tehlikesine karşı ağzına götürdüğü lokmaya ve dikmek üzere olduğu şaraba uygun sohbetler açardı kendince. Düşünmeden konuşmak gibi bir huyu olduğu için yakın zamanda bir kızla tanıştığını yumurtlayıverdi –fahişe olup olmadığından emin değildi, ama ne fark ederdi– kızı benimle tanıştırmayı düşünüyordu. Nedenini sormaya fırsat bulamadan, "Tam senin tipin," diye ekledi.

"Biliyorum senin tipini," diye cır cır ötmeye devam etti, İle Saint-Louis'li Mara'ya çabucak atıfta bulunarak. "Bu çok daha iyi," diye ekledi. "Ayarlayacağım onu sana..."

* (Fr.) "Açım, açım, sevgilim."

Genellikle, böyle bir şey söylediğinde, aklında herhangi biri olmazdı. Bunu sırf aklına bana efsanevi bir afet sunma fikri geldiği için söylerdi. Bir de "senin tipin" diye nitelediği türde kadınlardan hazzetmezdi. Beni incitmek istediği zaman Orta Avrupa'da o tür kızlardan binlercesinin bulunduğunu, öyle bir kadını ancak bir Amerikalının çekici bulabileceğini söylerdi. Canımı gerçekten yakmak istiyorsa şöyle bir istihza zerk edebilirdi: "Bu otuz beşin altında değil, garanti ediyorum." Bazen, o gece de yaptığım gibi, hikâyesine inanmış gibi davranıp onu soru yağmuruna tutarsam her seferinde arsızca ve müphem yanıtlar verirdi. Bazen de, özellikle onunla kafa buluyorsam, hikâyeyi o denli ikna edici ayrıntılarla süslerdi ki sonunda yalanına kendi de inanırdı. Böyle zamanlarda yüzünde şeytani bir ifade belirir, yıldırım hızıyla olağanüstü konuşmalar yapar, tuhaf olaylar uydururdu. Dizginleri elinden kaçırmamak için arada sırada şişeye saldırır, bardağı ağzına kadar doldurup köpük diker gibi dikerdi. Fakat her yudumla yüzü biraz daha morarır, alnındaki damarlar düğümler halinde belirginleşir; sesi giderek daha heyecanlı, davranışları daha kontrolsüz, gözleri sanrılanmışçasına delici bir hal alırdı. Aniden durur, gözlerini kocaman açar, dramatik bir jestle saatini çıkarır ve sakin, sıradan bir sesle şöyle derdi: "On dakika sonra falanca falanca caddelerin köşesinde duruyor olacak; üstünde kırmızı puanlı bir İsviçre elbisesi, kolunun altında kirpi derisinden bir el çantasıyla. Onunla tanışmak istiyorsan gidip kendin bak." Ve bunu söyledikten sonra umursamaz bir tavırla bütünüyle ilgisiz bir konuya dalardı – *bize sözlerinin doğruluğunu kanıtladığına göre*. Genellikle kimse bu şaşırtıcı açıklamaların doğruluğunu sınamak için kıçını kaldırıp bakmaya gitmezdi. "Korkuyorsun," derdi. "Orada olacağını biliyorsun..." Bununla birlikte çarpıcı, küçük bir ayrıntı eklerdi; gelişigüzel bir biçimde ve her zaman duygusuz bir ses tonuyla, öte âlemden bir mesaj iletiyormuş gibi.

Anında doğrulanabilecek ve güzel bir yemek masasını terk etmeyi ya da eğlenceyi yarıda kesmeyi gerektirmeyen durumlarda o kadar çok kez haklı çıkmışlığı vardı ki, bu tür bir performans ortaya koyduğunda dinleyicileri genellikle tepeden tırnağa ürperirlerdi. Bir tür soytarılık ve taşkınlık olarak başlayan olay genellikle korkunç ve esrarengiz bir şeye dönüşürdü. Yeni ay çıkmışsa örneğin (bu nöbetler genellikle ayın belli evreleriyle çakışırdı) pek çok kez tanık olduğum üzere, gece birden irkiltici bir groteskliğe bürünürdü. Beklemediği bir anda ayı şöyle bir görmek onu altüst etmeye yeterdi. "İşte orada!" diye haykırırdı. "Fena, fena," diye homurdanırdı kendi kendine, ellerini çılgın gibi ovuşturarak. Sonra başını önüne eğip odada volta atmaya başlardı, ağzı yarı açık, dili bir pazen parçası gibi dışarı fırlamış.

Neyse ki o gece ay yoktu ya da çıldırtıcı ışınları Éliane'ın küçük avlusuna henüz ulaşmamıştı. Taşkınlığı Carl'ı, Éliane'ın budala kocasına dair uzun bir hikâye anlatmaya itmekten daha kötü bir sonuç doğurmadı. Absürt bir hikâyeydi, fakat oldukça doğruydu, daha sonra öğreneceğim üzere. Hikâye Éliane'ın kocasının gözüne kestirdiği sosis biçimli iki köpeğe dairdi. Onları serbest gezinirken görmüş, sahipleri görünürde yokmuş. Piyasaya başarılı bir biçimde sahte para sürüyor olmak onu yeterince tatmin etmediği için köpekleri kaçırıp fidye istemeye karar vermiş. Bir sabah kapının ziline yanıt verdiğinde karşısında Fransız bir dedektif bulunca neye uğradığını şaşırmış. O esnada köpeklere kahvaltılarını veriyormuş. Hatta köpeklere o kadar bağlanmış ki almayı umduğu fidyeyi falan unutmuş. Hayvanlara sevecen davrandığı için tutuklanmayı kaderin acı bir cilvesi olarak telakki etmiş... Bu olay Carl'a adamla Budapeşte'de yaşarken tanık olduğu başka olayları hatırlatıyordu. Ancak bir dangalağın başına gelebilecek saçma olaylar.

Yemeği bitirdiğimizde Carl kendini o kadar iyi hissediyordu ki biraz kestirmeye karar verdi. Derin uykuya daldığını görür görmez Éliane'a saygılarımı sunup topukladım. Bir yere gitmek için özel bir istek duymuyordum; sadece birkaç blok uzaklıkta olan Étoile'a doğru yürümeye başladım. Bir süre sonra, içgüdüsel olarak, Champs-Élysées'de bulunan Tuileries'ye doğru yürümeye başladım, yolda bir yerde mola verip sade bir kahve içecektim. Bir uysallık vardı üzerimde; bir açık yüreklilik, bir tür dünyayla barışık olma hali. Champs-Élysées'nin parıltısı ve şıklığı, bebek arabasının bulunduğu avlunun atmosferiyle koyu bir tezat oluşturuyordu. Karnım tok, midem şarap doluydu nihayet. O günün erken saatlerinde ayakkabılarımı boyatmış olduğumu hatırlıyorum.

Bulvarda yürürken birden Champs-Élysées'yi beş-altı yıl önce ilk ziyaret edişimi hatırladım. Sinemadan çıkmıştım ve kendimi iyi hissediyordum. Yatmadan önce huzurla bir içki içmek için Champs-Élysées'ye doğru yürümeye başlamıştım. Ara sokaklardan birinde küçük bir barda kendi başıma birkaç kadeh yuvarladım. İçerken Brooklyn'den eski bir arkadaşımı düşünmeye başladım, o anda yanımda olsaydı ne güzel olacağını. Zihnimde onunla sıkı bir sohbete giriştim; hatta Champs-Élysées'ye çıktığımda onunla konuşmaya devam ediyordum. Çakır keyif ve aşırı coşkulu halimle ağaçları görünce şaşkına döndüm. Ne yaptığımı bilmez bir şekilde etrafıma bakındım, sonra café ışıklarına doğru yürüdüm. Marignan'a yaklaştığımda hayli çekici bir fahişe, canlı, tatlı dilli, otoriter; koluma girip benimle yürümeye başladı. O zamanlar bildiğim Fransızca sözcük sayısı onu bulmuyordu ve bir yandan baş döndürücü ışıklar, bir yandan ağaçların bolluğu, havadaki bahar kokusu ve içimdeki sıcak kor, beni bütünüyle çaresiz kılmıştı. Beni neyin beklediğini biliyordum. Yolunacağını da biliyordum ama. Yürüyüşümü aksatarak durmaya, ona

bir şeyler anlatmaya çalıştım. Marignan'ın terasının tam önünde olduğumuzu hatırlıyorum. Marignan'da hayat vardı, insan kaynıyordu. Benimle kalabalığın arasında durup tek kelimesini bile anlamadığım bir şeyler söyleyerek paltomun düğmelerini çözdü ve taşaklarımı kavradı. Bir yandan da dudaklarıyla tahrik edici pozlar takınıyordu. Son derece zayıf olan savunmam o anda çöktü. Birkaç dakika sonra otel odasındaydık ve hiç zaman kaybetmeden beni emmeye koyuldu. İşini ustalıkla yaptı, tabii ki cebimdeki bozukluklar dışında bütün paramı aldıktan sonra.

Bu olayı ve birkaç gün sonra Neuilly'deki Amerikan Hastanesi'ne (hayali bir frengi vakasını tedavi ettirmek üzere) yaptığım saçma yolculukları düşünerek yürürken önümdeki kız birden arkasına dönüp gözlerime baktı. Orada durup yanına varmamı bekledi, koluna girip bulvarda yürümeye devam edeceğimden eminmiş gibi. Öyle de yaptım. Yanına vardığımda duraksadığımı bile sanmıyorum. "Merhaba, gezinti ne tarafa?" sorusuna, "Öylesine yürüyorum, bir yerde oturup bir şeyler içelim," yanıtını vermek dünyanın en doğal şeyiydi sanki.

Hevesim, umursamazlığım, gamsızlığım ve üstümün başımın temiz ve tertipli olması onda Amerikalı bir milyoner olduğum izlenimini uyandırmış olabilirdi. Café'nin parıldayan ışıklarına yaklaştığımızda Marignan olduğunu fark ettim. Artık gölgeye gerek kalmadığı halde masaların üstündeki şemsiyeler açık duruyordu. Kız ince giyimliydi ve boynunda fahişelerin yaka rozetlerinden birini taşıyordu; hayli kirli bir kürktü, çok kullanılmış, güveler tarafından yenmiş. Harikulade ela gözleri dışında pek az şeye dikkat ediyordum. Birini anımsatıyordu bana, bir zamanlar âşık olduğum birini. Kim olduğunu hatırlamıyordum o anda.

Mara -adının bu olduğunu söylemişti- nedense İngilizce konuşmaya can atıyordu. İngilizceyi Kosta Rika'da öğrenmişti, gece

kulübü işletirken, öyle dedi en azından. Paris'te geçirdiğim onca yılda İngilizce konuşmak istediğini söyleyen bir fahişeyle ilk kez karşılaşıyordum. İngilizce konuşmak istemesinin nedeni ona Kosta Rika'da geçirdiği ve bir fahişeden fazlası olduğu güzel günleri anımsatmasıydı. Bir nedeni daha vardı – Bay Winchell. Bay Winchell Kosta Rika'dan meteliksiz halde ve kırık bir kalple döndüğünde Paris'te karşılaştığı yakışıklı, cömert Amerikalıydı, *bir centilmen.* Bay Winchell New York'ta bir spor kulübüne üyeydi ve yanında karısı olmasına rağmen ona çok iyi davranmıştı. Hatta gerçek bir centilmen gibi onu karısıyla tanıştırmış ve üçü eğlenmek için Deauville'e gitmişti. Öyle dedi. Doğru tarafı olabilir, çünkü *var* Winchell gibi adamlar ve arada sırada coşkuya kapılıp fahişelere hanımefendi muamelesi yaparlar. Bazen küçük fahişeler de gerçek bir hanımefendi gibi davranabilir. Fakat Mara'nın dediğine bakılırsa bu Winchell gerçek bir prensti – karısı da fena bir tip değildi. Bay Winchell, doğal olarak, üçünün birlikte yatmasını önerdiğinde karısı bozulmuştu. Fakat Mara kadını bunun için suçlamamıştı. "*Elle avait raison,*"* dedi.

Neyse, Bay Winchell şimdi Amerika'daydı ve giderken ona bıraktığı çek çoktan tükenmişti. Hızla tükenmişti çünkü Bay Winchell'in Amerika'ya gitmesiyle Ramon'un ortaya çıkması bir olmuştu. Ramon Madrid'e gitmişti, orada bir kabare kurmayı amaçlıyordu, fakat devrim olunca kaçmak zorunda kalmış ve tabii ki Paris'e meteliksiz dönmüştü. Ramon iyi biriydi, Mara'ya göre. Ona güveni tamdı. Fakat şimdi yine ortalıktan kaybolmuştu. Nereye kaybolduğunu bilmiyordu, ama bir gün onu yanına çağıracağından emindi. Bir yıldan uzun süredir ondan haber almamış olmasına rağmen bundan hiç kuşkusu yoktu.

* (Fr.) "Haklıydı."

Bütün bunları kahvelerimiz servis edilirken anlattı. Pes ve boğuk sesinden, acınası içtenliğinden, beni hoşnut etmek için gösterdiği aşikâr çabadan (belki bir başka Bay Winchell idim ben?) ötürü beni çok duygulandıran o tuhaf İngilizcesiyle. Uzunca bir sessizlik oldu ve Carl'ın yemek masasında söylediklerini düşündüm. "Benim tipim" olduğu kuşku götürmezdi ve, her ne kadar masada böyle bir kehanette bulunmadıysa da, tam da ani bir dürtüyle saatini çıkarıp, "On beş dakika sonra falanca falanca caddelerin köşesinde olacak," dediğinde tarif edebileceği türde bir yaratıktı.

"Ne işin var Paris'te?" diye sordu samimiyeti ilerletme çabasıyla. Sonra, ben sorusunu yanıtlamaya hazırlanırken, aç olup olmadığımı öğrenmek için sözümü kesti. Ona az önce harikulade bir yemek yediğimi söyledim. Likör ve birer kahve daha söylemeyi önerdim. Birden bana dikkatle bakmakta olduğunu fark ettim, neredeyse rahatsız edici derecede. Bu yüzden yine Bay Winchell'i düşündüğünü tahmin ettim; onu benimle kıyaslıyor ya da beni onunla özdeşleştiriyor, belki de ona kalın kafalı bir Fransız değil de bir başka Amerikalı centilmen gönderdiği için Tanrı'ya şükrediyordu. Bu minvalde düşünmesine izin vermek içime sinmedi, öyle düşünüyor idiyse şayet. Bu yüzden, mümkün olduğunca yumuşak bir biçimde, ona kesinlikle milyoner olmadığımı söyledim.

O noktada bana doğru eğilip çok aç olduğunu itiraf etti. Hayret içinde kaldım. Akşam yemeği saati çoktan geçmişti ve ayrıca, aptalca olmakla birlikte, bir Champs-Élysées fahişesinin açlık çekebileceğini hiç düşünmemiştim. Yemek yiyip yemediğini sormayı akıl edemediğim için kendimden utandım aynı zamanda. "Neden içeri girmiyoruz?" dedim, Marignan'da yemek yemekten keyif alacağından emin bir biçimde. Çoğu kadın açsa, özellik-

le çok açsa, teklifi anında kabul ederdi. Fakat bu başını salladı. Marignan'da yemeyi aklından bile geçirmezdi – aşırı pahalıydı orası. Ona az önce dediklerimi unutmasını söyledim, milyoner olmadığıma dair dediklerimi falan, fakat o, son derece kararlıydı. Sıradan, küçük bir restoran bulmayı yeğliyordu, nerede olduğu önemli değildi – çevrede pek çok o tür restoran bulunduğunu söyledi. Çoğu restoranın bu saatte kapalı olduğunu belirttim, fakat yine de bakmamızda ısrar etti. Sonra, açlığını tamamen unutmuş gibi, bana sokuldu, elimi samimi bir biçimde sıktı ve benim adam gibi adam olduğumu düşündüğünü söyledi. Bunun üzerine Kosta Rika'ya ve Karayipler'de bir yerlere dair hikâyesini anlatmaya girişti yine, onun gibi bir kızı tahayyül edemediğim yerlere. Sonunda her şey şuna indirgendi; fahişelik ona göre değildi ve hiçbir zaman olmayacaktı. Ona inanmak mümkünse, fahişelikten bütünüyle bıkmıştı.

"Uzun zamandır bana insan muamelesi yapan ilk erkeksin," diye devam etti. "Seninle oturup konuşmanın ayrıcalık olduğunu bilmeni isterim." O noktada midesi biraz kazındı ve hafiften ürpererek o kaçık, ince kürk yakayı boynuna iyice doladı. Kollarındaki tüyler diken diken olmuştu ve gülümsemesinde bir tutarsızlık vardı, fazla cesur ve umursamaz bir şey. Onu gerektiğinden bir saniye bile fazla tutmak istemiyordum, fakat benim gitme isteğime rağmen konuşmaya devam etti – açlıkla ilgisi olmamasına rağmen bana ihtiyaç duyduğunu ve vazgeçeceğinden korktuğum yemeği hatırlatan saplantılı ve isterik bir sözcük akışı.

"Bana sahip olan erkek saf altına sahip olur," dedi birdenbire. Sonra ellerini avuçları yukarı bakacak şekilde masanın üstüne koydu. Onları incelemem için yalvardı.

"Hayat insana neler yapar gör!" diye mırıldandı.

"Fakat sen çok güzelsin," dedim samimiyetle. "Ellerinden bana ne?"

Güzel olmadığında ısrar ettikten sonra şöyle devam etti. "Fakat bir zamanlar güzeldim. Şimdi ise yorgunum, bitkinim. Uzaklaşmak istiyorum bütün bunlardan. *Paris!* Harikulade görünüyor, değil mi? Fakat iğrenç bir yer, inan bana. Ben hep hayatımı kazanmak için çalışmak zorunda kaldım... Bak, bir daha bak ellerime! Fakat *burada* çalışmana izin vermezler. Kanını emmek isterler. *Je suis française, moi, mais je n'aime pas mes compatriotes; ils sont durs, méchants, sans pitié pour nous.*"*

Usulca araya girip ona yemeği hatırlattım. Gitsek iyi olmaz mıydı? Dalgın bir biçimde kabul etti, katı yürekli yurttaşlarına karşı nefret duymaya devam ederek. Fakat yerinden kıpırdamadı. Onun yerine, birine bakınır gibi, gözleriyle terası taradı. Birden ayağa kalkıp sabırsızlıkla bana doğru eğildikten sonra birkaç dakika beklememi istediğinde ona ne haller olduğunu merak ettim. Telaşlı bir biçimde bir randevusu olduğunu izah etti, yaşlı bir pinponla buluşması gerekiyordu, sokağın biraz yukarısında bir café'de. Adamın artık orada olacağına ihtimal vermiyordu, fakat yine de bakmaya değerdi. Oradaysa cebi biraz görürdü. Niyeti adamı süratle halledip bana katılmaktı. Benim için kaygılanmamasını söyledim. "Acele etme ve yaşlı akbabadan koparabildiğin kadar para kopar. Benim yapacak bir işim yok," diye ekledim. "Burada oturup beklerim. Birlikte yemeğe gideceğiz, unutma."

Bulvarda yürüyüp bir café'ye girişini seyrettim. Döneceğine ihtimal vermiyordum. *Zengin pinpon!* Pezevengini yatıştırmaya gitmişti muhtemelen. Budala bir Amerikalı ile yemeğe çıkmayı kabul ettiği için salağın teki olduğunu söylerken hayal ettim pe-

* (Fr.) "Fransızım, fakat yurttaşlarımı sevmiyorum; onlar katı yürekli, kötü, bize karşı acımasızlar!"

zevengini. Ona sandviç ve bira alacaktı ve kız sonra tekrar sokaklara dönecekti. Karşı çıkacak olursa yüzüne sıkı bir tokat yiyecekti.

On dakika bile geçmeden geri dönerek beni şaşırttı. Hem hayal kırıklığına uğramış hem de uğramamış gibi görünüyordu. "Sözünün eri bir erkeğe nadiren rastlanır," dedi. Bay Winchell hariç, tabii ki. Bay Winchell farklıydı. "O her zaman sözünün eriydi," dedi. "Amerika'ya gidinceye kadar."

Bay Winchell'in suskunluğu kafasını gerçekten karıştırıyordu. Düzenli olarak mektup yazacağına söz vermişti, fakat gideli üç ay olduğu halde tek satır bile yazmamıştı. Kartvizitini bulmayı umarak çantasını karıştırdı. Belki ben İngilizcemle bir mektup yazarsam karşılık verirdi. Kartvizitin çantasında olmadığı anlaşıldı. Fakat Bay Winchell'in New York'ta bir spor kulübünde yaşadığını biliyordu. Karısı da orada yaşıyordu. O sırada garson masamıza geldi ve o, bir sade kahve daha söyledi. Saat on biri geçiyordu ve ben o saatte onun aklından geçen türde rahat ve hesaplı bir restoran bulup bulamayacağımızı merak ediyordum.

Bay Winchell'i ve yaşadığı spor kulübünün nasıl bir yer olduğunu düşünürken uzaktan geliyormuş izlenimi uyandıran bir sesle şöyle dediğini duydum: "Bak, benim için fazla para harcamanı istemiyorum. Umarım zengin *değilsindir*, paran umurumda değil. Seninle konuşmak bana çok iyi geliyor. İnsan muamelesi görmek nasıl bir duygu bilemezsin!" Sonra başladı yine, Kosta Rika ve diğer yerler, kendini verdiği erkekler ve pişmanlık duymaması, çünkü onları sevmişti; onu her zaman hatırlayacaklardı çünkü o kendini bir erkeğe verdiğinde bütün benliğiyle verirdi. Ellerine baktı yine, sonra hafifçe gülümseyip tel tel olmuş kürkünü sıkıca boğazına doladı.

Çoğunu uyduruyor olsaydı bile, duygularının gerçek ve samimi olduğunu biliyordum. Durumu onun için daha kolay kılmayı umarak, biraz da beklenmedik bir biçimde, ona üstümdeki bütün parayı kabul etmesini ve hemen oracıkta vedalaşmamızı önerdim. Daha fazla kalmayı ve yemek gibi küçük bir şey için bana minnet duymasını istemediğimi ima etmeye çalışıyordum. Belki yalnız kalmayı yeğleyeceğini de söyledim. Belki tek başına gidip sarhoş olmak ve rahatlayıncaya kadar ağlamak isterdi. Elimden geldiğince özen ve zarafetle söyledim bunları.

Yine de gitmek için bir çaba sarf etmedi. Kendi içinde savaş veriyordu. Üşümüş ve aç olduğunu unutmuştu. Kuşkusuz beni, sevdiği öteki adamlarla özdeşleştirmişti, kendini bütün benliğiyle verdiği – ve onu her zaman hatırlayacak olan adamlarla, dediği gibi.

Durum öyle hassas bir hal almaya başlamıştı ki Fransızca konuşması için yalvardım; içinden akıttığı bütün o harikulade ve sevecen duyguları o grotesk Kosta Rika İngilizcesine çevirerek katledişine tanık olmak istemiyordum.

"Sana şu kadarını söyleyeyim," deyiverdi, "sen değil de başka bir erkek olsaydı İngilizce konuşmayı çoktan kesmiştim. Yoruyor beni İngilizce konuşmak. Ama seninle hiç yorulmadım. Seni anlayan biriyle İngilizce konuşmanın harikulade olduğunu düşünüyorum. Bazen yanımdaki erkek benimle hiç konuşmaz. Beni, *Mara*'yı tanımak istemez. Bedenimden başka hiçbir şeyle ilgilenmez. Öyle bir adama ne verebilirim ki? Dokun bana, bak nasıl da sıcağım... Yanıyorum."

Takside Wagram Bulvarı'na doğru yol alırken bir an nerede olduğumuzu çıkaramadı. "Nereye götürüyorsun beni?" diye sordu, hâlihazırda kentin bilinmeyen, yabancı bir bölgesindeymişiz gibi. "Ne oldu, Wagram Bulvarı'na yaklaşıyoruz işte," dedim.

"Neyin var senin?" Yüzünde bir şaşkınlık ifadesiyle etrafa baktı, o güne dek öyle bir bulvar adı duymamış gibi. Sonra, yüzümdeki hayret ifadesini fark edince, beni kendine doğru çekip ısırdı. Güçlü ısırmıştı, bir hayvan gibi. Onu sıkıca kavrayıp dilimi gırtlağına kadar daldırdım. Elim dizinin üstündeydi, eteğini yukarı sıyırıp elimi sıcak teninde kaydırdım. Isırmaya başladı yine, önce ağzımı, sonra ensemi, sonra kulağımı. Ansızın kollarımın arasından geri çekilip, "*Mon Dieu, attendez un peu, attendez, je vous en prie,*"* dedi.

Onu götürmeyi düşündüğüm café'yi geçmiştik. Öne doğru eğilip şoföre geri dönmesini söyledim. Taksiden indiğimizde sersemlemiş gibiydi. Büyük bir café'ydi, Marignan ayarında, içeride orkestra çalıyordu. Onu içeri girmeye ikna etmek için epey dil dökmem gerekti.

Yemeğini sipariş eder etmez izin isteyip kendine çekidüzen vermek için aşağı indi. Döndüğünde ilk kez giysilerinin ne kadar pespaye olduğunu fark ettim. Onu bu kadar aydınlık bir yere gelmeye zorladığım için pişmanlık duydum. Sipariş ettiği dana kotleti beklerken çantasından uzun bir törpü çıkarıp tırnaklarını törpülemeye koyuldu. Tırnaklarının cilası yer yer dökülmüştü, parmaklarını olduğundan da çirkin gösteriyordu. Çorba geldiğinde törpüyü geçici olarak kenara koydu. Tarağını da törpünün yanma. Onun için bir dilim ekmeğe tereyağı sürüp verdim, yüzü kızardı. Çorbayı süratle yuttu, sonra ekmeğe girişti; koca koca lokmaları yutarken başını öne eğdi, aç bir kurt gibi yiyor olmaktan utanıyormuş gibi. Sonra birden başını kaldırdı ve hiç düşünmeden elimi tutup alçak sesle, bir sırrını açmak üzereymiş gibi, "Bak, Mara asla unutmaz," dedi. "Benimle bu gece sohbet ediş biçimin – bunu asla unutmayacağım. Bana bin frank vermenden

* (Fr.) "Tanrım, dur bir dakika, dur, yalvarırım."

daha iyiydi. Bak, bunu konuşmadım henüz, *ama* – benimle birlikte olmak istiyorsan... yani..."

"Bunu şimdi konuşmasak?" dedim. "Seninle birlikte olmak *istemediğimi* söylemiyorum. Fakat..."

"Anlıyorum," dedi hemen. "Harikulade jestini berbat etmek istemiyorum. Ne demek istediğini anlıyorum, fakat Mara'yı görmek istersen" –çantasında bir şey aramaya başladı– "Yani, bana bir şey *vermen* de gerekmez. Yarın arayabilir misin beni? İzin ver de *ben* seni yemeğe çıkarayım."

Hâlâ çantasında bir kâğıt parçası arıyordu. Kâğıt peçeteden bir parça yırttım; küçücük kalmış bir kurşunkalemin küt ucuyla adını ve adresini yazdı, büyük ve özensiz bir el yazısıyla. İsmine bakılırsa Polonyalıydı. Sokağı tanımıyordum. "Saint-Paul semtinde," dedi. "Lütfen otele gelme," diye ekledi. "Orada geçici olarak kalıyorum."

Sokağın adına baktım yine. Saint-Paul semtini iyi bildiğimi düşünüyordum. Sokağın adına baktıkça öyle bir sokak olmadığına daha çok ikna oldum, Paris'in hiçbir yerinde yoktu öyle bir sokak.

"Polonya asıllısın demek?"

"Hayır, Yahudiyim. Polonya'da *doğdum*. Gerçek adım değil bu zaten."

Başka bir şey sormadım ve konunun açılmasıyla kapanması bir oldu.

Yemek ilerlerken karşımızda oturan adamın bizimle ilgilendiğini fark ettim. Gazetesine dalmış gibi görünen geçkince bir Fransızdı; fakat arada sırada onu gazetenin kenarından Mara'yı süzerken yakalıyordum. Müşfik bir yüzü vardı, hali vakti yerinde

birine benziyordu. Mara'nın onu hâlihazırda ölçüp biçmiş olduğunu hissettim.

Birkaç dakikalığına uzaklaşacak olsam ne yapacağını merak ettim. Bu yüzden kahve siparişini verdikten sonra izin isteyip aşağı indim, tuvalete. Döndüğümde, sigarasını sessiz ve rahat bir biçimde tüttürüşünden bir şeylerin ayarlanmış olduğunu anladım. Adam şimdi kendini bütünüyle gazeteye vermişti. Benimle işi bitinceye kadar bekleyeceğine dair üstü kapalı bir anlaşma yapmış olmalıydılar.

Garson geldiğinde saati sordum. Bire geliyor, dedi. "Geç oldu, Mara, benim gitmem gerek," dedim. Elini elimin üstüne koyup bana anladığını ima eden bir gülümsemeyle baktı. "Benimle bu oyunu oynaman gerekmez," dedi. "Masadan neden ayrıldığını biliyorum. Gerçekten çok naziksin, sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Lütfen kaçma. Gereği yok, o bekler. Ona beklemesini söyledim... Bak, izin ver de seninle biraz yürüyeyim. Ayrılmadan önce seninle biraz daha konuşmak istiyorum, olur mu?"

Sokağa çıkıp sessizce yürümeye başladık. "Bana kızmadın, değil mi?" diye sordu, kolumu tutarak.

"Hayır, Mara, kızmadım. Tabii ki kızmadım."

"Birine mi âşıksın?"

"Evet, Mara, birine âşığım."

Sustu yine. Anlamlı bir sessizlik içinde bir blok kadar yürüdükten sonra aşırı karanlık bir sokağa geldik. Kolumu daha sıkı kavrayıp, "Böyle gel," diye fısıldadı. Beni karanlık sokaktan aşağı götürmesine izin verdim. Sesi daha da boğuklaşmıştı, sözcükler ağzından paldır küldür dökülüyordu. Ne dediğini şu anda anımsamıyorum, sanıyorum kendi de bilmiyordu ne dediğini. Çılgın gibi konuşuyordu; aklını yitirmiş, bunaltıcı bir kadere isyan

edermiş gibi. Her kim idiyse, bir adı yoktu artık. Bir kadındı sadece; örselenmiş, kapana kısılmış, çökmüş, karanlıkta çaresizce kanat çırpan bir yaratık. Kimseyle konuşmuyordu artık ve *benimle* de konuşmadığı kesindi; kendi kendine de konuşmuyordu, Tanrı'yla da. Ses bulmuş, boşboğaz bir yaraydı ve sanki bu yara karanlıkta açılmış, kendi etrafında utanç ya da aşağılanma yaşamadan kanayabileceği bir alan yaratmıştı. Bütün bu süreç zarfında varlığımı doğrulamak isterrnişçesine kolumu sıkıyordu, güçlü parmaklarının teması sözlerinin artık içermediği anlamı iletebilirmiş gibi.

Bu kanayan gevezeliğin ortasında aniden durdu ve "Sarıl bana," diye yalvardı. "Öp beni, takside öptüğün gibi öp." Terk edilmiş, devasa bir malikânenin giriş kapısına yakın bir yerde duruyorduk. Onu duvara yasladım ve kollarıma alıp deli gibi sarıldım. Dişlerinin kulağıma sürtündüğünü hissettim. Kollarını belime dolamıştı, bütün gücüyle beni kendine çekti. Tutkuyla fısıldadı: "Mara sevmeyi bilir. Mara senin için her şeyi yapar... *Embrassez-moi!... Plus fort, plus fort, chéri...*"* Kapının eşiğinde durmuş birbirimize sarılıyor, inliyor, anlamsız cümleler kuruyorduk. Sonra ağır, tedirgin edici ayak sesleri duyduk. Birbirimizden ayrıldık ve tek söz bile etmeden elini sıkıp yürüdüm. Birkaç adım attıktan sonra, sokağın mutlak sessizliğinden etkilenerek, dönüp baktım. Onu bıraktığım yerde duruyordu. Birkaç dakika boyunca hiç kıpırdamadan öylece durduk, karanlıkta birbirimizi görmekte zorlanarak. Sonra içgüdüsel olarak ona doğru yürüdüm.

"Bak, Mara," dedim, "ya orada değilse?"

"Oradadır, merak etme," dedi, cansız bir sesle.

"Mara," dedim, "şunu alsan iyi olacak... her ihtimale karşı," ve cebimdeki bütün parayı çıkarıp eline tutuşturdum. Döndüm

* (Fr.) "Sarıl bana!... Daha sıkı, daha sıkı, canım..."

ve hızla uzaklaşırken geriye dönüp boğuk bir sesle, "*au revoir*"* diye seslendim. Buraya kadar, diye geçirdim içimden, adımlarımı biraz daha sıklaştırarak. O anda arkamda birinin koştuğunu duydum. Döndüğümde onu üstümde buldum, soluk soluğa. Kollarını bir kez daha bana dolayarak abartılı minnet sözcükleri mırıldandı. Birden bedeninin yere yığılmakta olduğunu hissettim. Dizlerinin üstüne çökmeye çalışıyordu. Onu sert bir biçimde çektim ve kol uzaklığında tutarak, "Tanrım, neyin var senin – ömründe kimse sana iyi davranmadı mı?" dedim, öfkeyle neredeyse. Söyler söylemez dilimi ısırmak geldi içimden. Elleri yüzünde, başı öne eğik, karanlıkta öylece durup hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Bütün bedeni sarsılıyordu. Onu kollarıma almak, teselli edecek bir şeyler söylemek istedim, ama yapamadım. Felce uğramıştım. Aniden, ürkmüş bir at gibi, fırladım. Hıçkırıkları kulaklarımda çınlarken adımlarımı sıklaştırdım. Giderek daha hızlı yürüyordum, daha hızlı, çıldırmış bir ceylan gibi, parlak ışıklara çıkıncaya kadar.

"On dakika sonra falanca falanca caddelerin köşesinde duruyor olacak, üstünde kırmızı puanlı bir İsviçre elbisesi, kolunun altında kirpi derisinden bir el çantası..."

Carl'ın sözcükleri zihnimde sürekli tekrarlanıyordu. Başımı kaldırdım, ay oradaydı, ama gümüşi değil, cıvamsıydı. Donmuş bir yağ denizinde yüzüyordu. Devasa, korkunç kan halkaları gibi dönüyor, dönüyor, dönüyordu. Olduğum yerde kalakaldım. Ürperdim. Sonra ansızın, devasa bir kan damlası misali, korkunç bir hıçkırık koptu içimden. Çocuk gibi ağladım.

Birkaç gün sonra Yahudi mahallesinde geziniyordum. Saint-Paul semtinde onun bana verdiği adda bir sokak yoktu, Paris'in başka bir yerinde de yoktu. Telefon defterine bakıp bana verdiği

* (Fr.) "Allahaısmarladık."

adda birkaç otel buldum, fakat hiçbiri Saint-Paul'ün yakınında bile değildi. Hayret etmedim, biraz kafam karıştı sadece. Doğrusunu söylemek gerekirse, o karanlık sokakta öyle kaçtıktan sonra onu fazla düşünmemiştim.

Yaşadıklarımı Carl'a anlatmıştım tabii ki. Beni dinledikten sonra aklımda yer eden iki şey söyledi.

"Sana kimi hatırlattığını biliyorsun herhalde?"

Bilmediğimi söylediğimde güldü. "Bir daha düşün," dedi, "hatırlayacaksın."

Söylediği ikinci şey, ki ona özgüydü, şu oldu: "Karşına birinin çıkacağını biliyordum. Sen evden çıktığında ben uyumuyordum, uyuyormuş gibi yapıyordum. Başına ne geleceğini söyleseydim sırf beni haksız çıkarmak için yönünü değiştirirdin."

Yahudi mahallesine gittiğimde cumartesi öğleden sonrasıydı. Niyetim Vosges Meydanı'na gitmekti aslında, ki orayı hâlâ Paris'in en güzel yerlerinden biri addederim. Fakat günlerden cumartesi olduğu için meydan çocuk kaynıyordu. Vosges Meydanı geceleri, bütünüyle dingin ve yalnızlığın tadını çıkarmaya istekli olduğunda, iyi bir yerdir. Oyun alanı olarak tasarlanmamıştı burası; insanın anılarıyla baş başa kalıp güç topladığı sessiz, sağaltıcı bir yerdi.

Faubourg Saint-Antoine'a çıkan kemer altı yolundan geçerken Carl'ın sözleri geldi aklıma. O anda Mara'nın bana kimi hatırlattığını hatırladım. Benim Christine olarak tanıdığım Mara-Saint-Louis'yi. Bir akşam gara gitmeden önce faytonla buraya gelmiştik. Kopenhag'a gidiyordu ve onu bir daha görmeyecektim. Vosges Meydanı'm tekrar ziyaret etmek onun fikriydi. Tek başıma çıktığım gece gezintilerinde oraya sıklıkla gittiğimi bildiği için bana bir zamanlar çocukken oynadığı bu harikulade mey-

danda son kez kucaklaşmanın anısını bırakmayı düşünmüştü. Daha önce o meydana dair çocukluğuyla bağdaşan herhangi bir şey söylememişti. Île Saint-Louis'den konuşmuştuk hep; birkaç kez doğduğu eve gitmişliğimiz vardı ve geceleyin bir toplantıdan eve dönerken her zaman eski evinin önünde durup çocukluğunda oturup caddeyi seyrettiği pencereye bakardık.

Trenin hareket saatine bir saatten fazla zaman olduğu için faytondan inip eski kemer altı yolunun yakınında kaldırıma oturduk. Olağanüstü neşeli bir atmosfer hâkimdi o akşam; insanlar şarkı söylüyor, çocuklar masaların üstünde dans ediyor, el çırpıyor, iskemlelere takılıp yere düşüyor, gülerek kalkıyorlardı. Christine bana şarkı söylemeye başladı – çocukluğunda öğrendiği küçük bir şarkı. Şarkıyı tanıyıp ona katılanlar oldu. Christine hiç bu kadar güzel görünmemişti. Birazdan trende olacağına ve hayatımdan sonsuza dek çıkacağına inanamıyordum. Meydandan ayrılırken o kadar neşeliydik ki bizi görenler balayına çıktığımızı sanabilirdi...

Yahudi mahallesindeki Rosiers Sokağı'na geldiğimizde tütsülenmiş ringa balığı ve salatalık turşusu satan, sinagogun yakınındaki küçük dükkâna girdim. Beni genellikle karşılayan pembe yanaklı tombul kız yoktu. Christine ile beraberliğimiz sürerken bir gün bana bir an önce evlenmemizi yoksa ileride çok pişman olacağımızı söylemişti.

"O evli zaten," demiştim gülerek.

"Ama *seninle* evli değil!"

"Birlikte mutlu olur muyuz sence?"

"Ancak birlikte mutlu olabilirsiniz. Birbiriniz için yaratılmışsınız, asla ayrılmayın, ne pahasına olursa olsun."

Bu tuhaf diyalogu düşünerek ve Christine'in şimdi nasıl olduğunu merak ederek mahallede yürüyordum. Sonra o karanlık sokakta ağlayan Mara'yı düşündüm ve bir an için rahatsız edici, çılgınca bir düşünceye kapıldım – belki ben kendimi Mara'dan koparırken, aynı anda Christine de kasvetli bir otel odasında uykusunda ağlıyordu. Zaman zaman kulağıma artık kocasıyla birlikte olmadığına dair rivayetler çalınıyordu; bir yerden ötekine gidiyordu, hep tek başına. Tek satır bile yazmamıştı bana. Çünkü onun için nihai bir ayrılıktı bizimkisi. "Ebediyen," demişti. Yine de, geceleri onu düşünerek dolanırken, ne zaman Île Saint-Louis'deki eski evin önünde durup pencereye baksam, aklımda ve kalbimde beni sonsuza dek terk ettiğine inanamam. Tombul kızın öğüdünü dinleyip evlenmeliydik, acı ama gerçek. Nerede olduğuna dair bir kehanette bulunabilseydim trene atladığım gibi yanına giderdim, hemen. Karanlıktaki o hıçkırıklar kulaklarımda çınlıyordu. Christine'in şu anda ağlamadığından nasıl emin olabilirdim? *Saat kaçtı!* O saatte geceyi ya da sabahın ilk saatlerini yaşayan kentleri düşündüm; yalnız, terk edilmiş kadınların elem gözyaşları akıttığı yalnız ve kasvet verici yerleri. Not defterimi çıkarıp saati, tarihi ve yeri not ettim... Ya Mara, o neredeydi şimdi? O da hayatımdan çıkmıştı, *ebediyen*... Bir insanın başka birinin hayatına birkaç dakikalığına girip *ebediyen* çıkması ne tuhaftı. Yine de bu tür karşılaşmalarda rastlantısal bir şey yoktur.

Belki Mara bana Christine'e kavuşmadan asla mutlu olamayacağımı hatırlatmak için gönderilmişti...

Bir hafta sonra, Hintli bir dansözün evinde, Kopenhag'dan yeni gelmiş olağanüstü güzellikte Danimarkalı bir kızla tanıştırıldım. Kesinlikle "tipim" değildi, ama büyüleyici bir güzelliğe sahip olduğu inkâr edilemezdi. İskandinav efsanelerinin figürlerinden birinin canlanmış haliydi sanki. Herkes ona kur yapıyordu doğal

olarak. Ben bariz bir ilgi göstermedim, ama kendimi onunla içki servisinin yapıldığı küçük odada buluncaya kadar gözlerimi üzerinden hiç ayırmadım. O arada dansöz dışında herkes fazlasıyla içmişti. Danimarkalı afet elinde bardağıyla duvara yaslanmıştı ve birinin kendisiyle dalaşmasını bekliyormuş gibi bir hali vardı. Yanına gittiğimde kışkırtıcı bir gülümsemeyle, "Şu korkunç kitapları yazan adam sensin demek?" dedi. Cevap vermedim. Bardağımı bırakıp üstüne kapandım ve onu körlemesine, tutkuyla, vahşice öpmeye başladım. Beni sertçe itip kollarımın arasından sıyrıldı. Öfkeli değildi. Aksine, saldırıyı yinelememi beklediğini hissettim. "Burada olmaz," dedi yüksek sesle.

Hintli kız dans etmeye başladı; konuklar kibarca odadaki yerlerine geçtiler. Adının Christine olduğunu öğrendiğim Danimarkalı kız beni sandviç yapma bahanesiyle mutfağa götürdü.

"Evli bir kadın olduğumu biliyor musun?" dedi, yalnız kaldığımızda. "Evliyim, iki de çocuğum var, harikulade iki çocuk. Hoşlanır mısın çocuklardan?"

"*Senden* hoşlanıyorum," dedim, ona sarılıp açlıkla öperek.

"Özgür olsaydım benimle evlenir miydin?" dedi.

Öylesine söyleyiverdi, hiçbir açılışa gerek duymadan. O kadar şaşırdım ki bir erkeğin o durumda söyleyebileceği tek şeyi söyledim. Evet, dedim.

"Evet," diye tekrarladım. "Yarın evlenirim seninle... Hemen, yeter ki iste."

"O kadar aceleci olma," diye atıldı, "teklifini kabul edebilirim." Bunu o kadar içten söyledi ki birden ayıldım, hatta dehşete kapıldım neredeyse. "Hayır, senden benimle hemen evlenmeni istemeyeceğim," diye devam etti, korkumu gözlemleyerek. "Sa-

dece evlenecek türde biri olup olmadığını merak ettim. Kocam öldü. Bir yıldır dulum ben."

Bu sözler içimde şehvet duyguları uyandırdı. Paris'e neden gelmişti? İyi vakit geçirmek için besbelli. Onunki iffet ile şehvetin birbirlerine karşı üstünlük sağlamaya çalıştığı, kuzeyli kadınlara özgü soğuk ve baştan çıkarıcı bir cazibeydi. Aşkın dilinde konuşmamı istiyordu. Ne dersen de, ne yaparsan yap, yeter ki aşkın dilini kullan – cinsel saldırının çirkin, çıplak gerçeğini gizleyen büyüleyici, romantik, duygusal sözler.

Elimi elbisesinin altında gübre gibi tütmekte olan amcığının üstüne koyup şöyle dedim: *"Christine,* ne kadar da güzel bir ad! Bu denli romantik bir ad ancak senin gibi bir kadına yakışır. Buzlu fiyortları çağrıştırıyor bana ya da karla kaplı incir ağaçlarını. Bir ağaç olsaydın seni kökünden sökerdim. Gövdene adımın baş harflerini kazırdım..." Buna benzer aptalca laflar uydururken onu parmaklamaya devam ettim. Ev sahibemiz içeri girmeseydi ne kadar ileri giderdik bilmiyorum. Ev sahibesi de şehvetli kancığın tekiydi. İkisiyle de ilgilenmek zorunda kaldım. Sonunda ayıp olmasın diye Hindu kızın performansını izlemek üzere salona geçtik. Herkesten geride, karanlık bir köşede durduk. Bir kolumu Christine'in omzuna dolamıştım, öteki elimle de onu memnun etmeye çalışıyordum.

Parti iki sarhoş Amerikalının yumruklaşması yüzünden aniden sonra erdi. O karmaşada Christine onu oraya getiren bezgin görünümlü kontla birlikte çıkıp gitti. Neyse ki çıkmadan önce adresini aldım.

Eve gittiğimde yaşadıklarımı büyük bir coşkuyla Carl'a anlattım. Müthiş heyecanlandı. Onu akşam yemeğine davet etmeliydik, hem de bir an önce. O da bir arkadaşını davet edecekti, Médrano Sirki'nde tanıştığı yeni birini. Bir akrobat. Dediklerinin

tek kelimesine bile inanmadım, fakat gülümseyip iyi fikir olduğunu söyledim.

O akşam geldi çattı. Yemeği Carl hazırlamış ve en pahalı şarabı satın almıştı, her zamanki gibi. Önce akrobat geldi. Açıkgöz, zeki, enerjik ve kabarık saç stilinden ötürü biraz finoları andıran, ince yüz hatlarına sahip bir tipti. Her an her yerde düzüşebilecek şu gamsız hatunlardan. Carl ona dair hararetli konuşmalar yapmamıştı, yeni birini bulduğunda yaptığı gibi. Ancak Éliane huysuzunun yerini alacak birini bulduğu için gerçekten rahatlamış gibi görünüyordu.

"Nasıl buldun?" diye sordu bana çaktırmadan. "İdare eder mi? Fena sayılmaz, değil mi?" Sonra, o anda aklına gelmiş gibi ekledi, "Bu arada Éliane sana tutkun sanki. Neden gidip onu görmüyorsun? Yatakta fena değildir, kefilim. Fazla hazırlık yapmana gerek yok, kulağına birkaç güzel söz fısılda ve yatağa it. Emme pompası gibi bir amcığı var..."

Bunu söyledikten sonra akrobat arkadaşı Corinne'e yanımıza gelmesini işaret etti. "Dön," dedi, "ona kıçını göstermek istiyorum." Elini kıymetini bildiğini gösterir bir biçimde kızın kıçında gezdirdi. "Bir elle *şunu*, Joey," dedi. "Kadife gibi, değil mi?"

Tam önerisini gerçekleştirmek üzereyken kapı çalındı. "Bu *senin* amcığın olmalı," dedi Carl, gidip kapıyı açarak. Christine'i görür görmez uludu ve kolunu omzuna dolayıp onu odaya çekerek, "Harikulade, harikulade! Bu kadar güzel olduğunu bana neden söylemedin Joey?" diye haykırdı.

Hayranlıktan sapıtacak diye endişelendim. Odada dans edip çocuk gibi el çırptı. "Ah Joey, Joey," dedi, dudaklarını beklentiyle yalayarak. "*Harikulade.* Bugüne dek bulduğun en iyi amcık!"

Christine amcık sözcüğünü yakaladı. "Ne anlama geliyor?" diye sordu.

"Senin harikulade, baş döndürücü, göz kamaştırıcı olduğun anlamına geliyor," dedi Carl, Christine'in ellerini mest olmuş bir halde tutarak. Gözleri bir köpek yavrusunun gözleri gibi nemliydi.

Christine'in İngilizcesi yok denecek kadar azdı; Corinne o kadarını bile bilmiyordu. Bu yüzden Fransızca konuştuk. Aperatif olarak biraz Alsas şarabı içtik. Biri gramofona bir plak koydu, bunun üzerine Cari yüksek, tiz bir sesle şarkı söylemeye başladı; yüzü pancar gibi kızarmış, dudakları ıslak, gözleri parıltılı. Arada sırada Corinne'in yanına gidip onu dudaklarından öpüyordu – onu unutmadığını göstermek için. Fakat ağzından çıkan her sözcük Christine'e yönelikti.

"Christine!" diyordu, koluna sarılıp onu kedi okşar gibi okşayarak. "*Christine!* Ne kadar da büyüleyici bir ad!" (Aslında nefret ederdi bu addan; bir ineğe ya da topal bir ata layık aptal bir ad olduğunu söylerdi.) "Bir düşüneyim," dedi, gözlerini doğru metaforu bulmaya çalışırmış gibi göklere doğru kaldırarak. "Ay ışığında incecik dantel gibi. Hayır, ay ışığı değil – *alacakaranlık.* Her halükârda narin, hassas, ruhun gibi... Bir içki daha ver bana. O zaman daha iyi imgeler bulabilirim."

Christine, gerçekçi üslubuyla Carl'ın performansını keserek yemeğin yakında hazır olup olmayacağını sordu. Carl hayal kırıklığına uğramış ayağına yattı. "Senin gibi harikulade bir varlık böyle bir anda nasıl yemeği düşünür?"

Fakat Corinne de açtı. Yemeğe oturduk. Carl'ın yüzü pancar gibiydi hâlâ. Nemli bakışlarını birinden ötekine çeviriyordu, önce hangisini yalamak istediğine karar veremiyormuş gibi. Onları baştan ayağa yalama havasında olduğu kesindi. Birkaç lokma ye-

dikten sonra kalkıp Corinne'in üstüne salyalarını akıttı. Sonra, kedi nanesi yemiş gibi, Christine'in yanına sokulup onun üzerinde çalışmaya başladı. Kızlar bundan hoşnut kalmakla birlikte biraz sersemlemiş gibi görünüyorlardı. Gecenin nasıl noktalanacağını merak ediyorlardı muhtemelen.

Ben henüz Christine'e dokunmamıştım. Davranışlarını izlemek istiyordum – konuşmasını, gülüşünü, yiyişini, içişini. Carl bardakları sürekli dolduruyordu, şarap değil de limonata içiyorduk sanki. Christine'i biraz çekingen buluyordum, fakat şarabın etkisini göstermesi uzun sürmedi. Bir süre sonra bacağımda bir el hissettim, bacağımı sıktı. Tutup bacaklarımın arasına yerleştirdim elini. Korkmuş gibi hemen çekti.

Sonra Carl onu Kopenhag'a, çocuklarına, evlilik hayatına dair soru yağmuruna tuttu. (Kocasının ölmüş olduğunu unutmuştu.) Birden, durup dururken, ona şeytani bir gülümsemeyle bakıp, "*Écoute, petite,** bilmek istediğim şu, arada sırada seni adam gibi beceriyor mu?"

Christine kıpkırmızı kesildi. Carl'ın gözlerine bakıp duygusuz bir sesle, "*Il es mort, mon mari,*"** dedi.

Başka biri olsa utancından yerin dibine geçerdi. Fakat Carl bu. Yüzünde doğal, hoş bir ifadeyle ayağa kalktı ve yanma gidip onu alnından, namuslu bir tavırla öptü. "*Je t'aime,*"*** dedi ve yerine döndü. Bir dakika sonra ıspanağın çiğ yendiğinde ne kadar lezzetli olduğundan söz ediyordu.

Kuzeylilere dair anlamadığım bir şey var. Bugüne dek kanımın gerçekten ısındığı bir kuzeyliye rastlamadım, erkek ya da kadın. Bunu dillendirirken Christine'in varlığından sıkıldığımı

* (Fr.) "Dinle, küçüğüm."

** (Fr.) "Kocam öldü."

*** (Fr.) "Seni seviyorum."

ima etmeye çalışmıyorum. Aksine, gece iyi yağlanmış bir makine gibi tıkır tıkır ilerliyordu. Yemekten sonra Carl akrobatını divana oturttu. Ben yan odada Christine ile halıya uzandım. Başta biraz uğraştırdı, fakat bacaklarını aralayıp onu sulandırdıktan sonra büyük bir hazla bıraktı kendini. Birkaç kasılmanın ardından ağlamaya başladı. Ölmüş kocası için ağlıyordu, itiraf ettiğine göre. Ben çözemedim. İçimden, "Şimdi ondan söz etmenin sırası mı?" demek geldi. Ölmüş kocasına dair tam olarak ne düşündüğünü öğrenmeye çalıştım. "Beni seninle yerde yatarken görecek olsa ne düşüneceğini?" diye cevap vererek beni hayrete düşürdü. Bu bana o kadar saçma geldi ki onu tokatlamak geldi içimden. Onu gerçek bir utanç ve vicdan azabı hissedeceğine kuşku bırakmayacak bir şey yapmaya zorlamak için kötücül bir istek duydum.

O anda Carl'ın banyoya gitmek için kalktığını işittim. Onu bir içki içmek için bize katılmaya davet ettim. "Bir dakika bekle," dedi, "bu kancık gırtlağı kesilmiş domuz gibi kanıyor." Banyodan çıktığında ona, İngilizce olarak, Christine ile şansını denemesini söyledim. Sonra ben izin isteyip banyoya gittim. Döndüğümde Christine yere uzanmış sigara içiyordu, Carl da onun yanına uzanmış, usulca bacaklarını aralamaya çalışıyordu. Christine bacaklarını birbirinin üstüne atmış, yüzünde boş bir ifadeyle buz gibi yatıyordu. İçkileri tazeledikten sonra Corinne ile sohbet etmek için yan odaya geçtim. O da dudaklarının arasında bir sigara ile uzanmıştı, gerekirse bir raunt daha gitmeye hazır gibi görünüyordu. Yanına oturup Carl'a zaman tanımak için jet gibi konuşmaya başladım.

Tam her şeyin yolunda gittiğini düşünürken Christine aniden odaya girdi. Karanlıkta divana çarptı. Onu tutup Corinne'in yanına çektim. Bir dakika sonra Carl içeri girip kendini divana attı. Herkes sessizdi. Rahat edebilmek için yerimizde kıpırdan-

dık bir süre. Elim bir ara çıplak bir göğüse değdi. Yuvarlak ve sıkıydı, ucu kabarık ve kışkırtıcı. Ağzımı gömdüm. Burnuma gelen Christine'in parfümüydü. Ağzını arayarak başımı kaldırırken bir elin pantolonumdan içeri girdiğini hissettim. Dilimi ağzına sokarken Corinne'in kamışımı pantolonumdan çıkarmasına izin vermek üzere hafifçe yana kaydım. Soluğunu üstünde hissetmem çok sürmedi. Corinne kamışımı yalarken Christine'e tutkuyla sarılıp dudaklarını, dilini, gerdanını ısırdım. Tuhaf iniltiler çıkarıyor, bedeni zaman zaman kasılıyordu. Müthiş bir şehvet dalgasına kapılmıştı. Kollarını boynuma dolayıp beni mengene gibi sıktı; dili yoğunlaşmıştı, kanla şişmiş gibi. Kamışımı Corinne'in fırından farksız olan ağzından çekmeye çabaladım, fakat nafile. Usulca kurtarmaya çalıştım, fakat balık gibi yapıştı, dişleriyle güvenceye aldı.

Bu arada Christine daha şiddetli seğirmeye başlamıştı, orgazmın eşiğindeymiş gibi. Sırtının altında sıkışmış olan kolumu çekmeyi başarıp elimi gövdesine doğru kaydırdım. Belinin tam altında sert bir şeye dokundum, kıllarla kaplıydı. Parmaklarımı daldırdım. "Hey, *benim*," dedi Carl, başını çekerek. Bunun üzerine Chrlstine beni Corinne'den uzaklaştırmak için çekmeye başladı, fakat Corinne bırakmayı reddediyordu. Bu sefer Carl artık çılgına dönmüş olan Christine'in üstüne kapandı. Öyle bir konumda yatıyordum ki Carl ona gömerken ben de kıçını gıdıklayabiliyordum. Kıvranışına, inlemelerine ve çıkardığı anlamsız seslere bakarak aklını yitireceğini sandım.

Birden bitti. Christine ansızın yataktan fırladığı gibi banyoya gitti. Üçümüz de birkaç saniye sessiz kaldık. Sonra, aynı çılgın noktadan vurulmuşçasına, kahkahalara boğulduk. Carl'ın kahkahaları bizimkileri bastırıyordu – hiç bitmeyecekmiş gibi görünen nöbetlerinden biri.

Banyonun kapısı aniden açıldığında biz hâlâ gülüyorduk. Parlak ışığın altında Christine kıpkırmızı bir yüzle dikiliyor, öfkeyle paltosunun nerede olduğunu soruyordu.

"İğrençsiniz," diye bağırdı. "Çıkarın beni buradan!"

Carl onun incinmiş duygularını yatıştırmaya kalkıştı fakat ben, "Bırak gitsin gitmek istiyorsa," deyip kısa kestim. Kalkıp eşyalarına bakmak bile gelmiyordu içimden. Carl'ın ona boğuk bir sesle bir şeyler söylediğini duydum, ardından Christine öfkeyle, "Beni rahat bırak – iğrenç domuzun tekisin sen!" dedi. Sonra kapıyı çarptı. Gitmişti.

"Al sana İskandinav güzeli," dedim.

"Ya, ya," diye homurdandı Carl, başını öne eğip odada volta atarak. "Fena, fena," diye söylendi.

"Nedir fena olan?" dedim. "Budalalığın âlemi yok! Hayatının gecesini yaşattık ona."

Deli gibi kıkırdamaya başladı. "Ya belsoğukluğu varsa?" dedi ve banyoya koşup gargara yaptı. Ağız dolusu tükürerek, "Baksana, Joey," diye bağırdı, "neden bu kadar kızdı sence? Güldüğümüz için mi?"

"Hepsi böyledir bunların," dedi Corinne. "*La pudeur.*"*

"Karnım aç," dedi Carl. "Oturup bir yemek daha yiyelim. Belki fikir değiştirip döner." Kendi kendine bir şeyler mırıldandıktan sonra toplama yapar gibi ekledi: "Bir tuhaflık var bu işte."

---

* (Fr.) "İffet."

HENRY MILLER – Yasakların Gölgesinde Bir Yaşam

Henry Miller, Paris yaşantısından kesitlere yer verdiği *Clichy'de Sessiz Günler*'e grinin tonlarından dem vurarak başlıyor. Ona göre Fransa, grinin tüm tonlarını barındırır ancak Amerika fazlasıyla tekdüzedir... Amerika'ya isyan eden bu Amerikalının grilerin şehri Paris'teki maceraları ise oldukça renkli sayılır. Ve Henry Miller'ı bu gri şehre sürükleyen dürtü, onu yazmaya iten dürtüyle aynıdır: umutsuzluk.

Onunkisi kişiyi yere çalan türden bir umutsuzluk değildir; Miller, umutsuzluğuyla beslenir, onunla gelişir. Tıpkı *Clichy'de Sessiz Günler* gibi, Paris yıllarından yansımalar barındıran başyapıtı *Yengeç Dönencesi*'nin ilk sayfalarında şöyle haykırır dünyaya: "Parasızım, çaresizim, umutsuzum. Dünyanın en mutlu adamıyım." Kaybedecek hiçbir şeyi olmadan yaşamanın kitabını yazmıştır Henry Miller ve medeniyet denen şeyin tüm foyasını ortaya dökmüştür. Tam da bu yüzden sesi bu denli gür, açlığı bu denli keskin, hayatta kalma ve onunla birlikte akma becerileri bu denli gelişmiştir. Dürüsttür Henry Miller, öyle dürüsttür ki dünyaya çıplak gözle bakmaktan kaçınanları her daim rahatsız etmiştir. Sefaletini coşkuyla, parasızlığını dirayet-

le, haz arayışlarını hüzünle harmanlamayı, hayatın tüm renklerinden zevk almayı bilir.

Miller'ın kendi yaşam öyküsü ise, 26 Aralık 1891 tarihinde, Manhattan'da başlar. Alman göçmeni bir aileye mensuptur. Brooklyn semtinde, Almanca konuşulan bir evde büyür. Terzilik yapan babası alkoliktir, zamanının çoğunu zihinsel engelli olan kız kardeşiyle ilgilenerek geçiren annesi ise -sonraları yazdığı mektuplarda yakındığı üzere- dengesiz ve sinirlidir. İyi bir öğrenci olmasına rağmen Henry Miller'ın New York Şehir Üniversitesi'ndeki öğrencilik günleri oldukça kısa sürer. Üniversite ortamını boğucu bulmuş, sonraları bugünleri "ıstırap, keder ve kargaşadan ibaret" diye betimlemiştir.

Okuldan ayrıldıktan sonraki yıllarda bulaşıkçılıktan liman işçiliğine değin uzanan pek çok farklı işte çalışmış, bu gelip geçici işleri aralarda uzun ve sancılı işsizlik günleri izlemiştir. Bu yıllarda çokça kitap okuduğu ve en çok Balzac, Rabelais, Petronius ve Maeterlinck gibilerinin eserlerinden etkilendiği söylenir. Emma Goldman'ın anarşizmi, Whitman, Thoreau ve London gibi özgürlükçülerin görüşleri de Miller'ın hayata bakışında belirleyici olmuştur.

Bir işten diğerine, bir şehirden ötekine savrulduğu gibi, bir kadından diğerine de adeta savrulmuştur. Doksan yıla yakın ömrü boyunca beş evlilik yapmasına rağmen hayatına giren kadınlar arasında June Mansfield'in rolü belki de en önemlisidir. İlk evliliğini Beatrice Wickens ile yapan Miller, 1924 yılında bir müzikholde tanıştığı June Mansfield ile evlenmiştir. June ile fırtınalı seyreden iliş-

kisi uzun yıllar sürecek ve Miller'ın otobiyografik unsurları ağır basan yapıtlarında, çoğunlukla tutku ve çılgınlık ekseninde konu edilecektir. İşinden ayrılıp kendini bütünüyle yazıya vermesi konusunda June'dan büyük destek görmüştür, ancak bu yıllarda, özellikle de geçimlerini June'un diğer erkekler ile girdiği ilişkiler sayesinde sağladıkları sıralarda büyük buhranlar geçirmiş ve June'un bir başka kadınla ilişkiye girmesi üzerine intihar etmeyi tasarlamıştır.

Miller'ı Paris'e sürükleyen de June'un rüzgârıdır... Henry ve June, beş parasız geldikleri Avrupa'da şehirden şehre savrulur ve nihayetinde Henry Miller kendini bir başına Paris sokaklarında bulur.

Parasızlığın, yoksulluğun ve sefaletin kol gezdiği yıllardır bunlar. Paris, aynı zamanda sefahatin, gerçeküstücülüğün ve sanatın beşiğidir. Yazan, resim yapan ve yaşam mücadelesi veren Henry Miller, muhafazakâr Amerika'nın aksine Fransa'daki yaşam ve ölüm olasılıklarından fazlasıyla memnundur. Gelip geçici işlerde çalışır ve nihayet *Chicago Tribune* için düzeltmenlik yapmaya başlar. Düzeltmenlik yaptığı Paris yaşantısını, başyapıtı sayılan *Yengeç Dönencesi*'nde şöyle konu edecektir:

"Hiçbir şey etkilemiyor beni; ne deprem, ne patlama, ne ayaklanma, ne açlık, ne savaş, ne devrim. Her türlü hastalığa, felakete, acıya ve sefalete karşı aşılıyım. Yıkılmaz bir kalenin içinde yaşamak gibi. Kendime ait küçük bölmemde otururken dünyanın yaydığı bütün zehirler geçiyor ellerimin arasından. Tırnaklarım bile kirlenmiyor. Kusursuz bir bağışıklık. Bir laboratuvar teknisyeninden

bile daha iyi durumum, çünkü kötü kokular yok burada, yanık kurşun kokusu dışında. Dünya havaya uçabilir – ben yine de virgül ya da noktalı virgül koymak için bölmemde olacağım."

June ile ilişkisi devam ederken, bu yıllarda yazınında ve yaşamında büyük bir iz bırakacak olan Anais Nin ile tanışır Henry Miller. Miller ve Anais Nin, bir ömür boyu sürecek bir dostluğun temellerini atarak hem duygusal hem de entelektüel anlamda yoldaşlıklarını her şeye rağmen sürdürür.

Sözcüğün alışılagelmiş anlamında bir kitap sayılamayacağını iddia ettiği *Yengeç Dönencesi*'ni 1933 yılında tamamlar. Kitap, Paris'te İngilizce kitaplar yayımlayan Obelisk Yayınevi tarafından basılır. Kapağında bir kadını 'kıskaca almış' bir yengeç yer alır; kapak resmi yayıncının on dört yaşındaki oğlu tarafından yapılmıştır. Fransa'da yayımlanan kitaba ABD ve İngiltere gümrüklerince yasak uygulanır ve otoritelerin 'ahlaksız' buldukları romanın bu ülkelere sokulması engellenir. Bu 'tuhaf' kapaklı edisyon böylelikle kült statüsüne erişiverir. Henry Miller'ın yasaklarla otuz yıla yakın sürecek mücadelesi başlamıştır. Tüm yasakların doğası gereği, bu yasaklar da *Yengeç Dönencesi*'nin elden ele dolaşımını teşvik edecek, bu 'sakıncalı' kitap pek çok okurun arzu nesnesi haline gelecektir.

Açlıkla, parasızlıkla ve yaşam kavgasıyla geçen Paris yılları, June'dan boşanması ve Anais Nin'in ABD'ye gidişiyle kısa süreliğine de olsa sekteye uğrar. Nin'in ardından Miller, kitabını sokamadığı ABD'ye bizzat giriş yapar. *Yen-*

geç Dönencesi yasaklı olmasına rağmen yazarı, artık Amerikan edebiyat çevrelerince tanınmaktadır. Bu günlerde *Aller Retour New York* adlı eseri *The Harvard Advocate*'te yayımlanır ancak Boston polisi dergiyi toplatır ve derginin yayın kurulu üyeleri hakkında tutuklama kararı çıkartılır. 1936 yılında yayımlattığı *Kara İlkbahar* da çabucak yasaklanır ve Miller, yeniden Avrupa yollarına koyulur. *Oğlak Dönencesi*'nin yayımlanmasından sonra, 1939 yılında Paris'i yeniden terk eder. Fransa yeni bir savaşın eşiğindedir ve Avrupa'da hayat nahoş dönemeçlere gebedir. Henry Miller bu defa Corfu'ya, yazar arkadaşı Lawrence Durrell'in yanına gider. Bir süre Yunanistan'da kalır ve burada en iyi eseri saydığı *Colossus of Maroussi*'yi tamamlar. 1940 yılında, bu defa kırk sekiz yaşında bir adam olarak New York'a geri döner. Babası hastadır ve bir süre ailesine destek olmak niyetindedir. *Clichy'de Sessiz Günler*'i, otuzlu yıllardaki Paris maceralarından yola çıkarak New York'ta geçirdiği bu süreçte yazmıştır.

Babasının ölümü ardından Henry Miller, 1942 yılında Kaliforniya'ya yerleşir.

Geçim sıkıntısı ile boğuşmayı sürdürdüğü bu yıllarda Hollywood için senaryo yazması konusunda teklifler alır, ancak bu önerileri geri çevirir ve sermaye sahiplerinin istekleri doğrultusunda yazar kimliğinden ödün veremeyeceğini belirtir. Bu yıllarda geçimini ağırlıklı olarak resim ile sağlayacak, ancak yazmayı sürdürecektir.

Kaliforniya'nın Big Sur yöresinde, oldukça ilkel şartlar altında bir kulübede yaşamaya başlar Miller. Sonraları buradaki yaşam şartlarının fazlasıyla çetin olduğunu söy-

leyecektir. 1944 yılında, Connecticut'ta bir resim sergisinde tanıştığı Janina Martha Lepska ile evlenir. Valentine ve Tony isimli iki çocuk sahibi olur. Bu yıllar, zor yıllardır Miller için. Bakmakla yükümlü olduğu bir ailesi vardır ancak kitaplarına yönelik yasaklar halen yürürlüktedir ve geçim sıkıntısı had safhaya çıkmıştır. Fransa'da kitap satışından elde ettiği telifler, süregiden savaş yüzünden ABD bankalarına aktarılamamaktadır. Savaş sonrasında Fransız frangının düşüşü ise, umutlarını bir kere daha söndürür. Miller yine beş parasız kalmıştır.

Henry Miller'm yapıtları 1946 yılında Fransa'da da kısa süreli olarak yasaklanır, ancak Sartre, Camus, Breton ve Gide'in tavsiyeleri ile bu yasak ortadan kaldırılır. Kitaplarını yasaklayan Fransa, tam otuz sene sonra, Henry Miller'a saygın *Légion d'Honneur* nişanını takdim edecektir. Umudunu iyiden iyiye yitirmekte olan Miller ise bu yıllarda *Seksus*, *Pleksus* ve *Neksus* romanlarını kaleme alacaktır.

Evliliği 1952 yılında son bulur ve bu defa 1953'te, hayranı Eve McClure ile evlenir.

Hakkında açılan davalardan beraat etmesi ve kitaplarına uygulanan yasakların nihayet 1960'larda kaldırılmasıyla yeni bir sayfa açılır Henry Miller'm yaşamında. Onlarca yıl boyunca gölgede kalmaya zorlanan eserleri çağdaş Amerikan edebiyatında kabul görmüş, *Yengeç Dönencesi* başyapıt sayılmaya başlanmıştır. 40'lı yıllarda kaleme aldığı *Clichy'de Sessiz Günler*, sonunda 1965 yılında yayımlanır.

Açlığı, dünyanın yalanlarını ve insanın zaaflarını oldukları gibi, insanca ortaya koymuştur Henry Miller. Erica Jong'un deyişiyle, "Servete tapan bir dünyada keyifli bir yoksulluk sürülebileceğini," kanıtlamıştır. Yaşamın ezicili-ği karşısında her daim haz ve keyif ile, dürüstçe ve dimdik ayakta durmuş, pervasız kahkahalar savurmuştur. Guruldayan bir midenin acı gerçekliğini, tenin heyecan ve hezeyanlarını, insanın arayışlarını süslemeksizin, tüm çıplaklığı ve ağırlığıyla ortaya koymuştur. Turnusol kâğıdından ziyade –çünkü o da kâğıttır nihayetinde- ayna niteliğindeki, yaşamın baş döndürücü, heyecan verici ve dehşet dolu gerçeklerini aynen yansıtan ve yasaklara boyun eğmeyen ölümsüz eserleri sayesinde.

Seksen dokuzuncu doğum gününden birkaç ay önce, 7 Haziran 1980'de hayata veda eder Henry Miller. Ardında kimisi kitaplarına da akseden pek çok gönül macerası, mücadele içinde geçen bir yaşam ile kuşaktan kuşağa okurlarını sarsmaya devam eden sözcüklerini bırakmıştır. Bir de, kitaplara savaş açan zihniyetin utancını...

"Zaman zaman patlayan, bizi yaralayan ve içimizi dağlayan, bizden iniltiler, gözyaşları ve beddualar koparan sayfalar okuyorsak, bilin ki bunlar sırtı duvara dayalı, tek savunması sözcükler olan biri tarafından yazılmıştır; sözcükler dünyanın yalancı ve ezici ağırlığından, yüreksizlerin kişilik mücadelesini çökertmek için yarattığı işkence aletleri ve çarklardan daha güçlüdür."*

* *Yengeç Dönencesi*, Henry Miller. Çeviren: Avi Pardo.

Açlığa, sefalete ve yenilgiye, yalnızlığın hazlarına ve tenin hüzünlerine, uygarlığın kokuşmuşluğuna dair kesitlerle unutulmayacak bir yapıt: *Clichy'de Sessiz Günler*. Çağdaş edebiyatın büyük ustası, uygarlık yalanları karşısında kahkahalarla gülüyor ve zamanın çarkları, insanların yaşamasına ya da ölmesine aldırmaksızın, ısrarla dönüyor.

Miller'ın Paris yıllarından yansımalar barındıran *Clichy'de Sessiz Günler*, yaşam denen döngünün tüm hilelerini bir bir sayıp döküyor.

Dünya kendi mezarını kazmakla meşgulken hayatın tadını çıkarmanın, gerçekleri kuytu sokak köşelerinde, pespaye otel odalarında ve yüreğin derinliklerinde aramanın öyküleri, kaybedecek hiçbir şeyi olmadan yaşamanın kitabını yazmış bu büyük yazarın kaleminde devleşiyor. Ve evet, gerçek dünyada hayatlar, masallardakilere hiç benzemiyor.

Zamanın sarmalı bizi bilinmezlere doğru çekerken, Henry Miller isyankâr şarkılarını söylemeye devam ediyor... Tek silahı olan sözcükleriyle.

ISBN 978-605-5903-466
9 786055 903466
SİREN YAYINLARI | ZAMANIN RUHU